

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Archaeology in the Shadow of Governments

“Holy Land”

An analysis of the stories of what happens to Israeli-Palestinian
cultural heritage during conflicts

Tenka Star Ismail

Institutionen för historiska studier

Göteborgs Universitet

Arkeologiskt självständigt
arbete på masternivå, 30 hp

AE2021 HT21

Handledare: Håkan Karlsson

Abstract

From the Temple Mount to the Israelite tower to the convent, the significance of excavations in Jerusalem is unmatched. Layer by layer reveals the history of mankind in the holy land. But these excavations are more than just an archaeological striving used to fortify a national identity for Israel and Palestine. One artifact at a time will be the one that separates Palestinian and Israeli Jerusalem. Archaeology plays a fundamental role in the conflict between Israel and Palestine. Nationalism and archaeology often go hand in hand – some even claim that the two are inseparable. In Israel however these nationalist impulses have caused archaeology to transcend its academic sphere and become a political tool. The practice of archaeology in Israel is embedded in the national discourse of identity construction and has serious repercussions on domestic policy. From archaeological remains evidence of precedence and justified claims over land is required. The relationship between nationalism and archaeology is a topic that has become increasingly popular in the scientific works over the past 20 years. The full UNESCO membership of Palestine projects the Israeli-Palestinian conflict into a globalized dimension, but at the same time reinforces the legacy of humanity's policy of the nation state concept and can pave the way for new political scenarios.

Keyword: Conflict, Archaeology, Culture Heritage, Looting, Israel, Palestine, Nationalism, World Heritage

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställningar.....	7
1.2 Avgränsningar	8
1.3 Teoretiska perspektiv	8
1.4 Om val av metod	11
1.5 Källkritik	13
1.6 Material	13
2. Tidigare forskning	15
2.1 Vad är landskap?	16
2.2 Monument i landskapet	17
2.3 Monument och identitet	17
3. Nationell identitet	18
3.1 Den nationella identitetens organisation	19
3.2 Arkeologi och nationalism	21
4. Kulturvärderingar och mänskliga rättigheter	26
4.1 Kulturarv och världskulturarv	28
4.2 Forskningsparametrar: källor och tidsperiod.....	29
5. Krig i Palestina	36
5.1 Kriget 1967.....	39
5.2 Västbanken	42
6. Jerusalem, dess historia och betydelse	45
6.1 Arkeologi i den ”heliga Basin”	46
6.2 City of David – en introduktion	48
6.3 Davids stad - Silwan.....	50
6.4 Utgrävningarna i City of David.....	51
7. Vetenskaplig konsensus och kontrovers	54
7.1 Bosättningar och infrastruktur.....	55
7.2 Separationsbarriär.....	58
8. Konventionen för skydd av kulturegendom i väpnade konflikter	60
8.1 Lokala lagar.....	61
8.2 Internationella lagar och rekommendationer.....	62
8.3 Institutioner och deras verksamhet.....	64

8.4 Den palestinska avdelningen för antikviteter och kulturarv.....	65
8.5 Den israeliska natur- och parkmyndigheten.....	66
8.6 Icke-statliga organisationer	66
8.7 Akademiska institutioner.....	67
8.8 Internationella organisationer.....	68
8.9 Israeliska forskningsintressen	68
8.10 Palestinska forskningsintressen.....	72
8.10.1 Delanalys.....	76
9. Konklusion.....	78
10. Sammanfattning.....	83
Källförteckning.....	84
Elektroniska källor.....	104

Försättsbild:<https://www.timeout.com/israel/attractions/the-old-city-jerusalem-must-see-sites>

Förord

Många människor har hjälpt mig att nå denna slutsats, precis som många människor har inspirerat mig att försöka förstå Israel-Palestinakonflikten. Jag kan inte lista dem alla, men en del kan inte förbli onämnda. Jag vill tacka min handledare, Professor Håkan Karlsson, den första av många fantastiska arkeologer jag har haft nöjet att möta under de senaste åren. Hans föreläsningar, akademiska vägledning och uppmuntran var mer inspirerande än jag kunde ha föreställt mig vid den tiden samt till denna uppsats. Jag är tacksam till den judiska församlingen i Göteborg för att ha underlättat formativa fasen av min forskning.

Utöver det akademiska och institutionerna, vill jag tacka mina vänner, för många för att nämna, för allt deras stöd och tålamod. Jag kan inte knappt börja postulera hur många timmar av deras tid som har ägnats åt att lyssna på mig svamla om en konflikt, som jag i efterhand insett inte är tyngdpunkten för de flesta människor. Tacksamhet går även till mina föräldrar, Star Ismail och Tara Ismail som delar min passion och har vårdat den under tidens gång. Vars uppmuntran, kärlek och förståelse har stöttat mig, säger jag tack.

Jag är tacksam mot min partner Afshin Hatami, som gav skratt i de mest osannolika ögonblicken, för alla heta diskussioner, stimulanser, kärlek och för att du alltid fanns där. Särskilt tack går till Ronja Jännebring, hennes assistans har varit hjälpsam hela tiden och gett kommentarer som har hjälpt till att förbättra min masteruppsats oerhört.

1. Inledning

Syftet med uppsatsen är att presentera och diskutera problem inom arkeologin och dess forskning. Arkeologin missbrukas för att legitimera politik och landåtervinning. Förutom förlust av kulturarv under förhållanden som de som nämns ovan kommer ett annat hinder upp, flertal utgrävningar har ställts in upprepade gånger vilket förhindrar arkeologisk forskning. De diskuterade konflikterna leder ibland till nedstängningar av utgrävningar och därmed till förändringar inom det stora studieområdet. På längre sikt förlorar specialdomäner betydelse eller ges upp helt och hållet. Utbildningen inom denna disciplin kan inte fortsätta när de högre befattningshavarna lämnar projekten med all sin kunskap, vilket leder till en klyfta mellan generationerna. Förutom den allmänna mänskliga tragedin som har negativ inverkan på turismen och därmed på ekonomin är militära konflikter det största problemet. De nuvarande konflikterna får även långsiktiga konsekvenser. Återuppbyggnad av infrastruktur har prioritet snarare än att återställa relikerna från det förflutna. Ofta blir relikerna förstörda eller sålda till antikhandlare vilket förhindrar arkeologiska slutsatser. Det är välkänt att arkeologin i östra medelhavet är starkt politiserad och frågor som etnicitet och religion spelar en viktig roll både i fältarbete och tolkning.

Kampen för det förflutna kulturarvet, är kampen för nuets kulturarv och de som förlorar sitt förflutna har förlorat sin nutid. Den huvudsakliga striden om mark och arkeologi har en viktig ideologisk roll i skapandet av de berättelser som politiker använder i sin kamp för territoriell legitimitet. Är arkeologer ansvariga för den kunskap de producerar? Vilka behov, avsikter och motivation finns det bakom arkeologin? I vilken grad producerar arkeologer information, information som ger landet en historisk och territoriell legitimitet. Religionsarkeologi och nationalistisk arkeologi är grenar av arkeologin med liten inverkan i den allmänna arkeologiska debatten eftersom dess utövare endast har att göra med ett litet tidssegment och vissa specifika problem i mellanöstern. Men som ett resultat av detta har dessa grenar av arkeologin haft nästan en exklusiv hegemoni i den kunskapsproduktion som Israel och Palestina bygger sin nation på.

I mellanöstern pågår det en konflikt. Jerusalem är den heliga staden för tre av de viktigaste världsreligionerna judendom, kristendom och islam. Vem äger det förflutna? Hur används det förflutna i nuet? Är detta ett ämne för arkeologer eller är vårt arbete endast att gräva ut och analysera artefakter? För min del är det oundvikligt att inte betona hur arkeologisk kunskap produceras och hur den används i dagens samhälle. I mellanöstern är det möjligt att spåra en lång historia av politisk inspirerad arkeologi som har varit skadlig för arkeologer, dess material och för de etniska minoriteterna. De sociala och politiska implikationerna av arkeologi i mellanöstern är delar av källorna till konflikten mellan Israel och Palestina. Konflikten pågår fortfarande och de ideologiska argumenten är delvis baserade på arkeologiska tolkningar som belyser det förflutnas kraft, varför och hur den används i en samtida konflikt. Arkeologer har en plikt som ansvariga forskare att bestämma gränserna för bevisen de kontrollerar. Ansvaret är också kollektivt bland arkeologiska kollegor. Därför är arkeologer skyldiga att berätta var dessa gränser går om andra arkeologer försummar eller bortser från detta problem. Därför har mitt mål och avsikt varit att ge en kritisk utvärdering av arkeologin eftersom det förflutna är viktigt för både Israel och Palestina.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med min uppsats är att studera konstituerade sanningar av den israeliska staten och stämmer dess markanspråk via arkeologin i Jerusalem på bekostnad av det palestinska förflutna och nuet? Använder Israel verkligen arkeologin som ett vapen i detta markkrig om att utöka den judiska närvaron i Jerusalem, särskilt i området Silwan/Siloam? Mina huvudsakliga mål är att förstå vilka typer av data som produceras, vilka typer av prioriteringar och preferenser som ligger bakom den arkeologiska informationen. Hur skiljer de sig åt eller liknar en annan? Hur tillförlitliga är de? Denna uppsats är inramad av dess historiska kontext och den israelisk-palestinska konflikten samt den israeliska "ockupationen" av Västbanken. Dessa historiska förhållanden är relevant på två nivåer: för det första är de sociala, ideologiska, religiösa och kulturella dissonanserna som finns i denna region viktiga bidragande upprätthållande faktorer bakom den israelisk-palestinska konflikten, några av dessa är direkt eller indirekt kopplade till kulturarvsfrågor. För det andra, de praktiska aspekterna av det aktuella tillståndet på Västbanken, särskilt uppdelningen av jurisdiktion och hur israeliska och palestinska institutioner uppträder inom den nuvarande ramen påverkar väsentligt olika aspekter av kulturarvets förvaltning. Förvaltningen av kulturarvsresurser i allmänhet och arkeologiska resurser i synnerhet är nära relaterade till och påverkade av båda dessa aspekter av konflikten.

Arkeologiska platser påverkas starkt av storskalig plundring samt av byggandet av separationsbarriären, militära operationer och vandalism i mindre skala (Kletter 2003. Kersel 2006. Kersel 2007. Yahya 2008a. Yahya 2008b. Yahya 2010b). Definitionen, skyddet och bevarandet av kulturarv påverkas även i hög grad av politisk instabilitet (Yahya 2009. Rjoob 2010), dålig brottskampning som tillåter t.ex. okontrollerad stadsutveckling och tvetydighet i förvaltningsansvaret (Sauders 2008:471-494). Hanteringen och tolkningen av arkeologiska platser kan även drabbas av "kulturellt beslag" (Hawari 2010b: 89-95) och en partisk presentation för allmänheten. Men mycket mindre uppenbara är konsekvenserna av den geopolitiska kontexten på Västbanken på aktuell arkeologisk dokumentation, datainsamling och hantering. Som redan nämnts ovan är huvudmålet att utforska arten av israelisk och palestinsk arkeologi och dess kulturarvshantering på Västbanken. Den politiska atmosfären i den israelisk-palestinska konflikten har haft en betydande inverkan på förvaltningen, tolkningen och presentationen av kulturarvet på Västbanken, på grund av samexistensen av olika historiska berättelser och olika pivoteringar och värderingar av kulturarvet. Det är viktigt att definiera och belysa den sociopolitiska verklighetens inverkan på dagens arkeologiska arbete, förstå dess potentiella konsekvenser samt främja ökad transparens och god praxis i regionen. Denna uppsats tar därför upp följande frågor:

1. Använder Israel verkligen arkeologin som ett vapen i detta markkrig om att utöka den judiska närvaron i Västbanken, särskilt i området Silwan/Siloam?
2. Vad är status Quo för utövandet av arkeologi och förvaltning av kulturarvet i Västbanken?
3. Vilka effekter har politisk, ideologisk och social bakgrund i skapandet av arkeologi i Västbanken?

1.2 Avgränsningar

Uppsatsens fokus kommer att ligga kring Västbanken och Jerusalem för en mer detaljerad analysnivå: City of David och Silwan/Siloam. Flera kriterier beaktades när de två fallstudierna valdes. Det första kriteriet var att de representerar två olika geografiska zoner på Västbanken, medan det ena omfattar både palestinska och israeliskt kontrollerade områden avser det huvudsakligen men inte uteslutande ett område under full palestinsk kontroll. Ett annat kriterium för att välja dessa fall var i huvudsak god tillgänglighet till data, potential för lärande och förmågan att ta itu med en mängd olika frågor. Området City of David har till exempel varit måltavla för kontinuerlig fokusering av forskning och omfattande arkeologiska undersökningar samt utgrävningar. Eftersom Västbanken är mångfaldig och fragmenterad när det gäller jurisdiktionsområden och typer av bosättningar är det mycket utmanande, för att inte säga omöjligt att välja två eller flera små regioner som skulle inkapsla all dess komplexitet. Av denna anledning valde jag två områden som representerar vanliga och karakteristiska scenarier: det ena är en stor palestinsk by omgiven av ett område som är under full israelisk kontroll (Silwan) Siloam och det andra är till stor del i ett israeliskt kontrollerat område med flera judiska bosättningar och arabiska byar i nära anslutning till City of David. Den primära avgränsningen för arbetet är hur omfattande och komplex situationen i Israel och Palestina var, är samt hur det sträckte sig över en lång tidsperiod, vilket blir invecklat att sammanfatta i en masteruppsats.

1.3 Teoretiska perspektiv

Jag strävar efter att utveckla begreppet kulturarv i dess mobila och transnationella sammanhang genom en metodologisk orientering mot riktningen snarare än rötterna. Clifford (1997) är känd för att uppmuntra antropologer att vända sin uppmärksamhet mot banor och resor utöver kulturcentra och intensiva fältplatser som ”byn”. Han påminner oss om att kultur regimenteras genom förskjutning, interferens och interaktion längs dess gränser minst lika mycket som i en bys ”kontrollerade laboratorie” (Clifford 1997:25). Som sådan vänder jag min uppmärksamhet till att spåra den transnationella rörligheten i en nationalistisk kulturarvsberättelse. Jag undersöker representationer av arkeologiska platser i Västbanken för att spåra förändringar i kulturarvsberättelser när de representeras för olika publikar, nationella och utländska med hänsyn till särdrag hos den Israeliska och Palestinska nationalismen i rörelse samtidigt som de uppmärksammar de generaliserbara egenskaperna hos kulturarvets rörlighet. Betydelsen av att undersöka israelisk och palestinsk nationalism i transnationella sammanhang härrör från den israelisk-palestinska konfliktens alltmer globaliserande karaktär. Men kan vi ha nytta av att förstå hur denna politik utspelar sig bortom de mer igenkännliga nivåerna av internationell styrning? Vilka dimensioner av denna politik för erkännande utspelar sig på masskommunikations, otium och populärkulturnivå?

Som teoretisk utgångspunkt kommer jag att använda mig av texter som studerat kulturarvet och dess relation till samtida samhällen. Men innan nationalism kan diskuteras i en större skala är det nödvändigt att förstå vad en nation är. Enligt Eriksen (1993:105) är en nation en gemenskap där medborgarna förväntas integreras i kulturen på ett ”anonymt och abstrakt sätt”, vilket innebär att nationen är en operativ enhet där medlemmarna aldrig kommer mötas. Inte heller interagera med de flesta av sina medmänniskor. Forskning över hela världen har visat att arkeologi har använts för att hjälpa till att skapa nationella identiteter (Boytner 2010. Kohl 1998. Deitler 1994. Dietler 1998). Eriksen (1993:105) skriver ”på identitetsnivå är nations-skap en fråga om tro. Nationen är en produkt av nationalistisk ideologi och inte tvärtom”. Eriksen (1993:105) anser att nationen existerar för att en handfull inflytelserika människor, vanligtvis den urbana eliten, bestämde sig för att den skulle existera. Nationer uppstår inte naturligt, människor organiserar sig inte automatiskt i det som idag definieras som nation. De potentiella medlemmarna i en nation som vill att nationen ska existera måste anstränga sig enormt för att få detta att hända. För att nationen ska vara ett effektivt politiskt redskap måste

nationsbegreppet först uppnå ett massutrop (Eriksen 1993:105). För att skapa en nation, måste idén om en nation fås att framstå som önskvärd för nationens potentiella medlemmar. Det är här idén om etnicitet kommer in i bilden.

För dem som följer en nationalistisk ideologi, bör den politiska organisationen av staten vara av etnisk karaktär och representera en viss etnisk grupps intressen. En nationsledare måste också övertyga massorna om att nationen representerar dem som en kulturell enhet (Eriksen 1993:101). Innan jag diskuterar kulturens roll i nationalismen kommer jag först att diskutera själva begreppet nationalism i sig. Nationalism är enligt Kohl (1998:226) programmet för att skapa nationer, nationalism måste existera före nationen. Detta beror på att nationer är konstruerade av nationalistiska politiker och intellektuella. De nationalistiska processer genom vilka nationen skapas stöds av de samhällsklasser som drar nytta av nationens konstruktion. Sørensen (1996:25) skriver att nationalism är framgångsrik eftersom den binder individen till nationen och skapar en känslomässig anknytning som individen känner för nationen. Trots denna känslomässiga bindning är nationalism fortfarande ”upprättandet av ett anonymt, opersonligt samhälle med ömsesidigt utbytbara atomiserade individer sammanhållna framför allt av en delad kultur av detta slag i stället för en tidigare komplex struktur av lokala grupper, upprätthållen av folkkulturer som reproducerats lokalt och egendomligt av mikrogrupper själva (Gellner 2006:56). Nationalism resulterar med andra ord i skapandet av anonyma grupper där varje medlem är lätt att byta ut. De skapade nationerna delar en kultur som har ersatt en mer komplex kultur men folkkulturer överlever fortfarande genom reproduktioner.

Gellner (1994:178) skriver att nationalism i början var menad att skydda nationalstatens politiska mål medan det nu är den känslomässiga identifieringen med anonyma grupper baserade på redan existerande skillnader såsom religion. Trots hur nationalism framställs hävdar Gellner (2006:34) att den inte har några särskilt djupa rötter i det mänskliga psyket, det är faktiskt inte ”uppvaknandet av en gammal, latent, slumrande kraft” (Gellner 2006:46). Det är faktiskt resultatet av en social organisation baserad på en utbildningsberoende högkultur som skyddas av nationalstaten. Enligt Gellner (2006:108) följer den mest våldsamma fasen av nationalism med industrialiseringen. I takt med att moderniseringen sprider sig börjar människor känna sig illa behandlade och förövarna identifieras som en annan nation. Om tillräckligt många offer kan identifieras som en del av samma nation då föds en nationalism. Om folket är framgångsrikt föds en nation.

Anderson (1991) är en annan inflytelserik bidragsgivare till studiet av nation och nationalism. Han skriver att begreppet nation kom till i en tid då ”Upplysningen och revolutionen förstörde legitimiteten för det gudomligt förordnade, hierarkiska dynastiska riket” (Anderson 1991:7). Han beskriver nationen som en ”inbillad gemenskap” eftersom de flesta medlemmar av en nation känner en känsla av kamratskap mot varandra trots den ojämlikhet och exploatering som äger rum i nationen. Den ”föreställda gemenskapen” förekommer också trots att de flesta medlemmar av en nation inte känner varandra (Agnew 2011:27). Denna känsla av kamratskap är det som gör så många människor är villiga att dö för sin nation. Nationer inspirerar till kärlek och ofta till en självupppoffrande kärlek. Naturen av denna kärlek kan ses i språket som användes för att tala om en nation. Ibland används vokabulär som påminner om släktskap, exempel på detta är termerna fosterland och fädernesland. Dessa termer antyder att människor är naturligt bundna till sin nation (Anderson 1991:141-143).

”Officiell nationalism” som Anderson (1991:159) kallar det, var en medveten och själv skyddande politik, dess syfte var att bevara imperialistisk-dynastiska intressen. Däremot är modern nationalism den passionerade identifieringen med anonyma gemenskaper av delade kulturer och kulturella bilder.

Anderson och Gellner (Anderson 1991:7. Gellner 2006:56) har liknande åsikter om nationalism genom att de båda betraktar nationen som en opersonlig enhet men Anderson (1991:7) fortsätter med att beskriva detta opersonliga samhälle som en "imagined community", en fras som har använts av andra som exempelvis Agnew (2011) i hans studier av nationalism. Både Gellner (1994:178) och Anderson (1991:141-143) bekräftar de djupa känslor som nationalism spelar på och framkallar. Anderson (1991:141-143) diskuterar känslan och familjekänslan som medlemmar av en nation känner medan Gellner (1994:178) väljer att fokusera på de redan existerande likheterna mellan medlemmar som religion. Båda är också överens om att nationalism började under åren kring den industriella revolutionen (Anderson 1991:7. Gellner 2006:107-108). Den industriella revolutionen under 1700- och 1880-talet sammanfaller med den tid då många europeiska nationella identiteter skapades av politiska eliter som "uppfann" traditioner för att grupper ockuperar deras nationella territorium (Agnew 2011:37). Moderna europeiska identiteter anses vara produkten av människors utveckling genom historien från "vildar till civilisation" och arkeologi samt historia används för att demonstrera denna civilisationsutveckling (Kristiansen 1996:139).

En av arkeologins och historiens funktioner inom en nationalistisk ideologi är att skapa kontinuitet med det förflutna förutom att skapa en gemensam kultur (Eriksen 1993:105). Detta förflutna kan antingen vara verkligt eller påhittat (Kohl 1998:223). När en ny nation kommer till måste en nationell identitet konstrueras. Detta görs genom att glömma, missminna eller uppfinna en del av nationens förflutna (Van Dyke 2008:277). För att kunna använda det förflutna för att skapa en nuvarande nationell identitet är det nödvändigt att skapa minnet från det förflutna. Att skapa minne innebär att noggrant välja ut idéer för bevarande och konstruktion så som att utplåna vissa teman och händelser som förblir föremål för nationell stolthet och minne. I de flesta fall är det den övre medelklassen och intelligenstian som bestämmer vad som ska ingå i det nationella minnet. Detta görs genom retoriska diskurser som riktar sig till andra medlemmar i samhället eller mot motståndare (Van Dyke 2008:277). Nationens myter kan dock inte uppfinnas ur intet, källor till nationens förflutna kommer från de materiella lämningarna av kulturer som en gång fanns inom nationens gränser (Kohl 1998:228). Det är här arkeologin har en roll i nationalism som kommer att diskuteras längre fram i detta kapitel i avsnitt om arkeologi och nationalism. Det förflutnas primära roll i identiteter är att få det att verka som om nationalism har sina rötter och resonemang i det förflutna, den förankrar nationen genom att få den att verka både "tidlös och mycket gammal" (Sørensen 1996:28).

Till exempel har många historiker i det moderna Europa gått långt för att få sina nationer att verka väldigt gamla trots att många europeiska länder skapades först på 1800-talet (Eriksen 1993:71). Ofta används det förflutna för att karakterisera nationen och den nationella identiteten genom att ge den nuvarande nationens tidigare egenskaper och använda artefakter, monument och händelser som referenspunkter. Genom denna användning av verkliga platser och händelser blir specifika symboliska representanter slagord, tecken och känslor (Sørensen 1996:29). Inom nationalism reduceras ofta komplexa historiska händelser till mycket grundläggande handlingsstrukturer (Bernhardsson 2010:61). Enligt Smiles (1991:6) kommer tidigare händelser också vanligtvis att presenteras på ett mytiskt eller symboliskt sätt eftersom detta är den form som tenderar att ha den maximala inverkan på att väcka känslor av patriotism. Fortida historia och samtida politiska angelägenheter är ofta integrerade i ansträngningarna att förmedla att förfäders civilisationer fortfarande lever i nationens nuvarande inkarnation. Syftet är att övertyga medborgarna i en nation om att de är direkta ättlingar till förfäderna (Bernhardsson 2010:61). Bevis för nationens förflutna kan hittas i landskapet och monument som byggts av tidigare civilisationer.

1.4 Om val av metod

Denna kvalitativa metod har beaktat de olika åsikterna från forskare som jag har undersökt i olika artiklar och böcker angående ämnet. Jag har använt en kombination av fenomenologisk och jämförande forskningsmetodik av befintlig litteratur och primärkällor. Den består av vetenskaplig noggrannhet såväl som en studie av primära källor, som är åsikter, artiklar och litterära källor från arkeologer och forskare från Israel och Västbanken. När jag letade igenom relevant litteratur har jag strävat efter att införliva de senaste arkeologiska akademiska publikationerna och inkludera aktuella tidningsartiklar och andra källor publicerad online. Dessutom har jag generellt sett försökt få ett så mångsidigt perspektiv som möjligt på olika ämnen genom att granska världsomspännande akademisk litteratur och tillhandahålla illustrationer från många olika regioner.

I denna uppsats används litteraturoversikt. Jag har använt mig av analyser och jämförelser av texter som utreder de olika översikterna och samband mellan tidigare vetenskapliga arbeten samt de ämnen som omfattas av denna uppsats. Mina litteraturoversikter är särskilt viktiga för att bättre förstå nuvarande praxis inom arkeologi, förvaltning av kulturarv och förhållandet mellan en forskares sociopolitiska bakgrund och den forskning de i slutändan skulle skapa. Litteraturgenomgångar kommer att täcka ämnen som juridiska och rättsliga frågor som är relevanta för Västbanken, nuvarande institutioner och deras aktiviteter i regionen.

Jag undersöker litteratur om sociala identitetsteorier och historien kring den israelisk-palestinska konflikten för att härleda ett orsakssamband mellan bildandet av nationella identiteter och divergerande historiska berättelser, även skapandet av subjektiva undersökningar. Jag betraktar förhållandet mellan historien och arkeologi i det "heliga landet" och det social-politiska-ideologiska sammanhang där nyare dokumentation har ägt rum. Dessa översikter är nödvändiga för att lära sig hur det politiska status quo på Västbanken påverkar arten av israeliska och palestinska arkeologiska undersökningar och inventeringar.

Granskning av tillgänglig litteratur angående dessa och andra ämnen kommer att resultera i en uppdaterad beskrivning som är nödvändig för vidare analys och tolkning. Ashworth & Turnbridge (2007) definierar kulturarv som "användning av det förflutna som en kulturell, politisk och ekonomisk resurs för nuet" varvid mycket selektiva sätt på vilka "materiella artefakter, mytologier, minnen och traditioner blir resurser för nuet" (Ashworth et al 2007:3). Autenticitet definieras i Oxford Dictionary som "Kvaliteten av att vara äkta eller sann" och detta med tonvikt på historiska påståenden kommer att fungera som definitionen inom denna uppsats. Med historia, äkthet och kulturarv finns även identitet och plats. Enligt Ashworth & Turnbridge (2007:1) hänger dessa begrepp samman med vår syn på materiella artefakter, mytologier, minnen och traditioner. Det förflutna som förvandlats till kulturarv är en resurs med samtida kulturella, politiska och ekonomiska funktioner (Ashworth et al 2007:1). Ashworth & Turnbridge (2007) hävdar att "trots den samtida teoretiska, konceptualiseringen av identitet som en mångfald av tillhörigheter verkar behovet av individer att tillhöra territoriellt definierade sociala grupper inte mindre viktigt nu än när det var ett avgörande kännetecken för 1800-talets nationalstat" (Ashworth et al 2007:1). Ashworth & Turnbridge (2007) fokuserar på hur samtida samhällen använder kulturarv för att skapa och förvalta kollektiva identiteter. De betonar hur de uttrycks genom samhörighetskänsla och hur dessa definieras och överförs genom representationer av plats.

Enligt Ashworth & Turnbridge (2007:2) infattar kulturarvsförvaltning att vårda och stärka människors identifikation med regeringar och jurisdiktion på olika nivåer. Denna identifikation gäller individer med sociala grupper men även konstruktionen av bilder, plats och dess marknadsföring på olika marknader. Berättelser om tillhörighet kan stödja, samexistera med eller komma i konflikt med varandra. Således kan identitet visualiseras som ett mångfacetterat

fenomen som omfattar en rad mänskliga attribut, inklusive språk, religion, etnicitet, nationalism och delade tolkningar av det förflutna. Den är konstruerad till diskurser om inkludering och uteslutning av de som kvalificerar sig för medlemskap och de som inte gör det (Ashworth et al 2007:4). När man definierar inkludering och exkludering använder människor affinitet med platser eller representationer av platser som sedan används för att legitima anspråk på territorium. Ashworth & Turnbridge (2007:5) hävdar att dessa representationer av platser per definition är imaginära platser. Ändå utgör de ett kraftfullt sätt på vilket individuella och sociala praktiker ”omvandlar den materiella världen till kulturella och ekonomiska områden av mening och levd upplevelse” (Ashworth et al 2007:5). Ashworth & Turnbridge (2007) hävdar att attributen för ”annorlunda” är grundläggande för representationer av identitet eftersom de är konstruerade i motskillnad till dem. Vilket inte betyder att identiteten är fixerad och stabil snarare är den kopplad till tidskänsla och är både förhandlingsbar och återkallbar.

Arkeologisk utgrävning och tolkning är till sin natur en tidskrävande process och arkeologer kan ibland vara angelägna om att rapportera om analyser baserade på förutfattade hypoteser. Alltså oavsiktligt att styra utgrävningsfynden så att de passar subjektiva kriterier. Utöver detta förlitar sig forskaren på arbetet från föregångare som har grävt på samma plats. Föregångare har i stor utsträckning satt gränserna för fynden och tolkningen till viss del o fältrapporter såväl som i publicerade arbeten. Med tanke på ifrågasättandet av arkeologiska tolkningar i Israel och Palestina av olika tankeskolor måste vi undersöka tankarna och besluten såväl som strukturen hos de arkeologiska protokoll som följs.

För denna uppsats har jag använt en kvalitativ forskningsmetod. De två huvudsakliga källorna till denna datainsamling bör därför delas in i två kategorier av forskningsområden, nämligen artefakter och dokument (Henning et al. 2004:5-6). Den kvalitativa forskningsmetodiken behövde därför vara öppen. Enligt Henning et al. (2004) kommer denna forskningsmetod att lyfta fram ”det uttryck som betecknar den typ av undersökning där egenskaperna, särdrag eller kännetecknen hos ett fenomen undersöks för bättre förståelse och förklaring”. I detta avseende ser vi då att en strikt känsla av objektivitet och neutralitet bör följas (jag). Henning et al. (2004:53) menar att ”innehållet kan variera från djupa känslor och levd erfarenhet till berättelser om en individ eller en grupp, eller bara fakta och åsikter”.

Det är inte min avsikt att dra slutsatser enbart från rapporter och skriva upp det som ett examensarbete. Detta tillvägagångssätt kommer misslyckas och betraktas som ”tunn” forskning. Den forskningsmetodik som följs behövde en robust teoretisk ansats som inkluderade auktoritativa argument från andra forskare ställda mot avhandlingens primära forskning. Henning et al. (2004:7) betonar att ”denna fara alltid lurar i tolkningsutredningar men den välutbildade forskaren kommer att veta vad han ska göra för att ta itu med möjlig fördom och för att presentera den ”tät beskrivning med gott om empiriska bevis”.

En definition för tät beskrivning, som först användes av filosofen Gilbert Ryle (Henning et al. (2004:6) är som följer: en tät beskrivning ger redogörelse för fenomenet (a) som är sammanhängande och som (b) ger mer fakta och empiriskt innehåll men som också (c) tolkar informationen i ljuset av annan empirisk information i samma studie samt utifrån ett teoretiskt ramverk som lokaliserar studie. Genom själva valet av ämnet för uppsatsen behöver det ’objektivistiska paradigmet’ dekonstrueras. Henning et al. (2004:23) förklarar den kritiska ramverkets forskningsmetodik på följande sätt: ”det är i grunden en process för dekonstruktion av världen. Medan tolkningsförståndarna konstruerar vår värld med hjälp av flera perspektiv, ifrågasätter kritisk teori den politiska karaktären av just den processen” Henning et al. (2004:23) hävdar att vissa relationer i världen är mer kraftfulla än andra samt att vissa teoretiker åtnjuter mer status än andra som att någon med ”intellektuellt värde” är mer respekterad än andra. Jag skulle vilja hävda att i fallet med Israels arkeologi kontra palestinsk arkeologi kan vi under de

senaste 60 åren se förekomsten av ett sådant fenomen vilket anspelas på ovanstående ”intellektuella värde”.

1.5 Källkritik

Detta placerar uppsatsen inom en konventionell samhällsvetenskaplig forskningsram genom att utforska dess utformning och förklara de procedurer som använts för att svara på frågorna. Jag ser kunskap och mänskligt beteende som socialt konstruerade, subjektiva och mångskiktade, därför är människors uppfattningar om arkeologi och kulturarv för alltid partiska. Följaktligen försöker jag förstå karaktären av insamling och förvaltning av kulturarv på Västbanken genom att försöka reda ut preferenser, intressen och agendor som är gömda av arkeologiska undersökningar.

1.6 Material

För detta examensarbete har en detaljerad skrivbordsforskning genomförts som täcker forskningsområden för juridisk, historisk och politisk analys för att kunna besvara forskningsfrågorna. Det råder brist på forskning om internationell rätt inom ramen för kulturella rättigheter och särskilt forskning inom området kulturarv. Oyediran (1997) såväl som Rjoob (2010) täcker delvis dessa frågor men utelämnar Israels argument och diskussioner på internationell nivå som i UNESCO (1949:14-17). Därför försöker denna uppsats uttryckligen att ta itu med denna lucka när det gäller tillhandahållande av en juridisk analys. Forskningen är byggd på sekundär forskning genom att tillhandahålla så många primära källor som möjligt. Israeliska såväl som palestinska och andra internationella uttalanden kommer att tillhandahållas för att demonstrera diskussioner och dispyter om frågor som är relevanta för denna uppsats på internationell nivå. I formation som härrör från IGO:s (UNESCO) kommer att övervägas för att granska anklagelser. Dessutom kommer media, NGO-rapporter samt vetenskapliga artiklar att inkluderas för att identifiera andra frågor, anklagelser och händelser som inte täcks av IGO eller NGO-information inklusive världsarvskommitténs beslut och ICOMOS-rapporter.

På grund av komplexiteten och konjunktionerna av de frågeställningar som diskuteras i denna uppsats kommer forskningen att följa principen om den hermeneutiska cirkeln även känd som hermeneutisk helix. Vogel (1998:19-20) påpekar att det finns ett starkt samband mellan lag och dess tillämpning. Därför är det nödvändigt att ha kunskap om juridik och sammanhanget för dess nuvarande tillämpning. Det dyker dock upp nya fall av tillämpning som kan komma att förändra hur lagen tillämpas enligt Vogel (1998:19-20). Med hänvisning till ”konventionen för skydd av kulturegendom i händelse av väpnad konflikt” (UNESCO 1954) innebär detta att den måste analyseras med hänsyn till dess syfte såväl som dess tillämplighet i det förflutna och i nuet. Täcker denna konvention arkeologi eller dess olika territorier? Vad tycker båda parterna, Israel och Palestina om tillämpligheten i detta sammanhang? Omfattande kunskap måste förvärfvas för att uppnå en bedömning av skyddet av det israeliska och palestinska kulturarvet. Detta behövs för att förstå den komplexa politiska, historiska och juridiska situationen samt de respektive parternas uttalanden.

Detta examensarbete syftar till att ta itu med frågeställningarna ur olika perspektiv och gradvis återgå till att besvara frågeställningarna. Först kommer definitioner av de viktigaste delarna och uppgifterna att tillhandahållas. För det andra kommer det att finnas en introduktion till regionens samtida historia och till utvecklingen av nationell och internationell rätt. Vidare kommer ett kapitel att behandla tillämpningen av internationell rätt samt motargument. Efter att den omfattande grunden för detta examensarbete har levererats kommer en lista över händelser och fallstudier att presenteras. Dessa händelser ägde rum efter år 2000 och valdes till stor del ut från listan över världskulturarv i fara och tentativa listan (UNESCO) men även från andra källor för att täcka alla forskningsområden. Eftersom de flesta av de här presenterade

anklagelserna inte ställdes inför en internationell eller nationell domstol samt olika åsikter och tolkningar angående tillämpligheten av internationell rätt samt skuldfrågan, är syftet med denna uppsats att ge en väl genomarbetad introduktion till detta ämne.

Israeliska säkerhetsarrangemang ska ha orsakat kränkningar av de mänskliga rättigheterna såsom eventuella kränkningar av Haagkonventionen från år 1954. De ovan nämnda elementen kommer att analyseras, kartläggas och jämföras i denna uppsats. Eftersom det palestinska kulturarvet i de palestinska områdena (OPT) tillhandahåller en stor mängd olika anklagelser, påståenden och officiella uttalanden försöker denna uppsats att föreställa sig dessa kommunikationer och strukturera dem i UNESCO- diskussioner, NGO och medierapporter.

På det sätt som jag närmar mig ämnet för denna uppsats utgör teorier och metodik ett verktyg som flitigt används som ryggrad genom hela uppsatsens sidor. De preliminära rapporterna (listorna) över Israel och Palestina som utgör huvudfokus i denna uppsats är inlämnade av de två staterna. Detta kapitel ger kunskap om hur historia och autenticitetspåståenden fungerar inom kulturarvet. De första avsnitten i det här kapitlet introducerar några nyckelord som användes i frågorna. Den andra delen av detta kapitel utvecklar en löst ramad metodik genom diskursbegreppet. Den övergripande diskursen kommer att analyseras och presenteras i de sista kapitlen. Avslutningsvis kommer forskningsfrågorna samt fallstudierna att analyseras. Dessutom efter att ha utvärderat en stor mängd rapporter och officiella dokument kommer antaganden att göras med hänsyn till de möjliga orsakerna till att kulturarv förstörs.

2. Tidigare forskning

För att kunna studera det arkeologiska kulturarvet och dess skydd bör det primärt definieras vad ett "arkeologiskt kulturarv" innebär. Det finns otaliga definitioner, men följande två används ofta (Skeates 2004:9-10):

1. Materiella ting av tidigare kulturarv och samhällen som har överlevt i nuet. Artefakter, byggnader och monument.
2. Utvecklingen av materiella kulturarv av tidigare samhällen utvärderas och återanvänds i nuet.

Den första definitionen används mest av nationella regeringar, kulturbyråer och yrkesorganisationer. Den andra används av kritiska historiker. Detta är intressant eftersom de kritiska historikerna i verkligheten utför den första definitionen, medan regeringar och organisationer använder den andra (Skeates 2004:10). De definierar vad som ska räknas som kulturarv och vad som inte räknas. De fattar även beslut om vad som ska eller inte ska bevaras. Dessa val behagar turismen, vilket i sin tur är bra för ekonomin. Det är dock inte nödvändigtvis till hjälp för den arkeologiska vetenskapen där alla platser och föremål måste behandlas som jämlika. FN:s utbildnings-, vetenskapliga och kulturella organisation (UNESCO) skapade följande definition för kulturarv: "Monument, grupper av byggnader och platser med historisk, estetisk, arkeologisk, vetenskaplig, etnologisk eller antropologiskt värde" (Skeates 2004:11).

Föreliggande definition är användbar i studien av arkeologi eftersom den innehåller allt material som är anmärkningsvärt på något sätt, oavsett om det är vetenskapligt eller estetiskt. Det fokuserar därför också på det material som omvärderas och återanvänds i nuet. Plundring av platser är dock skadlig för all arkeologi och speciellt i dess sammanhang, inte bara värdefulla element eller föremål. Därför är det den definition på "arkeologiskt kulturarv" som följs i uppsatsen (den förstnämnda) då den mest omfattande, nämligen : Materiella kulturarvet av tidigare samhällen som överlever i nuet.

Som tidigare nämnt är arkeologiskt kulturarv ett fenomen som talar till många människor på flera sätt. Naturligtvis är bevarandet av kulturarv under kriget inte i primärt fokus, särskilt inte för armén. Å ena sidan är detta logiskt då alla kommer hålla med om att politiska angelägenheter, som att mata de hungriga och rädda liv är viktigare än att bevara resterna av det långa förflutna. Å andra sidan förstärks betydelsen av det nationella kulturarvet under krig för människor. Det kan representera nationell stolthet och att människor tillhör den föregångna historien. Detta ger en känsla av samhörighet eftersom människor upplever ett gemensamt ursprung. Termen "kulturarv" har både positiva och negativa aspekter. Nöjesparker och utomhusmuséer innehar exempelvis en optimistisk tolkning av kulturarv. De vill understryka hur vackert och värdefullt det är och försöker överföra det berörda. Arkeologiskt kulturarv kan anses symboliskt för nationalism, som i extrema situationer kan resultera i främlingsfientlighet och etniskt-religiösa anspänningar. Det har orsakat ikonoklasm som kan innebära förödande, avsiktlig destruktion av religiösa föremål. Etnisk rensning utgår även ifrån föreliggande princip. Ödeläggelsen av människors kulturella, religiösa och historiska identiteter för att sedan helt avlägsna motparter (Bahrani 2008:165-170. Farchakh 2008:135-140. Foster et al. 2005).

Krigen i det forna Jugoslavien (1991-1999) bevisade hur olika aktörer nyttjade kulturarv som stöd för dess rätt till vissa områden och gränsdragningar. Som följd av detta förstördes kyrkor och moskéer av aggression som kulturmord. För att utlösa skandal från motståndsfaktioner förstördes hela städer på grund av deras kulturhistoria och betydelse (Burnham & Urice 2008:257-266). Detta orsakade också destruktionen av den berömda Mostar bron som var en symbol som enade de muslimska och kristna distrikten i staden. Den avsiktliga förödelser av

platserna och monumenten kan emellertid ses som det yttersta resultatet av manipulationen av historien (Perring et al. 2009:203-217).

Otaliga grupper eller nationer har förföljt sin egen identitet för att bevisa en regel eller storhet i en nation genom att manipulera arkeologiska bevis. Med hjälp av endast den information som berättar rätt historia, ignoreras andra motsägande bevis och fakta. Det har skett under årtusenden, men fenomenet verkar ha ökat kontinuerligt. Eller kanske blir människan mer medveten om det. Ett välkänt exempel på detta är missbruk av arkeologiska bevis för den ariska rasens överlägsenhet under andra världskriget.

Konkurrerande versioner av det förflutna kan existera. Dessa kan användas för att främja, stödja eller möjliggöra argument om förfädernas rättigheter till etniska folkgruppers överlägsenhet, av ett politiskt system eller världssyn (Perring et al. 2009:198). För arkeologer är det svårt att arbeta med detta eftersom det är deras uppgift att tillhandahålla de verkliga bevisen. Det är upp till arkeologerna själva att uppmärksamma detta och försöka göra människor insatta. Arkeologi och politik i Israel är oskiljaktiga. Förstörelsen, stölderna, omtolkningen och skadan av arkeologiska samlingar, platser och monument för militär strategi inträffar i stort sett under varje stor konflikt och krig över hela världen. Inom Nära Östern finns ett dussintals exempel. Förödelsen av Bamiyan Buddhastatyer i Afghanistan år 2001 och resultaten från den pågående arabiska våren i Egypten, Tunisien och Libyen är bara några av dessa. Ödeläggelsen av kulturarv är ett av flera sätt att mentalt skada människor under krigs perioder.

2.1 Vad är landskap?

Enligt Bender (1993:1) i dagens västerländska samhällen syftar ”landskap” ofta på markens yta, det är vad som ses när människor tittar genom fönster eller genom sökare vid natursköna utkiksplatser längs motorvägar som Blue Ridge Parkway i North Carolina och Virginia. Enligt Kuchler (1993:85) kan landskapet beskrivas, mätas och porträtteras eller illustreras i olika former av konst. Landskap består av floder, berg, sjöar, dalar och valfritt antal individuella egenskaper eller specifika platser (Bergh 2002:139). I det västerländska samhället beundras landskap för sin skönhet och människor tar ofta utflykter i det enda syftet att se dem. Landskap är ett viktigt begrepp för samhällsvetenskapen eftersom landskap är sätt att uttrycka idéer och förståelser av världen och att referera till fysiska enheter eller abstrakta betydelser (Layton & Ucko 1999:1). Landskap spelar en stor roll i skapandet och utvecklingen av känsla för historia. Det finns många olika uppfattningar om landskap, den moderna västerländska tolkningen som ”vyn” är bara en. För många är landskap hem för förfäderna och andra former av andar, de är betydelsefulla i mytologier och används ofta för att definiera sociala grupper och de relationer dessa grupper har till resurser (Tilley 1994:67). Landskap utgör en grupps habitus (Bourdieu 1977). Enligt Tilley (1994:26) har landskap en ontologisk påverkan eftersom det ”levs in och genom”. Landskap är inte något man bara tittar på eller är föremål för tanke. Den har en mycket verklig närvaro i människors liv, människor arbetar på och förändrar landskapet. Som ett resultat är landskapet fyllt med kulturell mening och symbolik. Landskap skapas av människor både i termer av mening och kroppslighet. Människor skapar landskap genom sin upplevelse och interaktion med världen, landskap påverkas fysiskt av människor som arbetar på och lever i det (Bender 1993:1).

Landskap kan upplevas ofta som en narrativ sekvens. Enligt Fowler (2008:294) kan dessa berättelser jämföras och till och med likställas med resor av personlig transformation. Kontext är viktigt i landskap, tid, plats och historiska förhållanden och kommer att påverka hur människor förstår och interagerar med världen (Bender 2003:2). Det sociala tillståndet vid tidpunkten för en människas interaktion med landskapet kommer också påverka upplevelser av landskapet, sker det en revolution och symboliserar landskapet det som kämpas för eller är det en tid av fred? Landskap förändras ständigt oavsett om det är genom naturens krafter eller av

mänskliga händer och dessa förändringar resulterar i olika tolkningar av samma plats. Dessa förändringar visar varför tid och historia är viktiga för att bestämma landskapets betydelse.

2.2 Monument i landskapet

Enligt Tilley (1994:204) kan konstruktion av monument förhindra att specifika platser mytologiska och rituella betydelse går förlorad eller glöms bort, monument stabiliserade det kulturella minnet på vissa platser. Bradley (1998:162) beskriver monument som mnemoniska enheter. Dessa monument är ibland det enda sättet att minnas ett annars bortglömt förflutet, minnet är subjektivt och skiljer sig ibland från fakta. Ibland kommer traditionella övningar fortfarande att utföras, men de sociala miljöerna och till och med betydelsen av sådana metoder kommer att ha förändrats (Bradley 1998:162). Minne är en viktig aspekt av alla slags monument. För att skapa minnen måste människor inom det samhället noggrant välja ut vilka idéer om det förflutna de vill bevara, skapa eller förstöra (Van Dyke 2008:277). Element av landskap som har både en praktisk användning och kosmisk betydelse är de mest effektiva bärarna av socialt minne (Crumley 1999:271). Detta beror på att minnet betonar kontinuiteten i landskapet genom återanvändning och omtolkning av specifika platser (Knapp & Ashmore 1999:14). Platser fortsätter att ha mening eftersom de fortsätter att ha ett syfte i människors liv.

Som Barrett (1994:76) hävdar när platser väl förknippas med någon mening kommer de att behålla någon form av betydelse men mening är inte inneboende i platser och kulturella resurser. Platser har inte en viss betydelse redan samlad snarare tillskrivs mening till platser av människor för att bidra till "kunskapens strukturering endast när den ligger i en viss social praxis och tolkningsram" (Barrett 1994:76). Med andra ord ges mening genom hur de används av samhället. Eftersom betydelsen av en plats är beroende av en viss tid och ett visst samhälle kan betydelser ofta förändras när samhället förändras. Samtida relationer med landskapet bör inte bagatelliseras eftersom att göra det vore att ignorera den samtida betydelsen av historiska platser idag (Russell 2008:642). För att förstå betydelsen av platser i utformningen av identitet måste vi också se till att ta hänsyn till samtida tolkningar av sådana platser. Vår förståelse av vilken betydelse en plats kan ha haft i det förflutna beror på vår förmåga att rekonstruera de sociala praxis som gav platser mening (Barrett 1994:110). Innebörden av platser och monument beror på trosuppfattningar, ritualer och erfarenheter från de samhällen som byggde dem. För att veta vilken betydelse dessa monument och platser hade måste vi förstå kulturen hos människorna som byggde dem.

2.3 Monument och identitet

Människor som delar en kulturell identitet kommer ofta att upprätthålla monument och andra platser som är avgörande för skapandet och uttrycket av denna identitet (Knapp & Aschmore 1999:14-15). Dessa platser utgör en del av det som kallas ett "kulturlandskap" som omfattar alla aspekter av ett kulturarv och de materiella uttrycken för det kulturarvet, inklusive ett samhälles kosmologiska förståelse av världen samt deras religiösa sedvänjor och övertygelser, deras språk och deras sociala organisation (Strang 2008:52). Som tidigare diskuterats blir etnisk eller kulturell identitet ibland en nationell identitet när en etnisk grupp vill vara en erkänd nation (Gellner 1994:35). Landskap är en viktig aspekt av kulturell identitet eftersom nationalister emellanåt definierar sin identitet i förhållande till landskapet. Människor över hela världen använder landskapet och monumenten för att etablera och upprätthålla sina identiteter. Enligt Tilley (1994:18) görs ibland identitetsskapande genom landskap, genom att namnge och identifiera igenkännbara topografiska drag som kullar, vikar och sanddyner. Ofta är detta avgörande för att etablera och upprätthålla en social grupps identitet. Dessa platser blir genomsyrade av betydelser och mening genom utvecklingen av mänskliga och mytologiska associationer (Tilley 1994:18).

3. Nationell identitet

2000-talet är en värld av sammankopplade affärer och finanser, en värld av mångkulturella samhällen som bestäms av kommunikations- och informationsteknologier som tillåter individer att se, kommunicera och agera långt bortom ens nationalstats territoriella gränser. Dessa föreställningar om sammankoppling som ofta är baserade på EU:s framtidsutsikter och på effekterna av migrationer (Appadurai 1993) har fått forskare att ifrågasätta nationalstatens relevans och ibland till och med hävda att vi lever i en postnationell, globaliserad värld som domineras av nya former av kosmopolitism. Även om detta resonemang verkligen har sitt värde, kan å andra sidan en återuppkomst av nationalism som ”både ett politiskt fenomen och ett studieområde” bevitnas som ett omfattande antal väpnade etniska konflikter, återuppväckande nationalism över och långt utanför Europa. ”Kriget mot terrorism” och nu senast den ekonomiska krisen i Europa illustrerar att även under eran av politisk, social, kulturell och ekonomisk globalisering är nationella gruppgränser långt ifrån irrelevanta (Bechhofer et al. 1999: 515).

Individer befinner sig inom många exklusiva ofta överlappande och ibland till och med motsatta kollektiv. Att bära egenskaperna hos flera kollektiva grupper eller tillhörighetssystem har beskrivits med termen ”multipel identitet” (Wodak et al. 2009:16). Genom att spåra termen ’identitet’ tillbaka till dess språkliga rötter kan den beskrivas som en föreställning om ’likhet’, som är en relationell term och därför alltid förlitar sig på avgränsningen av olika ’andra’ beroende på kontext och ideologisk ’preferens’. Som Hall (1989:16) uttrycker det: ”Endast när det finns en annan kan du veta vem du är” (Karner 2011:34. Hall 1989:16). Nationell identitet är en av dessa kollektiva identiteter och som Karner (2011:2) påpekar ”bland de mest följdriktiga typerna av kollektiv för den överväldigande majoriteten av människor”. I allmänhet kan teorier om nationalism hänföras till två breda kategorier: modernism och primordialism – perenniulism. Modernismen framställer nationalism som en produkt av modernisering baserad på påstådda formbara identiteter och insisterar på det relativt nya ursprunget till fenomenet nationalism som en legitimeringsideologi för (moderna) nationalstater. Nationalism ses följaktligen som en produkt av social ingenjörskonst en ”kontingent, konstgjord och ideologisk uppfinning” (Litvak 2009:9).

I direkt motsats till modernistiska förhållningssättet till studier av nationalism står det primordialistisk-perennialistiska förhållningssättet, som förstår nationalism som en ”fortsättning av redan existerande etniska särdrag och perenna enheter av social och politisk organisation” och därmed som en naturlig känsla av att tillhöra en påstådd oundviklig enhet (Karner 2011:23).

Först teoretiskt beskrivna av Shils (1957) och slutligen formaliserad av Geertz (1963), det primordialistiskt – perennialistiska förhållningssättet till nationalism pekar på ”den oöverskådliga karaktären hos kulturella och fysiska givna ämnen”, såsom band av blod, ras, språk, religion, region och sedvänjor (Geertz 1963:109). Det har emellertid kritiserats starkt av forskare och hävdar att detta perspektiv är enkla. En utmanad fråga hänvisar till de så kallade kulturella och fysiska givna som enligt kritiken i sig är produkter av social konstruktion.

Två av de mest kända forskarna om nationalism är Anderson (1991) och Smith (2008). Med sitt koncept om ”föreställda samhällen” är Anderson (1991) en representant för det modernistiska tillvägagångssättet som spårar nationalismen tillbaka till utvecklingen av den så kallade ”printkapitalismen”. Följaktligen genom införlivandet av nationella värderingar ledde pressen individer att skapa en självdefinierad känsla av att tillhöra en ”föreställd” gemenskap, genom att väcka samma tankar samtidigt bland medlemmar av en nationell kultur vars gränser är markerade utifrån kulturarv (Anderson 1991:36).

På senare tid och med utgångspunkt i Andersons koncept föreslog Aouragh (2011) särskilt med avseende på palestinsk identitet att undersöka nationell identitet på alternativa sätt d.v.s. skiljer sig från födelsen av moderna kapitalistiska nationalstater, för att omformulera "föreställda samhällen" från en kolonial kontext. Till exempel genom att titta på exempel som Haiti, där statsbyggnadsprocessen byggde på antislaveri och antikoloniala motiv (Aouragh 2011:12-13). En bro mellan de motsatta modernistiska och primordialistisk-perennialistiska synsätten presenteras av Smith (2008). Även om Smith (2008) accepterar nationalismens modernitet som en ideologisk rörelse, lämnar Smith (2008) det modernistiska lägret genom att hävda att det finns en väsentlig etnisk kärna såsom "redan existerande traditioner, symboler, myter och praxis" för nästan alla moderna nationer (Litvak 2009:10. Karner 2011:23).

Samtidigt understryker Smith (2008:19) nationernas flexibla och konstruerade karaktär genom att beskriva nationella sentimentalitet som 'den kontinuerliga reproduktionen och omtolkningen av mönstret av värderingar, symboler, minnen, myter och traditioner som utgör nationernas särpräglade kulturarv och identifieringen av individer med det mönstret och kulturarvet'. Denna kontinuerliga reproduktion och omtolkning av nationell identitet som är väsentlig för det modernistiska förhållningssättet till nationell identitet beskriver den retoriska dimensionen av nationell identitet och har undersökts och sofistiskt granskats bland annat av Wodak (2009). Enligt Wodak (2009) sker processen för nationell identitetskonstruktion genom artikulering och förhandling i samtal samt genom interaktion med yttre uppfattningar och narrativ (Karner 2011:14). Detta tillvägagångssätt kan spåras tillbaka till kritisk diskursanalys inriktad på kommunikation inom utbildning, politik, media, institutioner eller vardaglig praxis. Genom denna socialisering när det gäller både skriftlig och talad 'diskurs' som en form av social praktik internaliseras innehållet i respektive nationell identitet. Det kan enligt Wodak (2009:8) delas in i vissa kärnområden såsom ett gemensamt territorium, en gemensam kultur, en gemensam framtid, nutid och förflutna.

3.1 Den nationella identitetens organisation

Vid det här laget ur ett modernistiskt perspektiv kan man konstatera att det inte finns något som heter nationell identitet i en essentialistisk mening. I stället är nationella identiteter 'formbara, sköra och ofta ambivalenta och diffusa (Wodak 2009:4). Men trots denna allmänt delade uppfattning har nationernas värld traditionellt blivit territoriellt baserat på en vanlig uppfattning om världen som en diskret rumslig uppdelning av territorium (Malkki 1992:34). Precis som begreppet kulturarv har det länge uppfattats som något som existerar i "jorden" (Malkki 1992:29). Detta sunt förnuftsantagande om att knyta nationer och kulturarv till territorium var en del av den allmänt delade premissen bland forskare om nationer och nationalism att världen skulle bestå av suveräna, rumsligt diskontinuerliga enheter (Giddens 1987:116). Till exempel, även om Gellner (1983) ser nationer som nya fenomen, begreppsmässigt dem som diskreta etnologiska enheter otvetydigt segmenterade på marken och naturaliserar dem därmed längs en rumslig axel (Gellner 1983:139-140). Dessutom påpekar Smith (1986:1) att "verkliga nationer är fixerade i rymden och "igenkännbara" på en karta". Enligt denna uppfattning, uppfattas världen som segmenterad i prismatiska, ömsesidigt uteslutande enheter, fördrivna människor som flyktingar ses ofta som "nakna", inkvarterad man 'eller' odifferentierad råvara' som den karaktäriseras av Turner (1967:98-99). Eftersom de är territoriellt "uppryckta" ses de lätt som "slitna" fria från sin kultur' och har en "skadad nationalitet", eftersom nation såväl som kultur är territorialiserade (även botaniska och kvasi-ekologiska) begrepp i så många sammanhang (Marrus 1985:8. Malkki 1993:34).

Weil (1987: 151-152) säger till exempel att "precis som det finns kulturunderlag för särskilda mikroskopiska djur och vissa jordtyper för växtarter, så finns det en viss del av själen i var och

en och några sätt att tänka och agera som kommuniceras från en person till en annan, som bara kan existera i en nationell miljö och försvinna när ett land förstörs.

Dessutom betraktas begreppet mänsklighet under bilden av en "familj av nationer", detta skulle kunna leda till antagandet att den som kastades ut ur ett av dessa "tätt organiserade slutna samhällen", som föreslås av Arendt (1973: 294-300) skulle finna sig själv utslängd ur familjen av nationer helt och hållet. Men nya visioner om nation, identitet och fördrivning har emellertid utmanat sunt förnuft och vetenskapliga åsikter samt möjliggjort en mer sofistikerad förståelse av "komplexiteten i de sätt på vilka människor konstruerar, minns och gör anspråk på särskilda platser som "hemland eller nationer" (Malkki 1992:26). Även om människor och samhällen alltid har flyttat och omstrukturerat sig över geografiska områden, oavsett om det är genom begär eller genom våld särskilt med globaliseringens era, har den kroniska rörligheten och rutinmässiga förflyttningen av människor blivit ett socialt faktum (Mandaville 2006).

Följaktligen i avsaknad av territoriella och nationella baser uppfinns hemländer alltmer. I detta sammanhang spelar kollektiva minnen och anspråk på platser som kan eller inte längre kan vara fysiskt bebodda med en betydande roll (Malkki 1992:24). Dessa komplexa föreställningar om inföddhet inklusive fenomen som exil och andra former av territoriell förflyttning har först nyligen tilldragit sig vetenskapligt intresse. Mandaville (1999:653-654) utvecklade till exempel begreppet translokaltitet och följaktligen ett nytt samband mellan territorium och identitet genom att redogöra en omvandling från nationella gemenskaper till "gemenskaper av känslor" och relatera detta till en antagen process av territorialisering / deterritorialisering. Han använder termen för att hänvisa till olika processer såsom transnationell arbetskraftsmigration och diasporas samhällsbyggande "där identitetens och gemenskapens lokalisering eller territoriella förankring problematiseras av metoder som effektivt återskapar dessa samhällen (och deras politik) på platser bortom gränserna för det fasta territoriet därav translokaltiteten"

Dessa metoder som utgör translokala utrymmen är bland annat ny teknik och infrastruktur som gör det möjligt för folk och kulturer att korsa stora avstånd och att överskrida gränserna för slutna, territoriella utrymmen. Detta leder till en "inneboende flytbarhet av politiska identiteter", genom att tillåta dem att flöda in i, genom och ut ur slutna territorier" sammanslagna och synkronisering allteftersom de går". Följaktligen kan translokaltitet förstås som ett abstrakt rum som består av summan av kopplingar och förbindelser över och mellan platser som därmed teoretiskt förstås som ett sätt, 'som inte hänför sig till hur folk och kulturer existerar på platser utan snarare hur de rör sig genom'. Våldigt nära begreppet translokaltitet ligger begreppet transnationalism. Men medan translokaltitet kan förstås som ett abstrakt rum är transnationalismen nära bunden till begreppet nationalstat. Sammanfattningsvis under globaliserande förhållanden blir nationella och politiska identiteter alltmer frikopplade från den territoriella nationalstatens kontext. I själva verket har identitet en mångfacetterad natur och därför ett rhizomatiskt koncept. Den är "alltid rörlig och processuell, dels självbyggande, en kategorisering av andra, ett tillstånd, en status, en etikett, ett vapen såväl som en sköld och en minnesfond etcetera" (Malkki 1992:37).

Därför drar Malkki (1992:38) slutsatsen, "att bara plotta "födelseplatser" och grader av inföddhet är att förblinda sig för mångfalden av anknytningar som människor bildar till platser genom att leva i, minnas och föreställa sig dem". När allt kommer omkring bör det noteras att trots betydelsen av nya föreställningar om inföding som antyds av begrepp som translokaltitet så har den "nationella ordningen av saker" varken motbevisats och inte heller kan ett slut på nationalstaten indikeras. Alltså med argumentet att man snabbt bör röra sig bortom territoriet, antar man att människor i allt högre utsträckning förstår sina politiska identiteter på extraterritoriella sätt vore säkert alldeles för enkelt. I stället som Mandaville (1999:653) betonar, bör det beaktas att människor faktiskt håller fast vid föreställningar om territorium och plats,

om än på alltmer komplexa sätt och genom konstruktion av ett alternativ, konkurrerande nationalistisk metafysik som inkluderar högst påtagliga sinnen för 'här' och 'där'.

3.2 Arkeologi och nationalism

Det är vanligt att nationalism och identitet är sammanflätade (Hassen 1998:213). Den nationalistiska ideologi som påverkar identiteten manifesterar sig i diskurs, praktik och materialitet. Industriell, finansiell och militär verksamhet är fördjupad i den. Nationalism bygger ofta på idéerna om en delad kultur och en delad historia. Kohl (1998:226) undersöker förhållandet mellan nationalism och arkeologi, han gör en distinktion mellan nationell arkeologi och nationalistisk arkeologi. Nationell arkeologi är det arkeologiska arkivet inom en specifik nationalstat. Nationalistisk arkeologi hänvisar till nationell arkeologi och den politiska politik som använder sig av arkeologer och arkeologisk information för nationsbyggande samt skapandet av nationella identiteter. Sådan politik kan sträcka sig utanför nationens gränser eftersom processen med nationsbyggande och skapande av en nationell identitet sträcker sig allt eftersom stater expanderar och interagerar med andra nationer. De nära banden mellan nationalism och arkeologi bildades när det moderna nationsbegreppet kom till när nationalismens uppkomst stimulerade etableringen av arkeologi som vetenskap (Diaz-Andreu & Champion 1996:3).

En del av anledningen till kopplingen mellan nationalism och arkeologi beror på att i många länder kommer stödet till arkeologisk forskning och sysselsättning från staten. Arkeologer arbetar ofta för statliga institutioner som museer och forskningsinstitut (Kohl 1998:240). Eftersom staten är en stor anhängare av arkeologisk forskning är det knappast förvånande att stödmönster för utgrävningar är betingade av nationella identitetsmytologier (Dietler 1994:597).

Dietler (1994) hävdar att arkeologin har vunnit mark som en professionell disciplin ungefär samtidigt som framväxten av moderna nationalstater och deras krav på identitetskonstruktion är anledning till en seriös granskning av den sociala konstruktionen av det arkeologiska området. Arkeologer som Diaz-Andreu & Champion (1996), Sørensen (1996) och Silberman (1990) undersöker hur arkeologiska data manipuleras i nationalistiska ändamål. Samtidigt finns det andra arkeologer som Ucko (1999) och Brown (1996) samt Kohl (1998:225-226) som hävdar och hyllar fältets politiska karaktär och främjar alternativa versioner av det avlägsna förflutna. Arkeologiska data används ibland till förmån för nationen, men denna användning dikteras av personer utanför arkeologins yrke snarare än arkeologerna själva.

Som Sørensen (1996:26) hävdar i strävan för att förstå hur arkeologi används för nationalistiska syften är en av de första sakerna att undersöka hur arkeologin ger ett index över föremål och bilder som är lämpliga för nationalismens avsedda budskap. En av anledningarna till den nationalistiska användningen av arkeologi är för att den ger fysiska kopplingar till en identitet som är baserad i det förflutna. Platser och föremål blir kraftfulla symboler för nationen och nationella identiteten såväl som autentiserar alla nationella myter (Dietler 1994:597). Arkeologi kan vara särskilt sårbart för nationalismens manipulationer eftersom den tillhandahåller fysisk och synlig information som medborgarna i en nation interagerar med vardagligen. Artefakter och monument kan bli symboler för staten och visas på frimärken, pengar och vykort (Kohl 1998:240).

Som diskuterats ovan delar grupper som delar en vision om hur världen bör struktureras en etnicitet eller kulturell identitet. Arkeologi används ofta för att tillhandahålla ett slags "ankare" för etnicitet genom att länka arkeologiska platser till forntida händelser och människor som är viktiga för identiteten hos etniska eller kulturella grupper (Dietler 1994:597). Det är denna potentiella användning som lockar nationer till arkeologin. Arkeologin kan ge en fysisk koppling till forntiden där identiteter är förankrade (Dietler 1994:597). Platser och artefakter

blir kraftfulla symboler som autentiserar synen på det förflutna. Som Silberman (1990:29) hävdar, när man undersöker det förflutna är det viktigt att komma ihåg att ”det förflutna kanske inte har en självständig existens förutom nuet. Dess uråldriga texter, arkitektur och artefakter (fragment av en levande verklighet som nu är död) kan bara återupplivas genom att anta betydelser i vår egen levande verklighet”. Med andra ord, de förflutnas betydelser bestäms av nuet. Nutidens sociala angelägenheter avgör hur det förflutna ses. Denna uppfattning bestäms inte ofta av arkeologer själva utan snarare de som står utanför den arkeologiska professionen (Sørensen 1996:25). Nutiden kommer alltid påverka tolkningen av det förflutna.

Oavsett hur ointresserad eller ”vetenskaplig” metodiken som används vid tolkning, påverkas den alltid av samtida angelägenheter och intressen (Smiles 1991:7). Det förflutna är viktigt för politiska mål och behov (Dodd & Boynter 2010:5), syftet med att integrera antik historia och moderna politiska angelägenheter är att förmedla att ”de forntida civilisationernas anda fortfarande lever och mår bra i den moderna nationen” (Bernhardsson 2010:61). Detta ger så att säga ett bevis på att moderna medborgare är direkta ättlingar till forntidens invånare. Bevis på kulturell kontinuitet är viktigt för de nationer som har en bas för sin identitet i det forntida förflutna. Detta gäller i synnerhet för nyskapade etniska grupper eller nationer (Knapp & Antoniadou 1998:14). För nya nationer spelar bilder och symboler från det förflutna medvetna och kraftfulla roller i politiken. Arkeologiska fynd kan bli banderoller för nationen, de gör det möjligt för nationer att autentisera sin existens genom att bevisa att deras förfäder bodde i det territorium som nationen gör anspråk på som sitt eget.

Tidsperioden och tolkningen av det förflutna som är viktigast kan förändras när en nations sociala situation förändras. Till exempel påstår Trigger (1984:359) att Egypten och Iran lägger större vikt vid pre-islamiska perioder när nationalistisk och sekulär politik är på plats, men avviker från dem när den politiska situationen gynnar en pan-islamisk eller pan-arabisk inriktning. Silberman (1990:159) anser att pro-islamisk egyptologi betraktar Farao som en ond förtryckare som tvingade sitt folk att dyrka honom som en gud. Silberman (1990:159) påpekar också att denna synpunkt förändras när den politiska rörelsen är mer sekulär.

Arkeologin har till sin natur alltid haft en politisk dimension och de flesta arkeologiska traditioner är nationalistiska till sin inriktning (Trigger 1984:388, Knapp & Antoniadou 1998:14). Förhistorisk arkeologi uppmuntrades i Europa efter Napoleon av ett uppsving av nationalism och en romantisk önskan att förstå förfädernas förflutna. Historiskt sett enligt Kohl (1998:225) hjälpte arkeologer till i utvecklingen av nationalistiska program genom att tilldela historisk betydelse till de synliga materiella kvarlevorna av tidigare kulturer inom en nations territorium. Förhållandet mellan nationalism och arkeologi kom först i och med nationens utveckling (Diaz-Andreu & Champion 1996:3), det var i och med nationalstatens utveckling som arkeologin blev en lokalt baserad verksamhet, vilket innebär att nationalstatens medlemmar var de som var mest intresserade av arkeologi (Trigger 1984:357). Nationalistisk arkeologi är ofta involverad i skapandet av nationella identiteter både inom stater och när staterna expanderar samt samverkar med varandra (Kohl 1998:226).

Gür (2010:76) beskriver arkeologins betydelse för den nationella identiteten när han skriver ”arkeologi, på grund av dess integrerade relation till både land och kultur, spelar det en speciell roll i att överbygga det nationella territoriet och nationens föreställda förflutna”. Arkeologin förbinder med andra ord samman det fysiska utrymme nationen upptar med historien (verklig eller inbillad) som förknippas med nationen. De människor som delar ett ”föreställt förflutet” kommer från ett ”föreställt samhälle” på grundval av gemensam historia (Anderson 1991). För det första tenderar nationalistisk arkeologi att fokusera på platser som är associerade med betydande historiska händelser eller människor. Nationalistisk arkeologi används för att skapa kopplingar mellan det förflutna och nuet, den fokuserar också på platser

som är miljöer för berättelser och myter om nationen. I det moderna Israel har arkeologi använts för att bekräfta kopplingen mellan en påträngande befolkning och dess eget forntida förflutna (Trigger 1984:358). Denna uttryckligen politiska användning av arkeologi hjälper till att hävda en given befolkning rätt till mark även om den marken är ockuperad av andra. Ett exempel på en arkeologisk plats som har använts för att "bevisa" att de nuvarande invånare har rätt till marken är Masada i Israel som diskuteras av Silberman (1990:87-99). Masada var Kung Herodes den stores palats 37-4 f.Kr. det finns bevis vid Masada på ett misslyckat försök från judiska rebeller att förhindra att Masada ockuperades av romarna (Silberman 1990:87).

För många israeler är Masada en påtaglig länk mellan nutid och dåtid och det är dessutom platsen för en betydande historisk händelse. År 1968 begravde den israeliska regeringen 28 skelett som hittades vid Masada med full militär utmärkelse under samma gravstenar som användes under det israelisk-arabiska kriget för fallna soldater (Silberman 1990:99). Under ett antal år var toppen av berget där Masada är belägen platsen för den israeliska stridsvagnskåren som svor, "Masada ska inte falla igen". Idag kommer de flesta besökare till Masada som en del av en modern pilgrimsfärdritual snarare än för arkeologiskt intresse. Reseguiden berättar historien om Masadas mest berömda och omtumlande händelser och Silberman (1990:88) beskriver att de arkeologiska lämningarna är mer som scener för en pjäs om nationell återfödelse än påtagliga bevis på historien.

Enligt Sørensen (1996:33) var en viktig tidsperiod i utvecklingen av den nationalistiska arkeologin under 1800-talets romantiska period. Det var under denna tid som det ideologiska ramverket placerade historia och tradition hand i hand med känslor som skapades. Denna förening mellan historia och känslor är avgörande för nationalismen och den nationella identiteten. Om människor ska identifiera sig med sin historia måste de ha en känslomässig anknytning till den. Historiker som arbetar i det moderna Europa har lagt mycket kraft på att visa att deras nationer är betydligt äldre än de är i verkligheten, vanligtvis skapades de inte förrän på 1800-talet (Eriksen 1993:71). I Storbritannien, Frankrike, Holland, Danmark, Schweiz, Sverige och Tyskland symboliserade den nationella återupptäckten av antika relikter och texter återtagandet av en nationell förstfödelse rätt samt bindningen av det gamla förflutna till nuet (Silberman 1990:2). Stolthet över nationens förfäder var ytterligare ett sätt att vara stolt över nationen.

Sørensen (1996:32-35) har studerat den nationalistiska användningen av arkeologi i framför allt i Danmark. Arkeologin i Danmark hade sin formella begynnelse i början av 1800-talet. Under 1920-talet etablerades arkeologin som en profession och som en institutionaliserad och centraliserad verksamhet med "nationell" inriktning. Efter Napoleonkriget förändrades arkeologins struktur i Danmark från enskilda antikvitetsamlare till en professionell institution som fokuserade sin uppmärksamhet på nationens förhistoria. I början av den professionella fasen av arkeologin i Danmark studerade arkeologer sagotexter och tidiga historiska källor som innefattade mytologin och andra berättelser om den danska nationen. Det var under denna tid som Danmark besegrades av engelsmännen år 1801 och led av en statsbankrott år 1813. Efter dessa händelser behövde det danska folket fokusera sin uppmärksamhet på någon annanstans än nuet. Så, de använde det förflutna för att skapa myten om Danmark som en nation som hade funnits sedan tidernas begynnelse som ett oblandat och självständigt folk (Sørensen 1996:35). Det danska folket fann tröst i sin nations förflutna storhet (Trigger 1984:358). Till exempel var de stolta över att de aldrig hade erövrats av romarna.

De utvecklade också ett intresse för vikingarna. Enligt Sørensen (1996:36) ignorerades mycket av faktaarkeologin i mytbildningsprocessen. Referenser till det förflutna i den samtida danska kulturen är hänvisningar till ett politiskt konstruerat förflutet och inte det arkeologiska förflutna. Det här exemplet ifrån Danmark visar att nationalistisk arkeologi ibland används för att hjälpa

nationer att återhämta sig från tragedier genom att påminna människor om ett strålande förflutet. Diaz-Andreu (1996:43-45) presenterar ett flertal exempel från Spanien på hur nationalistisk arkeologi används. Arkeologin i Spanien fick inte någon större betydelse förrän 1900-talet. Diaz-Andreu (1995:43-45) påstår att Spanien liksom andra länder glorifierade sitt nationella förflutna. I Spanien har ett av de nationalistiska arkeologins fokus varit historiska händelser, sådana händelser blir ofta mytologiserade. Det framgångsrika försvaret av förromerska städer som Saguntum och Numantia mot inkräktare är förknippat med Spaniens motstånd mot de som skulle vilja erövra landet och den orubbliga spanska andan. Berättelser om platser som Numantia och Saguntum inkluderades oftare i barnlitteraturen, en bördig kontext för nationella berättelser.

Nationen Irak är ett utmärkt exempel på hur arkeologi kan användas för politiska ändamål. Bernhardsson (2010:57) har uttryckt att Irak "den politiska användningen av arkeologi och forntida historia har varit intimt sammanflätad med statsbyggnadsprocessen särskilt för att skapa en nationell identitet". En ny tolkning av nationens förflutna gjorde det möjligt för Irak att återskapa sig själva med en ny identitet. Enligt Bernhardsson (2010:59) är det svårt för Irak att definiera sig själva i opposition till en annan grupp, det vill säga att ha en negativ identitet på grund av den språkliga, etiska och religiösa mångfalden. I stället måste Irak som nation presentera sig själva som kollektivt av tidigare prestationer av de människor som levde i det landområde som ockuperades av Irak och ha en positiv identitet. Nationen har med andra ord vad Bernhardsson (2010:59) hänvisar till en positiv identitet.

Arkeologi används för att hjälpa till att autentisera dessa tidigare presentationer och för att definiera en nationell identitet. Dietler (1998:72-84) påpekar att arkeologi är användbart för att skapa kollektivt minne eftersom den kan användas för att tillhandahålla fysiska bevis på minnesmärkta händelser, den ger en länk mellan texter, personer, platser och saker som utgör historia samt minnet av en nation. Frankrike ger oss ett exempel på en nation som kopplade samman plats, händelse och historiska personer med det moderna landskapet. Nyligen har tre platser från perioden för den romerska erövringen av det keltiska folket som Dietler (1998:73) har hänvisat till som den heliga treenigheten av gallisk identitet, ombildats som symboliska kontaktpunkter i det mycket politiserade skapandet av Frankrikes moderna nationella identitet. Dessa platser är Alesia och Bibracte i Bourgogne och Gergovia i Auvergne. Det är viktigt när man undersöker nationalistisk användning av arkeologi, oavsett om det är i Frankrike eller något annat land, varför vissa platser bland många andra möjligen blev fokus för nationell mytologi och identitet. Julius Caesar skrev om alla dessa platser men ursprungliga skrifterna har utsmyckats och tolkats enligt nationella känslor och mytologi i Frankrike.

En karaktär av stor betydelse i fransk historia är Vercingetorix, en adelsman som ledde gallerna till seger över romarna vid Gergovia men blev så småningom besegrad vid Alesia och som är associerad med dessa tre platser. Dietler (1994:84) påstår att det är associeringen av dessa platser med Vercingetorix nationella karaktär som hjälpte dessa tre platser att bli en del av projektet att skapa en nationell identitet i motsats till andra. Arkeologi användes sedan för att ge en autentiserad redogörelse för kontinuiteten mellan den antika händelsen av den romerska erövringen och den moderna plats som fanns på fransk mark. Vercingetorix nederlag mot romarna har blivit mytologiserat och det är kanske av denna anledning som Frankrike valde de tre tidigare nämnda platserna för att representera den franska identiteten, något som inte är ovanligt när nationer skapar nationella identiteter.

Användningen av mytologi i den nationella identiteten kan vara bra eller dålig. Som Moody (1999:71) anser "alla nationer har sina myter som påverkar deras företagsliv och gör det starkare i tider av påfrestningar eller kriser eller olösta konflikter. Sådana myter kan vara upprätthållande eller förstörande, godartade eller elakartade, influenser, en stimulans till ansträngning eller en

uppmuntran till resignation, en källa till ofarlig underhållning eller en uppvigling till illvilja samt hat eller de kan vara en blandning av sådana element”. Silberman (1990:31-32) hävdar att när det gäller arkeologi är dragningskraften hos forntida platser som har associationer till mytologiska berättelser verifieringen av dessa berättelser, platserna är fysiska bevis på att berättelserna är sanna eller åtminstone innehåller ett visst mått sanning. Till exempel var lockelsen av platsen för Troja inte det trojanska kriget utan upptäckten att det fanns sanning i de gamla legenderna. Även om arkeologin inte kan ge bevis för några av de mer abstrakta detaljerna som Helens skönhet kan den visa att det förekom en våldsamt konfrontation mellan trojanerna och grekerna under 1200-talet f.Kr.

Det turkiska kulturministeriet byggde en häst, den mest kända symbolen för det trojanska kriget, nära Trojas plats för att förmedla Trojas romantiska associationer för turister på ett sätt som de förstörda byggnaderna inte kunde förmedla (Silberman 1990:32).

Silberman (1999:32) uttrycker kring Troja, ”för här kom jag så småningom att upptäcka att arkeologi inte var historiens tjänarinna, det var mytens förlossare.” Människor vänder sig till arkeologin för att bevisa de berättelser som de redan känner till, myter finns världen över. Myten definieras av Merriam-Webster Dictionary (2013) som en traditionell berättelse om skenbart historiska händelser som tjänar till att utveckla en del av världsbilden för ett folk eller förklara en praxis, tro eller naturfenomen. Myter relaterar till händelser, förhållanden och gärningar av gudar eller övermänskliga varelser som ligger utanför det vanliga mänskliga livet och ändå är grundläggande för det. Dessa händelser utspelar sig i tid som helt skiljer sig från historisk tid ofta i början av skapelsen eller i ett tidigt skede av fornhistorien. Myter inkluderar även sagor, epos och har specifika historiska miljöer. Eftersom mytologiska berättelser ibland har verkliga fysiska miljöer bör det inte vara någon överraskning att arkeologi har använts för att försöka hitta fysiska bevis som upprätthåller berättelserna. Arkeologi används ofta i försök att autentisera historiska berättelser och fyndet av material lämningar länkar samman texter, händelser och platser (Dietler 1998:74). Medan Silberman (1990:32) anser att arkeologin inte kan ge oss en särskilt fantasifull version av historien, samt är han också av den uppfattningen att den kan validera fantasin. Till exempel kan arkeologin inte förse oss med bevis för Machas kapplöpning mot Conors vagn men utgrävningarna kan berätta för oss om Emain Macha någonsin användes som en boningsplats för eliter. Detta kommer tillbaka till Silbermans (1990:32) idéer om att arkeologi är ”mytens förlossare”.

Myten handlar mer om en känsla som framkallas snarare än korrekta skildringar av historien, människor vill ha bevis för att validera sina känslor och kommer att välja och vraka vilka bevis de erkänner på grund av detta. Myter kan främja en känsla av historia och samband med en nations förfäder eller med högre varelser. De framkallar också en känsla av spänning och nostalgi. Eriksen (1993:105) hävdar att kopplingen mellan mytologi och arkeologi blir viktigare när en nationalstat växer fram och ska skapa en nationell identitet genom nationalistiska ideologier om kontinuitet med det förflutna. Enligt Kohl (1998:228) kan detta förflutna vara antingen verkligt eller inbillat. Det förflutna och myterna om nationalitetens ursprung måste utvecklas och komma från många källor inklusive materiella lämningar. Involverat i skapandet av nationell identitet är att missminna eller glömma det förflutna.

Historia handlar om minne och att föra in det förflutna i nuet men minnet är större och något mer än historia (O’Keefe 2007:5). Minnet inkluderar myter, de saker som är en del av nationen och för vilka det inte finns några fysiska bevis för. Denna brist på bevis kan antingen bero på att dessa saker är verkliga och aldrig har hänt eller för att de tankar och idéer som inte tar någon fysisk form. Minne och historia är en del av det som utgör ett folks kulturarv, som handlar om människor som individer och grupper. Det handlar om deras känsla av kulturarv från det förflutna och till vilken nytta de använder kulturarvet till (Robertson 2012:2). Den moderna

nationalistiska rörelsen fick sin start på 1800-talet. Ungefär samtidigt startade den romantiska rörelsen som förband historia och tradition med känslor (Sørensen 1996:33). Många moderna europeiska nationalstater växte fram under denna tid och satsade på att bevisa att de var väldigt gamla trots att de var nya (Eriksen 1993:71). Arkeologi används ibland för att hävda en grupps rättigheter att bo i ett visst område för att bevisa verkliga eller inbillade rättigheter för marken.

Masada har använts för att hävda det israeliska ägandet av det moderna Israel (Trigger 1984:358). För moderna israeler är det bevis på Israels suveränitet och den påtagliga länken mellan Israels förflutna och nutid. De flesta besökare till Masada kommer inte i syfte för att se en arkeologisk plats utan för att transporteras tillbaka i tiden till Masadas viktigaste händelse. De arkeologiska bevisen betraktas som ett obestridligt bevis på historien. Platsen har mytologisk betydelse och därför tolkas arkeologiska bevis på ett sådant sätt att de kan verifiera denna betydelse. Dietler (1994:597) uttrycker att med tanke på att staten kontrollerar de flesta av de resurser som stödjer arkeologisk forskning är det inte förvånande att arkeologi skulle stödja nationell identitetsmytologi, det vill säga tidigare påhittade traditioner. Nationalstater kontrollerar mark och för att deras kontroll över landet ska respekteras måste andra tro att historien verifierar nationens rätt att äga och kontrollera marken (Robertson & Hall 2007:33).

4. Kulturvärderingar och mänskliga rättigheter

Vad är kultur? Varför är det svårt att förklara något som omger oss överallt? Kultur kan vara den komplexa helhet som inkluderar kunskap, tro, konst, moral, lag, sedvänjor och allt annat gällande andra förmågor och vanor som individen har förvärvat genom att vara medlem i ett samhälle (Wren 2012:71). Definition av kultur antogs vid Mexico Citys världskonferens om kulturpolitik som oåterkalleligen kopplade kultur till utveckling. Kultur kan nu definieras i en vidare bemärkelse som hela komplexet av distinkta andliga, materiella, intellektuella och känslomässiga egenskaper som kännetecknar ett samhälle eller en social grupp. Det inkluderar inte bara konsten och bokstäverna, utan också livsformer, människans grundläggande rättigheter, värdesystem, traditioner och trosuppfattningar (UNESCO, Mexico 1982). Möjligen som en konsekvens av den vaga beskrivningen av kulturarv har kulturella rättigheter tilldragit sig mycket mindre uppmärksamhet och begreppsmässig bearbetning. Enligt Francioni & Scheinin (2008) kan detta härledas från bristen på specifika rättsliga bestämmelser i de relevanta internationella instrumenten för mänskliga rättigheter i jämförelse med andra kategorier av medborgerliga politiska eller socioekonomiska rättigheter. Den allmänna förklaringen från år 1948 (OHCHR, 1948) innehåller endast två artiklar som behandlar kulturfrågor, i artikel 26 om rätten till utbildning och artikel 27 om rätten att delta i kulturlivet och i vetenskapliga framsteg. Exakt samma mängd artiklar finns i år 1966 internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (OHCHR, 1966), med artikel 13 om rätten till utbildning och artikel 15 om konstnärers rättigheter, kulturell deltagande och rätten att dra nytta av vetenskapliga framsteg.

Tvärtom kulturfrågor försummas i ”konventionen för skydd av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter ” (Convention, 1950) och ”amerikanska konventionen om mänskliga rättigheter” (OAS, 1969) samt omfattas endast av tilläggsprotokoll. Likaså tar inte analysen och rekonstruktionen av kulturella rättigheter mycket plats i litteraturen om mänskliga rättigheter. Det finns dock UNESCO som ger en ram för kultur (Francioni & Scheinin 2008:1-2). Enligt Francioni & Scheinin (2008) har tre olika juridiska aspekter betydelse för samspelet mellan mänskliga rättigheter och kulturella rättigheter. För det första finns det principen som riktade stater mot bevarande och skydd av kulturarvet för att värna om mänsklig värdighet och att respektera det bidrag som varje folkgrupp bidrar med till världens kulturarv.

För det andra betraktas allvarliga överträdelser av internationell kulturarvslag som ett allvarligt brott mot mänskliga rättigheter, vilket inkluderar brottslingarnas internationella straffrättsliga

ansvar. För det tredje finns det en internationell oro när det gäller bevarandet av mångfalden av kulturer och kulturarv som en del i skyddet av mångfalden samt levande kulturer i världen (Francioni & Scheinin 2008:8).

Dessutom finns begreppet ”mänsklig värdighet” som hänvisar till att skydda människors rätt till respekt för sin kultur eftersom det är en del av deras identitet, historia och värdighet. Detta koncept är till stor del inskrivet i 1948:års allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (OHCHR, 1948) där artikel 18 nämner samvets- och religionsfriheten som båda är väsentliga delar av kulturen i varje samhälle och artikel 22 hänvisar till förverkligandet av kulturella rättigheter som är oundgängliga. Artikel 27 förkunnar rätten att fritt delta i samhällets kulturliv. Alla dessa rättigheter har dessutom bekräftats i 1966:års internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (OHCHR, 1966). Artikel 15 ger rätten att delta i kulturlivet och artikel 27 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (OHCHR, 1966) påpekar att det finns rätten för personer som tillhör etniska, språkliga eller religiösa minoriteter att åtnjuta av sin egen kultur. Alla inkluderar i sina respektive ramar en negativ skyldighet att avstå från förstörelse, skador, förändringar eller vanhelgande av kulturföremål eller utrymmen som är av stor betydelse för utövandet och förverkligandet av ett folks kulturarv.

Dessutom innehåller de även en positiv skyldighet att vidta åtgärder för att skydda kulturella grupper och samhällen i syfte att förhindra förstörelse eller skada deras religiösa eller historiska egendom. Sålunda noterar Francioni & Scheinin (2008:1-6) att under kriget i Balkan har rensningen av kulturarvet genom förstörelse och skador på moskéer, kyrkor, historiska broar eller bibliotek gett bevis på det nära förhållandet till allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Identitet myntas av kultur och kulturarvet samt spelar en stor roll i gemenskapernas symbolik. Traditioner såväl som tolkningar av det förflutna är en del av politiken. Följaktligen är kulturarvet en kulturell bärare av en ideologi som är inbäddad i denna selektiva vision av historien eller helt enkelt att människor använder det förflutna för att rättfärdiga sin plats i nutid. Van Der Auwera (2011:1-4) påpekar att kulturarv och privata egendomar skulle tolkas som möjliga mål i samtida väpnade konflikter och spela en roll i krigsföring. Vidare finns det ytterligare ett annat samband mellan kulturarv och mänskliga rättigheter. Det har skett en anmärkningsvärd tillväxt av internationell kulturarvslagstiftning under de senaste 40 åren som enligt Francioni & Scheinin (2008) kan vara baserad på det allmänna intresset av att uttrycka mänsklighetens diversifierade och delade mänsklighet. Medan världskulturarvskonventionen behandlar skydd av världskulturarv behandlar Haagkonventionen från år 1954 skydd av kulturegendomar i allmänt väpnade konflikter.

Den sistnämnda konventionen har ratificerats fram till år 2014 av 126 stater (UNESCO, 1954) och har även tillämpats av icke-parter som en åtgärd för efterlevnad av folkrättens allmänna principer för internationell rätt (Francioni & Scheinin 2008:1-6). Bland de stater som är parter i fördraget finns Israel som sedan den 14 maj år 1954 har undertecknat fördraget (UNESCO, 1954). Men eftersom alla mänskliga rättigheter ska betraktas som universella, omistliga, odelbara och ömsesidigt beroende av varandra så är dem relaterade till varandra, därav måste var och en av dessa rättigheter uppfyllas. Mänskliga rättigheter är universella eftersom alla föds med och besitter samma rättigheter, omistliga eftersom människors rättigheter aldrig kan tas bort, odelbara och beroende av varandra eftersom alla rättigheter, politiska, civila, sociala, kulturella och ekonomiska är lika viktiga och ingen kan avnjutas fullt ut utan de andra. Slutligen gäller mänskliga rättigheter alla människor lika och alla har samma rätt att delta i beslut som påverkar deras liv.

4.1 Kulturarv och världskulturarv

Francioni & Scheinin (2008:6) konstaterar att begreppet kulturarv symboliserar helheten av kulturföremål, traditioner, kunskaper och färdigheter som en given gemenskap har ärvts från tidigare generationer och dess identitetskänsla som kommer att överlämnas genom ett sätt att överföra till efterföljande generationer. Generellt sett tjänar användningen av termen kulturarv till att fånga ”en vag, oklar och ogenomskinlig idé eller begrepp (Forrest 2010:1) och är ganska vid. Detta gör det föremål för kritik ur olika perspektiv då det används för brett i praktiken, vilket gör det nödvändigt att definiera det. Formuleringen ”kulturarv” hade antagits år 1972, då konventionen om skydd av världskultur- och naturarvet ersatte den tidigare och ganska neutrala termen ”kulturegendom”. Följaktligen täcker termen nya områden i år 2003 UNESCO:s konvention för skydd av immateriellt kulturarv (UNESCO, 2003) för att omfatta praxis, traditioner eller färdigheter som är väsentlig del av kulturen (Francioni & Scheinin 2008:1-6). Enligt artikel 1 i världskulturarvskonventionen (UNESCO, 1972) omfattar termen kulturarvmonument, grupper av byggnader och platser som skapats av mänskligheten eller är ett kombinerat verk av natur och människor. Kulturarvskategorin ”world heritage” kvalificerar fastigheter som ”outstanding universal value” enligt 1972:års ”convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage” I syfte att inskrivas på världskulturarvslistan.

Genom denna process erkänner staterna att de inskrivna platserna på deras nationella territorium, utan att det påverkar nationell suveränitet eller äganderätt utgör ett världskulturarv och skyddet av det skulle vara alla andra staters skyldighet. Varje konventionsstat måste nominera sin egen nationella tentativa lista (UNESCO) som omfattar nationella kulturarv som måste följa de operativa riktlinjerna för genomförandet av världskulturarvskonventionen (UNESCO). Världskulturarvskommittén beslutar om inskrivningen av den nominerade och utvärderade fastigheten på världskulturarvslistan. Denna kommitté sammanträder en gång per år och består av representanter från 21 stater som valts av generalförsamlingen för alla stater som är parter i konventionen. För att vara inskriven på denna lista måste fastigheten vara av enastående universellt värde och uppfylla minst ett av tio urvalskriterier, som förklaras i (”operational guidelines for the implementation of the world heritage convention”) (UNESCO). Följaktligen kommer den framgångsrikt inskrivna egendomen att tas bort från den preliminära listan.

Såväl Israel som Palestina har anslutit sig till världskulturarvskonventionen och blev därmed statsparter (UNESCO). Genom att underteckna denna konvention har de förbundit sig att bevara, inte bara världsarv som finns på deras territorium utan dessutom har de även erkänt skyldigheten att säkerställa identifiering, skydd, bevarande, presentation och överföring till framtida generationer av kultur- och naturarvet samt att skydda det nationella kulturarvet. På så sätt har de integrerat skyddet av kultur- och naturarvet i sina regionala planeringsprogram, inrättat personal och tjänster på sina platser, genomfört vetenskaplig och teknisk naturvårdsforskning och vidtagit åtgärder för att ge detta kulturarv en funktion i det dagliga samhällslivet.

Utöver världskulturarvslistan finns listan över världskulturarv i fara (UNESCO), där världskulturarv som är konstaterade eller potentiellt hotade finns listade för att få ytterligare stöd. Till exempel finns Bamiyan Valley (UNESCO) i Afghanistan på denna lista. Denna plats är i ett bräckligt tillstånd av bevarande och har drabbats av övergivenhet, militära aktioner och dynamitexplosioner till följd av talibanregeringens handlingar samt resulterat i förstörelsen av Buddha-statyerna. Denna avhandling kommer inte strikt att vara bunden till världskulturarv eftersom Palestina nådde sitt upptagande i UNESCO år 2011, dess korta internationella närvaro har inte lett till många palestinska inskriptioner på världskulturarvslistan.

Det är alltså ett kulturarv i ett bredare sammanhang såsom arkeologiska platser och lämningar, utgrävningar och byggnader som fokus ska läggas på. För detta ändamål ska kulturarvets avgränsning med hänsyn till konventionen om skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt från år 1954 användas. Artikel 1(a): är det flyttbar (lös), rörlig eller fast egendom av stor betydelse för kulturarvet för varje folk (monument av arkitektur, konst eller historia), oavsett om det är religiöst eller sekulärt, arkeologiska platser, byggnader av historiskt eller konstnärligt intresse och föremål av konstnärlig, historiskt eller arkeologiskt intresse som ska omfattas samt (b) byggnader såsom museer som tjänar till att skydda den flyttbara (lösa) kulturegendomen (UNESCO 1954).

4.2 Forskningsparametrar: källor och tidsperiod

Den arabisk-israeliska konflikten håller på att bli ett av de studieområden där det är omöjligt för en individ att hoppas på att läsa allt som skrivits under hans eller hennes livstid. Eller kanske går det att läsa allt som skrivits under en livstid men absolut inte för en masteruppsats. Det är med andra ord nödvändigt att begränsa omfattningen av denna uppsats. Den arabisk-israeliska konflikten har pågått ända sedan slutet av 1800-talet eller åtminstone sedan början av förra seklet och har genomgått ett antal faser med olika huvudaktörer och olika nivåer av fientlighet (Tessler 1994. Mendelsohn 1989. Gerner 1991).

Syftet med detta kapitel är att ge läsaren en översikt över de långa raderna i Israels historia fram till det första arabisk-israeliska kriget år 1947-1949 och genom detta etablera en gemensam grund för förståelse om den arabisk-israeliska konflikten och den historiografi som behandlar denna konflikt. En tidsperiod som är av stor betydelse i hela ordningen är tiden från år 1967 till mitten av 1970-talet.

Mellanöstern styrdes av det osmanska riket i nästan fyra århundraden innan det ersattes av det franska och brittiska kolonialstyret. Alla dessa styrande hade sitt inflytande på vad Israel och Palestina är idag, inklusive de senaste europeiska makthavarna trots deras relativt korta period. Relationerna mellan den Osmanska staten och dess provinser hade ett visst mönster. Palestina dominerades av autonoma bönder på landsbygden och av stadshandel i provinsens huvudstäder med ett skattesystem implementerat av centralregeringen i Istanbul (Tamari 2008). Det fanns en mångfaldig kultur mellan den urbana, merkantila och den kommunala organisationen av jordbruksproduktionen på landsbygden. Social organisation och perception var tydligt lokaliserade och bundna av släktskap. Gränserna mellan städer och byar var genom band av beskydd och andra feodala linjer (Tamari 2008).

När första världskriget bröt ut år 1914 befann sig det Osmanska riket i politisk oro, starkt påverkat av lokala nationalism, belastat av utlandsskulder och hade drabbats av en rad kupper och halvrevolutioner inom kort tidsperiod (Yapp 1987. Cleveland 2004:158. 260). Storbritannien hade för avsikt att besegra den Osmanska armen, förstöra dess imperium och dela upp det i stycken som skulle avverkas när kriget var över. För att säkerställa framgången för denna plan gjordes en rad motstridiga löften och fördrag. Mellan slutet av år 1915 och början av år 1916 hölls en korrespondens mellan Sharif Husayn från Mecka, den anmärkningsvärda hashemiten som var far till den senare kungen Abdullah av Transjordanien och kung Faisal av Irak och Sir Henry McMahon, den brittiske högkommissarien i Egypten. Den hashemitiska familjen hävdade dekadens från profeten Muhammed och hade en framstående politisk position i mellanöstern. Britterna ville använda denna position. I utbyte mot att ha anstiftat ett arabiskt uppror mot turkarna skulle den hashemitiska familjen ges en ledande roll i utformningen av mellanöstern när kriget var över (Pappe 2004:65. Shannon 2003:16-17).

Hashemiterna beviljades Irak ledd av Kung Faisal och Transjordanien styrts av hans bror Abdullah. Som den hashemitiska familjen såg så var detta dock mindre än vad de hade utlovats.

Bildkälla: <https://balfourproject.org/britains-legacy-to-the-tortured-ottoman-empire/>

Detta gällde särskilt i fallet Abdullah och Transjordanien eftersom Transjordanien var en ekonomiskt icke livskraftig stat som var helt beroende av brittisk hjälp (Robins 2004:16-58). Bläcket hade knappast torkat på det sista brevet i Husayn-McMahon korrespondens när Storbritannien beslutade att dela det kommande bytet med sin europiska allierade Frankrike. I ett tydligt brott mot McMahons löften förhandlades det ökända Sykes-Picotavtalet fram och undertecknades av Sir Mark Sykes från den brittiska utrikesdepartementet och

George Picot från det franska utrikesdepartementet i maj år 1916. Genom detta avtal skulle Mellanöstern delas upp mellan de två kolonialmakterna (Pappe 2004:65-66. Bickerton & Klausner 2007:44).

Som om två motstridiga löften inte vore nog kontaktade den brittiska regeringen även en tredje aktör den internationella sionistiska rörelsen. Den sionistiska rörelsen hade sedan grundandet eftersträvat upprättandet av en judisk stat i Palestina. Att den sionistiska rörelsen hade ett sådant mål var ingen överraskning, inte heller att den brittiska regeringen beslutade sig för att stödja dem. Som med de flesta imperier var inte briterna dominerade av sentiment. Stödet för ett judiskt hemland var brittisk realpolitik. Som det brittiska utrikesdepartementet såg, kunde judar spela en viktig roll i att påverka Storbritanniens allierade. I Ryssland ansågs flera judar särskilt bland bolsjevikerna ha viktiga positioner och en hög grad av inflytande.

Enligt den brittiska analysen var dessa judar sionister och skulle därför uppmana Ryssland att stödja Storbritannien för att erhålla ett hemland. I efterhand visade sig denna analys vara felaktig. Utrikesministeriets antaganden baserades på två grundläggande brister, det vill säga omfattningen av judiskt inflytande på nationell politik och sionismens inflytande på de relevanta judarna. Det judiska inflytandet på Tsaren var till exempel helt överskattat. Vidare hade utrikesministeriet inte heller insett att de flesta av de relevanta judarna bland bolsjevikerna var internationalistiska snarare än nationalistiska i sin politiska uppfattning. Ett liknande misstag gjordes när man analyserade de politiska institutionerna i USA. Här överskattades den amerikanska judarnas inflytande på beslutsfattande organ starkt (Pappe 2004:67-68. Shannon 2003:16-17. Cleveland 2004:260).

Med tanke på den brittiska missuppfattningen av judarnas politiska betydelse i dessa två länder var Balfour-deklarationen ett logiskt politiskt beslut. Balfour-deklarationen utfärdades i november år 1917, där det stod att "Hans Majestäts regering ser positivt på upprättandet i Palestina av ett nationellt hem för judiska folket och kommer göra sitt bästa för att underlätta uppnåendet av detta mål" (Louis 2006a:39. Smith 2007:87).

Bildkälla: <https://balfourproject.org/britains-legacy-to-the-tortured-ottoman-empire/>

Med alla löften som gavs under kriget var det uppenbart att åtminstone ett av dessa löften skulle hållas. Verkligheten kom snabbt i kapp med politiken.

En avgörande fråga återstod dock: vem skulle få Palestina? Hashemiterna enligt Husayn-McMahon korrespondensen? Yishuv (det judiska samhället i Palestina) som det uttrycks i Balfour-deklarationen? Den lokala palestinska befolkningen baserad på Wilsons principer för självbestämmande? Eller skulle Storbritannien hålla det mot alla tre intresserade parter vilja? Till en början verkade det som att egenintresset vann.

När kriget tog slut skapade Storbritannien mandatet för Palestina enligt Sykes-Picot avtalet. Men Storbritannien var inte ensamma om att forma Palestinas framtid. De berörda parterna började göra politiska drag som bidrog till att forma Palestinas framtid. I mars år 1921, vid ett möte med den brittiske kolonialsekreteraren Winston Churchill föreslog Kung Abdullah av Transjordanien att Transjordanien skulle annektera Palestina. Han fick dock ingen positiv respons och var därför inte ett realistiskt alternativ vid den tidpunkten (Robins 2004:48. Nevo 1996:10-11). År 1921 såg den palestinska diplomatins gryningen, en delegation vald av den fjärde palestinska nationalkongressen sändes till London för att uttrycka sin rädsla för konsekvenserna av en brittisk pro-sionistisk politik. Den 24 oktober år 1921 skickade delegationen ett brev till Winston Churchill där det tydligt framhölls att: ”det palestinska folket kommer aldrig att erkänna rätten för någon utomstående organisation att ta dem från sitt land och att hota deras existens som ett folk ekonomiskt och politiskt”. Detta första besök i London av den palestinska delegationen följdes av tre andra under perioden 1930-1931 men med den lösning som lades fram av Kung Abdullah, lyssnade man inte på dem (Khalidi 1991:97). Trots att han blev avvisad av Winston Churchill, närde Kung Abdullah sina relationer med sionisterna.

På 1930-talet hade han utvecklat en god personlig, diplomatisk och ekonomisk relation med flera viktiga medlemmar av det judiska samfundet i Yishuv, Palestina, och allierat sig med dem mot deras gemensamma fiendemufti i Jerusalem (Shlaim 1990a:39-53. Robins 2004:49. Nevo 1996:13-29-40-43).

Muftin av Jerusalem, Hajj Amin Al-Husayni hade länge varit en av Kung Abdullahs fiender. Muftin var en radikal nationalistisk palestinsk ledare som representerade en av de mest inflytelserika palestinska familjerna och ledde det största palestinska partiet arabpartiet. Han var också ordförande för arabiska högre kommittén. Hans populära anseende och ledarskapsförmåga gjorde honom till ett politiskt hot mot Kung Abdullah. Muftin blev en av ledarna för den arabiska revolten år 1936 och förkastades därför i exil. Detta stärkte hans rykte men försvagade likaså hans verkliga makt (Wilson 1999:103-139. Shlaim 2001:10, 39-40. Morris 2001: 35, 130-135). Det långsiktiga resultatet av detta var att palestinerna saknade politiskt ledarskap när kriget utbröt år 1948 (Neff 2002:110. Shlaim 1998:71). I april år 1936 bröt den arabiska revolten ut som en reaktion på den sionistiska politiken, tillströmningen av europeiska judiska flyktingar och briterernas misskötsel av det palestinska mandatet (Shlaim 1988:4-5).

Denna händelse representerade en vändpunkt i alla inblandade staternas politiska synsätt. För första gången blev Ben-Gurion medveten om ”den nationella karaktären av den arabiska oppositionen mot sionismen” (Shlaim 2001:18. Masalha 2001:18-19). Transjordanien å andra sidan hade upprepade gånger rapporterat till Storbritannien om de efterföljande farorna med en eventuell revolt. Den brittiska regeringen hade inte hörsammat hans varning och när revolten bröt ut fick Kung Abdullah uppdraget att kväva störningarna och ena arabnationerna. Kung Abdullah arbetade mot detta med hopp om att få stöd för sina territoriella ambitioner, det vill säga Syrien eller om det visade sig vara omöjligt, Palestina (Shlaim 1988:54-45. Nevo 1996:

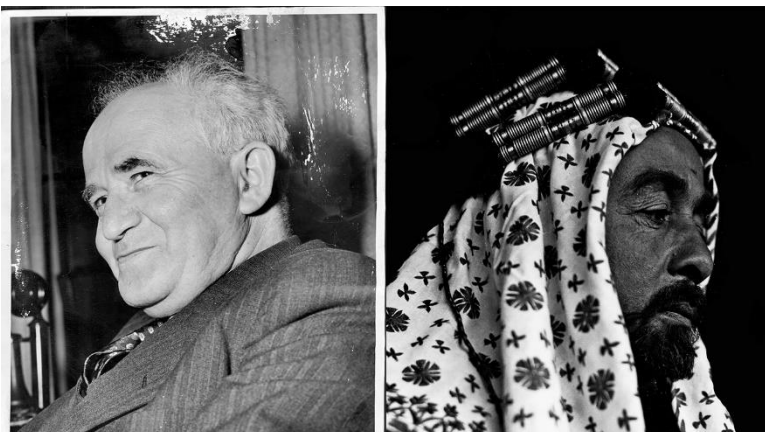
311-34). Storbritannien, trots den transjordanska hjälpen, kunde inte stoppa revolten som fortsatte fram till år 1939.

I augusti år 1937, som svar på den arabiska revolten tillsatte den brittiska regeringen en kunglig kommission. Denna kommission ledd av Earl Peel, skulle undersöka rötterna till upproret i Palestina och använda hans resultat för att komma fram till en hållbar lösning på problemet (Shlaim 1988:57). Förslaget som lades fram var en delningsplan som delar upp det brittiska mandatet för Palestina i tre delar. En sektion skulle bli judisk stat; en andra inklusive Jerusalem skulle förbli en mandatzon medan den tredje större delen av Palestina skulle falla till Transjordanien (Shlaim 1988:62. Nevo 1996: 34-35). Resultaten från Peel-kommissionen skapade föga överraskade ytterligare spänningar i Palestina. Kung Abdullah var förtjust men försökte ur takt dölja denna reaktion. Sionisterna förkastade planen men var ändå öppna för förhandlingar med britterna. Den arabiska högre kommittén avvisade det fullständigt (Shlaim 1988:62-64). Storbritannien var helt oförmögna att blidka alla tre berörda parter.

Även om Storbritannien inte längre var den supermakt det en gång var, var de fortfarande kapabla att hjälpa Transjordanien militärt och ekonomiskt. Som en belöning för krigstidens insatser beviljades Transjordanien självständighet i mars år 1946 och fick officiellt namnet "The Hashemite Kingdom of Transjordan". Även om självständighet beviljades var det tydligt vem som var kvar (Shlaim 1988:72-73. Nevo 1996:58). Sedan år 1921 hade Storbritannien betalat för, tränat, utbildat och underhållit den transjordanska armen, den arabiska legionen. Detta var den bäst utbildade militärstyrkan i arabvärlden men den kontrollerades och användes hårt av Storbritannien (Pundik 1994:89-102).

Med självständigheten kom ett nytt alliansfördrag. I detta skulle Storbritannien försvara Transjordanien om kungadömet attackerades. Föredraget gällde bara om Transjordaniens gränser överträtts. Föredraget ändrades en aning i mars år 1948, men förändringarna var rent förskönade till sin natur, utformat för att få Transjordanien att se mindre beroende ut av Storbritannien men samtidigt behålla samma mängd stöd. Det uppdaterade fördraget inkluderade en artikel som säger att om ettdera landet var inblandat i krig skulle det andra komma till dess hjälp. Detta skapade en hel del förvirring, särskilt för Israel som antog att den brittiska armen på denna grund kunde ingripa i Palestina under kriget år 1948. De brittiska undertecknarna tolkade emellertid denna artikel endast som en defensiv, som endast var giltig om själva Transjordanien invaderades eller om Storbritannien behövde hjälp (Pundik 1994:77-82, 148-150, 170. Pappé 1992:185). Medan britterna stod på vänskaplig fot med härskaren på östra sidan av floden Jordan försämrades deras ställning inom det palestinska mandatet snabbt. Den aktiva sionistiska fientligheten mot den brittiska administrationen hade tagit en paus under andra världskriget men den hade återvänt med hämnd när kriget tog slut. Under andra världskriget har Ben-Gurion uttalat: "vi kommer att kämpa med britterna mot Hitler som om det inte fanns någon White Paper; vi kommer att bekämpa White Paper som om det inte fanns något krig" (Shlaim 2001:23. Teveth 1987).

Från slutet av år 1945 ledde den officiella styrkan av den judiska byrån Haganah, samt judiska organisationer som Irgun och Stern Gang en kampanj mot det brittiska mandatet. Detta medförde höga kostnader för båda sidorna (Shlaim 2001:23-34. Morris 2001:174-176). Israelisk självständighet kunde dock inte vinnas med enbart vapen. Den goda relationen som Yishuv hade haft med Kung Abdullah på 1930-talet eftersträvades. Den 12 augusti år 1946 träffade den judisk-arabisten Elias Abdullah i kungens sommarplats i Shuneh, strax över gränsen på den transjordanska sidan av floden Jordan. Kung Abdullah lade fram sitt stöd för delning under förutsättning att den arabiska delen av Palestina skulle falla Transjordanien. Han förklarade att han personligen trodde att det skulle vara bättre för alla parter om en federation med det judiska området Palestina skapades som en autonom region inom stor Transjordanien.

Bildkälla: <https://cejspr.com/2020/11/18/the-parallel-lives-of-david-ben-gurion-and-abdullah-bin-hussein/>

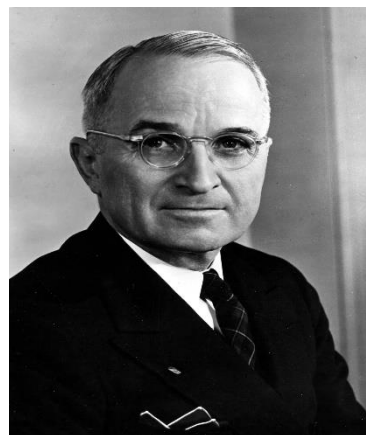
Han uttryckte att om detta var omöjligt, skulle han dock gå med på uppdelningen enligt Peel – kommissionens rapport (Shlaim 1988:76-77. Nevo 1996:60-61).

När det gäller Kung Abdullahs sionistiska relationer var perioden som följde på detta möte, ett av ytterligare hemliga möten, mutor och pragmatism.

Flera av de sionistiska ledarna insåg vikten av att samarbeta med Kung Abdullah. Ben-Gurions beskrivning av de två planerade staterna som ”Judeen och Abdallia” sammanfattade på ett träffande sätt grunden för samtalen (Shlaim 1988:79. Nevo 1996:60). Situationen där samtalen ägde rum förändrades dock radikalt när Storbritannien kastade in handduken och gav upp ansvaret för mandatet och lämnade över detta till FN. Detta beslut fattades slutgiltigt av utrikesminister Ernest Bevin den 18 februari år 1947 (Shlaim 1988:84-88). Den brittiska regeringen hade fått nog. Det kunde inte längre politiskt och ekonomiskt försvara giltigheten av att ha 80-100 000 soldater stationerade i Palestina. Om saker och ting blev värre vilket britten antog att de skulle göra, skulle kostnaden sätta ytterligare press på en redan kollapsande brittisk ekonomi (Pundik 1994:53-54. Louis 2006b:439).

Bevin lade mycket av skulden för den allt svårare situationen på USA:s president Truman som hela tiden undergrävde de brittiska ansträngningarna genom att stödja storskalig judisk invandring och uppdelning (Neff 2002:41-45). Det var även tydligt att en av anledningarna till att ge upp mandatet var den sionistiska framgången. När britten gav upp föll ansvaret för Palestina mandatet på FN (Smith 2007:185). Den nygrundade organisationen fick därmed ett problem som ganska snabbt utvecklades till en stor huvudvärk. Under den interna brittiska debatten inför ansvarsövertagelsen, det diskuterades flera möjliga alternativ för det palestinska mandatet. Ett av dem var att ge de arabiska delarna av Palestina till Transjordanien. Någon officiell ställning togs dock inte. Resultatet blev att FN tog emot den problematiska frågan utan rekommendationer från den stat som hade haft mest erfarenhet av problemet (Pundik 1994:54-55. Ben-Dror 2007:259).

Om den brittiska regeringen inte kunde ge några råd, vilket hopp fanns det för FN att hitta en rimlig lösning innan de brittiska trupperna skulle dra sig tillbaka ett år senare. Med problemet i FN:s händer stod alla parter inför en ny verklighet. Hur skulle FN hantera mandatet? Oavsett resultatet av dessa föränderliga verkligheter var Kung Abdullah tvungen att göra nya överväganden (Nevo 1996:63-64). Först och främst var han tvungen att se till att hans politik var väl samordnad med Storbritannien. Vidare var han tvungen att dölja sina verkliga avsikter från de andra arabstaterna och palestinierna, vilket skapade en politisk situation där hans utåtriktade avsikter motsäger hans verkliga planer. Detta var tvungen att klargöras för sionisterna. Kung Abdullah utförde med andra ord en balansgång på ett politiskt rakblad. För att göra saken värre, var

Bildkälla: <https://news.missouristate.edu/2013/12/10/inaugural-missouri-public-affairs-hall-of-fame/>

Transjordanien inte medlem i FN och beroendet av Storbritannien försträcktes således ganska ironiskt nog av britternas överlämnande av Palestina (Shlaim 1988:89).

Den interna arabiska politiska situationen i slutet av 1940-talet var en stor komplicerande faktor. Alla arabiska politiker utom Kung Abdullah var enade i sitt motstånd mot idén om en judisk stat. Arabförbundet delades emellertid också upp i en pro-hahemitisk grupp och en anti-hahemitisk grupp. Transjordanien stöddes av Irak, ett land som styrdes av en annan hashemit medan den anti-hahemitiska gruppen leddes av Egypten och Saudiarabien (Rogan & Shlaim 2001:82). Transjordanien försattes därmed i en besvärlig situation. Landets allians med Storbritannien placerade dem i en sårbar position vilket banade väg för anklagelser från de andra arabstaterna såväl som från sionisterna som ofta uttalade misstänksamhet mot vad de karaktäriserade som en brittisk konspiration. Transjordanien uppfattades av alla parter som pro-brittisk under en period då sionister trodde att den brittiska regeringen anti-sionistisk och arabstaterna tyckte att den brittiska regeringen var pro-sionistisk (Shlaim 1987:51).

När britterna väl hade satt ett datum för deras tillbakadragande från Palestina fick FN den omöjliga uppgiften att snabbt finna en hållbar lösning (Louis 2006a:495). Att arbeta mot både ett snävt schema och tidigare erfarenheter var det nygrundade FN otillräckligt förberedda för uppgiften. Samtidigt hade situationen på marken utvecklats till ett spirande inbördeskrig (Morris 2001:180-184. Pappé 2007:31-37). I april-maj år 1947 inrättade FN:s generalförsamling, FN:s särskilda kommitté för Palestina (UNSCOP) (Bickerton & Klausner 2007:84-85 Cleveland 2004:263-265). Baserat på en serie möten med representanter för de två samfundet under sommaren år 1947 utfärdade UNSCOP två rapporter. Dessa var kända som majoritetsrapporten och minoritetsrapporten, uppkallade efter antalet representanter i UNSCOP-teamet som stödde var och en. Dessa var delningsplan respektive den federala planen. Båda planerna krävde att parterna skulle samarbeta tillsammans (Ben-Dror 2007:259). Detta var en mycket optimistisk förutsättning, en som sedan skulle misslyckas (Shlaim 2001:25).

Den geografiska strukturen för de två staterna enligt uppdelningsplanen fick det så tvivelaktiga namnet som ”två kämpande ormar” eller ”bilden av Picasso” (Louis 2006a:494). I delningsplanen skulle den judiska staten bestå av Negev, en kustremsa som sträcker sig från strax söder om Jaffa till strax norr om Haifa och östra Galileen. Den arabiska staten skulle bestå av Gazadistriktet, huvuddelen av centrala Palestina och västra Galileen inklusive kustlinjen vid Acre. Området kring Jerusalem och Betlehems området skulle bli en internationell zon (Louis 2006a:494. Aust 2010:22).

Det faktum att majoritetsarbeten stödde uppdelning var till stor del resultatet av kombinationen av framgångsrikt sionistiskt lobbyarbete och den arabiska högre kommitténs bojkott av UNSCOP-utfrågningarna. De judiska flyktingarnas svåra situation hade också haft en djupgående känslomässig inverkan på kommittén (Morris 2001:180-184. Ben-Dror 2007). När UNSCOP hade utfärdat de två rapporterna överlämnades problemet till FN:s generalförsamling.

Både den amerikanska regeringen och Sovjetunionen stödde delningsplanen men två tredjedelars majoritet behövdes i generalförsamlingen och många av de mindre nationerna lät sig inte påverkas. FN:s delningsplan känd som resolution 181, antogs den 29 november år 1947 (Neff 2002:45-51. Morris 2001:184-186. Louis 2006a:485-487. Shlaim 2001:25). Antagandet av denna delningsplan fick fruktansvärda konsekvenser. Med Shlaims (1988:122) ord ”gav det inte bara internationell legitimitet för att skapa judiska och arabiska stater, utan oavsiktligt signalen för ett brutalt krig mellan de två samhällena i Palestina”.

Under den andra veckan i december år 1948 samlades Arabförbundet i Kairo (Shlaim 1990a:107). För dem var skapandet av en judisk stat förbannad och måste stoppas, detta var åtminstone deras yttre ståndpunkt. Den inre politiken var mycket mer komplicerad och Kung

Abdullah till exempel hade ursprungligen planerat att stödja uppdelningen och förklara att Transjordanien skulle ta över de arabiska utpekade områdena (Rogan& Shlaim 2001. Flapan 1987). Han talades bort från detta av den brittiska ministern i Transjordanien, Alec Kirkbride, eftersom en sådan hållning skulle ha isolerat Transjordanien fullständigt (Pundik 1994:60-61). Den yttre hållningen av absolut icke acceptans vann dagen eftersom den oförsonliga retoriken var lika lockande som orealistisk. Ingen av arabstaterna var tillräckligt militärt förberedda och de var inte heller villiga att samarbeta med varandra, men det ena landet efter det andra lade bränsle på elden för varje tal (Morris 2001:218-223). Ursprungligen verkade arabförbundet endast vara villigt att skicka in handeldvapen och officerare som skulle träna det arabiska motståndet. Detta tog formen av den Arab Liberation Army (ALA), en armé som var lika maktlös som dess namn var mäktigt (Kirkbride 1956:153-159. Pappé 2007:122). Denna diskrepans mellan representation och verklighet var ett återkommande symptom på arabisk politik i slutet av 1940-talet (Morris 2001:186-188).

5. Krig i Palestina

Krigets utbrott mellan araberna och de judiska styrkorna dateras vanligtvis till den 15 maj år 1948, datumet för den arabiska invasionen. Det hade pågått ett inbördeskrig i Palestina i minst ett halvår innan detta (Khalidi 2001:12-13. Caplan 1997:17). En del historiker delar därför in kriget i två faser. Den första fasen varade från november år 1947 till 14 maj år 1948 och den andra fasen varade från 15 maj år 1948 till slutet av år 1949 (Thomas 1999:61. Shlaim 2001:28. Luttwak & Horowitz 1983:27).

Den första stridsomgången var där de judiska väpnade styrkorna (Haganah, Irgun och Stern Gang) kämpade mot arabiska volontärer, palestinska motståndskämpar och genomförde en etnisk resning av områden med palestinska invånare inom de områden som man tänkt sig vara den judiska staten (Pappe 2007:50-126. Shlaim 2001:30-33. Morris 2001:191-214). Inbördeskriget slutade med upprättandet av Israel. I allmänhet påverkade inte inbördeskriget den hemliga diplomatin mellan Transjordanien och den sionistiska ledningen som fortsatte till maj år 1948. Våldet i Palestina försvårade en sådan diplomati men det slutade inte där (Thomas 1999:61). En händelse av inbördeskriget kräver emellertid särskild uppmärksamhet nämligen massakern i Deir Yassin, händelsen fick stora politiska konsekvenser. Massakern står över alla andra händelser i inbördeskriget, i den meningen att den radikalt ökade det politiska trycket på Kung Abdullah eftersom det skickade ett ryck av rädsla genom den palestinska befolkningen (Thomas 1999:67-71). Deir Yassin var en liten by nära Jerusalem. Dess äldste hade gjort en överenskommelse med Haganah som hade lovat att skona byn. 9 april år 1948 bröts detta löfte av en liten styrka som bestående av Irgun-, Stern Gang- och Haganahtrupper. När palestinierna gjorde motstånd försvann all återhållsamhet från de judiska leden. Det exakta antalet mördade civila är svårt att uppskatta och antalet varierar från 93 till 254 (Morris 2004:238. Palumbo 1987:57. Pappe 2007:91. Thomas 1999:67. Neff 2002:62. Slyomovics 2007:35). Oavsett det verkliga antalet blev massakern i Deir Yassin en symbol för Nakbah på grund av dess brutalitet (Palumbo 1987:47-57).

Detta var långt ifrån den sådana massakern som begicks mot den palestinska befolkningen men den har behållit en symbolisk status som massakern. Deir Yassin massakern är viktig för oss på grund av dess dubbla betydelse. Först och främst ökade massakern samt den rädsla som spred sig över hela Palestina radikalt trycket på Kung Abdullah. Detta tryck utövades på honom både genom Arabförbundet och genom lobbyverksamheten från palestinska notabiliteter som krävde att Transjordanien skulle skicka sin legion till försvar av de palestinska byarna (Nevo 1996:127-129. Thomas 1999:95). För det andra tjänar massakern ganska överraskade nog till att illustrera den betydelse som den judiska byrån har för den speciella relationen med Kung Abdullah eftersom den judiska byrån agerade skyndsamt i ett försök att lugna Kung Abdullah. Ett sådant drag gjordes inte gentemot de andra arabiska regeringarna. Kort efter att massakern ägde rum skickade den judiska byrån ett brev till Kung Abdullah där de fördömde "incidenten" (Nevo 1996:113). Svaret från Kung Abdullah var fyllt av galla och innehöll ett tydligt hot om "fruktansvärda konsekvenser" om en sådan massaker skulle återupstå (Morris 2003:127-129).

Den speciella relationen mellan Transjordanien och Israel eller rättare sagt mellan Kung Abdullah och de högre nivåerna av den judiska byrån var en som hade främjats sedan så tidigt som år 1922 (Shlaim 1988:44-45). Denna relation utvecklades emellertid inte till maskopi förrän år 1947 (Shlaim 1995:298-299). Mellan dessa datum kom de olika uvertyrerna i ryck. Ibland hölls relationen varm av kontinuerliga seriemöten medan andra gånger var det ett lugn som varade i flera år (Shlaim 1988:41-159). En detaljerad redogörelse för dessa olika uvertyrer med deras upp- och nedgångar skulle inte ha något syfte här, det räcker att säga att denna relation hade en lång tradition och inte var något som dök upp från ingenstans när mandatet närmade sig sitt slutspel. När dessa samtal utvecklades till en allvarlig form av diplomati runt

Bildkälla:<https://crisissome.blogspot.com/2016/07/arab-israeli-war-1948.html>

år 1946, trädde en man fram Elias Sasson. Sasson var den ledande arabisten inom den judiska byrån och blev avgörande för att konstruera maskopierna. I och med Sassons inträde tog samtalen mellan Kung Abdullah och sionisterna fart. Den 17 november år 1947, mindre än två veckor före antagandet av FN:s delningsplan träffade Kung Abdullah Golda Meir - tillförordnad chef för den politiska avdelningen för den judiska byrån.

I detta möte kom man överens även om att det inte var formaliserat att den arabiska legionen skulle fånga den arabiska delen av mandatet, något som sionisterna skulle acceptera och i gengäld skulle Kung Abdullah inte motsätta sig den judiska statens deklaration (Shlaim 2001:30. Shlaim 1988:110-121). Elias Sasson var en av de två agenturarabisterna som följde med Golda Meir. Kirkbride var orolig över det faktum att Golda Meir inte kunde någon arabiska och hade liten erfarenhet av att hantera araber (Kirkebride 1976:4-5). Trots detta nåddes överenskommelsen.

Det största problemet var inte vad avtalet innehöll utan vad det utelämnade, nämligen Jerusalem. Jerusalem skulle vara ett corpus separat enligt delningsplanen. Även om både judiska byrån och Kung Abdullah var överens om att Jerusalem inte kunde internationaliseras misslyckades de med att diskutera hur staden skulle behandlas (Morris 2001:225-226). Även om Kung Abdullah hade fått stöd från den judiska byrån för sin plan att ta över det arabiska Palestina, var en sådan åtgärd fortfarande mycket kontroversiell eftersom den gick emot FN:s delningsplan som förutsåg en judisk stat och en palestinsk stat. Det var därför av stor vikt för Kung Abdullah att han fick någon form av godkännande från det brittiska utrikesdepartementet. Den 7 februari år 1948 - premiärminister Abul Huda och den brittiske befälhavaren för den arabiska legionen John Bagot Glubb som fungerade som översättare, träffade den brittiske utrikesministern Ernst Bevin i London där de diskuterade iden om ett transjordanskt övertagande av Arab Palestina när de brittiska styrkorna drog sig tillbaka. Bevins svar kunde knappast ha varit tydligare: ”det verkar vara den självklara saken att göra, men gå inte och invadera de områden som tilldelats judarna.” (Glubb 1957:62-66. Shlaim 1988:135-137. Nevo 1996:88-89).

Detta beslut hölls hemligt för den amerikanska regeringen och så sent som 10 maj år 1948 var Bevin vag angående Kung Abdullahs avsikter i det kommande kriget (Pundik 1994:116). I den mycket instabila situation som höll på att byggas upp under veckorna före mandatets slut, skickade Golda Meir flera meddelanden till Kung Abdullah och bad om en försäkran om att han skulle hålla sitt löfte. Till ett av dessa brev svarade Kung Abdullah att Meir måste ”komma ihåg tre saker: att han var beduin och därför en hedersman; att han var en kung och därför dubbelt en hederlig man; och slutligen att han aldrig skulle bryta ett löfte som gavs till en kvinna” (Meir 1975:216). Detta dämpade inte den judiska byråns tvivel. Ett sista möte arrangerades mellan Kung Abdullah och Golda Meir. Golda Meir sändes återigen över floden Jordan för att försäkra sig om att Kung Abdullah skulle hålla kursen.

Bildkälla:<https://crisissome.blogspot.com/2016/07/arab-israeli-war-1948.html>

I detta sista och mest livsviktiga möte hade hon inte sällskap av Elias Sasson. Anledningarna till att han inte gick med henne är oklara eftersom det verkar som att han helt enkelt inte lyckades dyka upp i Haifa där de skulle träffas innan avresan (Shlaim 1988:206).

Mötet som ägde rum den 10 maj 1948 har varit i fokus för många historiska diskussioner men dess innehåll är fortfarande svårfångat (Shlaim 1988:205-214. Morris 2001:221). Golda Meir rapporterade att mötet hade varit ett fullständigt misslyckande, att Kung Abdullah hade ändrat uppfattning och att han hade sett krig som det enda återstående alternativet. Det tidigare överenskommelsen hade skapats i en situation där Transjordanien stod fritt från de andra arabstaterna. I maj år 1948 var detta inte längre fallet. Kung Abdullah berättade för Golda Meir att han inte kunde stå emot strömmen: ”När jag gav det löftet trodde jag att jag hade kontroll över mitt eget öde och kunde göra vad jag tänkte var rätt, men sedan dess har jag lärt mig att annars [...] är jag nu en av fem” (Meir 1975:218).

Bokstavligt taget antydde detta att de israeliska och transjordanska representanterna skildes åt som fiender. Men Meirs bokstavliga förståelse av mötet var kanske en del av problemet (Nevo 1996:118-120. Shlaim 1988:205-214). Kung Abdullah gjorde det klart att kriget inte kunde undvikas om den judiska staten utropades – en proklamation som han hoppades kunde försenas för att hitta en lösning. Han var kanske inte lika exakt i sin upprepning av den arabiska legionens plan att begränsa sig till de områden som tilldelats araberna enligt FN:s delningsplan och att de skulle avstå från att delta i strider med den judiska armén men som hans handlingar i kriget skulle visa förblev Kung Abdullah trogen sitt ord.

En del av problemet var att Kung Abdullah var tvungen att låtsas följa med de andra medlemmarna i Arabförbundet och deras plan var att förhindra uppdelning, hans plan var att genomföra uppdelning (Shlaim 2001:88-89). Poängen var att den israelisk-transjordanska delningsplanen inte hade förändrat karaktär, det var bara nödvändigt för Kung Abdullah att göra förskönande förändringar i ljuset av de nya verkligheterna. När mötet avslutades hade Kung Abdullah och Danin, arabisten som har ersatt Sasson ett kort samtal som var ganska överraskande om Kung Abdullah verkligen hade ändrat kurs helt. ”jag hoppas att vi kommer att hålla kontakten även efter kriget har börjat”, sa Danin. ”Du måste komma och hälsa på mig” ”men hur ska jag kunna nå dig ?” frågade Danin. ”Åh, jag litar på att du hittar ett sätt,” sa Kung Abdullah med ett leende” (Meir 1975:219). Det var uppenbart att Kung Abdullah inte såg deras meningsskiljaktigheter som oöverstigliga. Sionisterna lyssnade inte på Kung Abdullahs råd om att skjuta upp självständighetsförklaringen och den 15 maj år 1948 utropades staten Israel. Precis som Kung Abdullah hade förvarnat om följdes självständighetsförklaringen av en krigsförklaring.

USA:s regering erkände Israel bara elva minuter efter att Ben-Gurion utfärdade självständighetsförklaringen (Neff 2002:64). Hur snabbt detta erkännande utfärdades kom som en chock för de flesta inblandade parter (Cohen 1990:220-221). På grund av det faktum att detta var en av president Trumans förplanerade personliga hemligheter, kom det till och med som en politisk chock för det amerikanska- och det brittiska utrikesdepartementet (Louis 2006a:514-515. Cohen 1990:221. Benson & Harry 1997:168). Transjordanien fick enligt lagen erkännande av USA den 1 februari år 1949, tre år efter att Transjordanien hade blivit en självständig stat. Sovjetunionen utökade också erkännandet av Israel den 18 maj år 1948 men erkände inte Jordanien förrän år 1955 eftersom det ansåg att Transjordanien var en brittisk marionett. Att Transjordanien inte erkändes som en stat av de två supermakterna placerade klart landet i ett diplomatiskt underläge eftersom det nekades medlemskap i FN (Wilson 1999:186). En annan effekt av detta var att en betydande form av påtryckningar togs bort från Israel.

5.1 Kriget 1967

De nya gränserna som skapades under kriget år 1967 formade det fysiska, politiska, ekonomiska och kulturella förhållanden där den samtida arabisk-israeliska konflikten har funnits under de senaste 45 åren, vilket har förändrat fakta på plats samtidigt som de befintliga klagomålen bevarats. På sex dagar decimerade den israeliska militären arabnationernas väpnade styrkor, tredubblade sin territoriella kontroll och tog direkt styre över en majoritet av palestinierna. Kriget omdefinierade Israels nationella bild för världen. Israel var inte längre en liten sårbar David som kämpade mot en gigantisk Goliat i arabstaterna (Bickerston 2009:109). Detta krig etablerade Israel som den främsta regionala militärmakten. Det misskrediterade även arabstaterna som möjliga befriare av det palestinska folket. Efter kriget växte palestinska motståndsrörelserna internt där palestinska befrielseorganisationen (PLO) fick stöd i början av 1970-talet och Hamas fick stöd i slutet av 1980-talet (Milton-Edwards 2009:120). Utan några större konfrontationer under åren mellan Suez-Sinai konflikten år 1956 och kriget år 1967 växte Israel ekonomiskt, militärt, politiskt och kulturellt. Bland araberna ägnade Gamal Abdel Nasser från Egypten denna tid åt att sprida idealet om pan-arabism i hela mellanöstern för att förena araberna kring deras gemensamma identitet. Ledarskapet för de arabiska nationerna förblev dock splittrat över de politiska ideologierna socialism och kommunism.

Egypten och Syrien omfattade radikala, sociala och ekonomiska förändringar och avvisade utländska åtaganden gentemot västvärlden och fick hjälp från Sovjetunionen. Dessutom förenades Syrien och Egypten i en enad arabrepublik i januari år 1958 som svar på parlamentariska uppmaningar om en federal union mellan de två regionerna för att öka syrisk-egyptiska samarbete och styrka i regionen. Denna union lade vissa förpliktelser på vardera sidan och band dem samman i de efterföljande konflikterna med Israel (Jankowski 2002:106-110. Podeh 1999. Mufti 1996). De konservativa monarkiska nationerna som Jordanien och Saudiarabien närmade sig förändringen mer försiktigt och identifierade sig med väst och USA. Den franska och brittiska diplomatiska misslyckandet under Suezkrisen lämnade Sovjetunionen och USA som de två stora supermakterna med inflytande i mellanöstern vilket underblåste en bilateral rivalitet som sträckte sig till supermakternas allierade under åren fram till kriget år 1967 (Bickerston 2009:11).

Suezkrisen år 1956 kretsade kring sjöfartsrättigheter i Suezkanalen och Tiran sundet. Under denna konflikt erövrade Israel Sinaihalvön men återlämnade tillbaka den år 1957 under påtryckningar från president Eisenhower med villkoret att Egypten bibehåller israelisk tillgång till sundet. Egypten bröt mot detta avtal när det stängde sundet för israelisk sjöfart med en sjöblockad i maj år 1967. Inför denna stängning bad Nasser FN-observatörerna att lämna den demilitariserade buffertzonen som upprättades i Sinai efter Suezkrisen och sedan flyttade han 100 000 soldater och 1000 stridsvagnar till Sinai gränsen nära Aqababukten och Tiran sundet. Israeler tillskriver Nassers militarisering av Sinaihalvön och blockaden av Tiran sundet som katalysatorn för kriget. Men medan Nasser höll ett tal som förklarade dessa handlingar som ett sätt att hota Israel att avstå från dess attacker mot Syrien på Golanhöjderna var hans ställföreträdare i Washington för att utarbeta en diplomatisk lösning på krisen. Nasser sökte efter seger genom att tvinga Israel att backa i ordkriget. Men för Israel var Nassers handlingar dock krigshandlingar (Bickerton 2009:111-113).

Förutom Egyptens agerande anslöt sig Kung Hussein av Jordanien till denna växande konflikt genom att förklara sitt stöd för Egypten och bjuda in irakiska trupper att inta positioner längs de israeliska gränserna. I norra Israel under tiden fram till kriget, stod Israel inför ytterligare en kamp om vatten och gränser från Syrien. År 1966 tog Baath och vänsterradikalgeneralen Salah Jadid över Syrien i en militärkupp. Han var öppet fientligt inställd till väst och Israel. Han stödde palestinska Fatah-krigarens attacker mot israeliska patruller norr om Galileiska sjön medan den syriska armén sköt ner mot israeliska bönder från Golanhöjderna.

Bildkälla: <https://www.aljazeera.com/features/2018/6/4/the-naksa-how-israel-occupied-the-whole-of-palestine-in-1967>

Enligt vapenstilleståndslinjerna från år 1949 delade Syrien och Israel delar av Galileiska sjöns kuster. Kontroll över detta hav var avgörande i regionens vattensvälta länder.

År 1966 byggde Syrien kanaler för att avleda floden Jordanfloden som låg på syriskt territorium men gav upp projektet efter att Nasser vägrade att stödja deras handlingar på grund av förväntade israeliska reaktioner.

Gränsstridigheter mellan syrier och israeler fortsatte och i april år 1967 inledde stridsvagnar och plan från båda sidor en stor

sammandrabbning. Efter att israeliska flygplan sköt ner sex syriska plan och flög lågt över Damaskus förorter bad general Jadid Nasser om hjälp vilket ledde till de egyptiska truppörelserna som beskrevs ovan (Bickerton 2009:116-117). Inför dessa egyptiska militära mobiliseringar på Sinaihalvön inledde Israel fientligheter med en överraskningsattack den 5 juni och förstörde de flesta av de egyptiska, syriska och jordanska styrkorna. Den israeliska armén erövrade Gazaremsan och Sinaihalvön från Egypten, östra Jerusalem och Västbanken från Jordanien, Golanhöjderna från Syrien och Sheeba gårdarna från Libanon (El-Hasan 2010:121). Israel började attacken med ett flyganfall mot de egyptiska flygvapnen på marken och förstörde 300 av Egyptens 450 flygplan. Senare samma dag attackerade Israel de jordanska, syriska och irakiska flygvapnen. Vid slutet av dagen förstörde Israel 416 arabiska flygplan vilket garanterade luftöverlägsenhet för Israel under kriget. Denna luftöverlägsenhet bistod i hög grad de israeliska markstyrkorna som följde efter luftanfallen. På fyra dagar besegrade israeliska markstyrkor med hjälp av fallskärmsjägare Egyptens armé på Sinai och nådde Suezkanalen (Bickerton 2009:113-118). Israel hade liknande framgångar på Västbanken.

Händelserna under de föregående månaderna lämnade Kung Hussein av Jordanien med lite annat val än att ansluta sig till Egypten och Syrien och möta den möjliga motreaktionen från israelerna snarare än att möta ett folkligt uppror hemma som skulle kunna ta tronen från honom. Den 30 maj undertecknade han ett ömsesidigt försvarsavtal med Egypten och satte sina styrkor under egyptiskt befäl. Den 5 juni inledde jordanska trupper en attack mot Israel och besköt mål i västra Jerusalem, Netanya och Tel Aviv efter att ha mottagit falska rapporter från Nasser om tidiga egyptiska framgångar. När jordanska trupper ockuperade delar av västra Jerusalem, dagen efter attackerade de israeliska styrkorna jordanska enheter på Västbanken. Den kvällen hade israeliska trupper omringat Jerusalem men hade inte tagit sig in i staden. Under hårda strider följande dag gick israeliska styrkor in i Gamla stan och erövrade Västra muren och Tempelberget. På Västbanken intog israeliska styrkor även Mount Scopus, Ramallah, Jenin, Judeen, Gush Etzion och Hebron. När Kung Hussein beordrade sina trupper att dra sig tillbaka över Jordanfloden beordrade den israeliska försvarsministern general Moshe Dayan israeliska styrkor att inta resten av Västbanken (Bickerton 2009:113-118). Trots att de var ovilliga att ansluta sig till fientligheterna med tanke på Israels anmärkningsvärda framgång trodde Syrien fortfarande på Nassers tidiga falska rapporter om Egyptens framgångar och inledde fientligheterna mot Israel. Under de fyra dagarna innan striderna bröt ut hade det israeliska flygvapnet bombat syriska artilleripositioner på Golanhöjderna (Bickerton 2009:113-118). När det israeliska flygvapnet förstörde två tredjedelar av det syriska flygvapnet avstod Syrien från en markoffensiv och påbörjade en massiv beskjutning av israeliska städer i Hula dalen. Men med stöd av det israeliska flygvapnet bröt markstyrkorna igenom det syriska försvaret och nådde Golan plåtå vilket fick de syriska styrkorna att fly (Bickerton 2009:113-119).

Fientligheterna upphörde den 10 juni när Egypten, Syrien och Jordanien gick med på FN:s säkerhetsrådsuppmaning om vapenvila. När striderna upphörde kontrollerade Israel Sinaihalvön till Suezkanalen samt det religiöst betydelsefulla området östra Jerusalem och Västbanken samt de strategiska Golanhöjderna. Denna imponerande demonstration av israelisk militärmakt gjorde arabstaterna förödmjukade och med mer än 21000 döda arabiska soldater och 45000 skadade. Däremot förlorade Israel mindre än 1000 soldater med cirka 2500 skadade (Bickerton 2009:120). Israelerna tror att orsaken till kriget vilade på arabernas fortsatta antagonism och oförmåga att erkänna och acceptera det judiska folkets politiska suveränitet i Israel och deras önskan att hämnas nederlag och förödmjukelsen från de tidigare krigen i händerna på israelerna och europiska nationer (Bickerton 2009:109). Israel förbisåg den roll som deras militära svar från år 1965 tillsammans med Frankrike och Storbritannien spelade för att föra Nasser till makten och underblåsa hans panarabiska ideologi vilket så småningom ledde till Nassers agerande år 1967. När israelerna tittade på de arabiska styrkorna som omringade deras nation år 1967 under Nassers kontroll trodde de att i ett fullskaligt krig var attack först den enda strategin som hade en chans till seger (Bickerton 2009:117-118. Quandt 2005. Kurtulus 2007:220-238. Walzer 2006).

Även om USA hade varnat Israel för att inleda fientligheter, när president Johnson hörde nyheten om vad som hade hänt uttryckte han sin förvåning och ”beklagade att Israel beslutade att flytta när det gjorde det” men avvisade också ”den alltför förenklande anklagelsen om israelisk aggression” med tanke på provokationerna från Egypten och Syrien under de senaste veckorna (Shannon 2003:62). Johnson föredrog att Israel undvek krig men såg också fördelar i strategin som motiverade en sådan handling. Araberna tror att orsaken till kriget låg i israelisk aggressivitet och expansionism. Israels överdrivna repressalier och israelisk ”militants” och beslutsamhet att upprätthålla militär överlägsenhet (Bickerton 2009:109). Juridiskt hade Nasser rätt att be FN-styrkorna att lämna Sinaihalvön även om dess konsekvenser gjorde det olämpligt. Stängningen av sundet utgjorde inte ett omedelbart hot mot Israel eller dess ekonomiska situation eftersom endast cirka 5 procent av Israels handel kom till landet genom hamnen i Eilat vid sundet. Även om Nassers agerande för att söka diplomatiskt stöd från USA kan illustrera hans önskemål att undvika krig med tanke på Israels starka svar på Suezkrisen, visste Nasser att han riskerade militärt engagemang med sina handlingar (Bickerton 2009: 113).

När fientligheterna så småningom upphörde befann Israel sig kontrollera territorium som rymde över en miljon araber. Israel hade medel att förhandla med arabstaterna om det så önskade från en position av stor styrka. Den första åtgärden som regeringen vidtog var att annektera östra Jerusalem och dess omgivningar. Efter detta enades regeringen enhälligt om att förhandla fram en fredsuppgörelse med Egypten där Israel skulle återvända till de internationella gränserna som fanns före kriget, i utbyte mot att Egypten garanterar frihet för sjöfart i Tiran sundet, Aqababukten och Suezkanalen som demilitariserar Sinaihalvön och tillåter israeliskt kvarhållande av Gazaremsan. Regeringen utarbetade också en fredsuppgörelse för Syrien där Israel skulle återvända till de tidigare internationella gränserna om Syrien gick med på demilitariseringen av Golanhöjderna och garanterade fritt flöde av vatten från Jordans källor till Israel. Men inom en kort tidsperiod drog regeringen tillbaka erbjudandena om att återlämna landet till Egypten och Syrien, utan att vidarebefordra dem till syrierna och egyptierna (Bickerton 2009:122). Regeringen hade skjutit upp freden med Jordanien och gjorde inga planer på att avstå från kontrollen över Västbanken.

En del av Israel krävde omedelbar annektering av Västbanken och Gazaremsan, emellertid konfronterades regeringen med den möjliga demografiska implikationen för den ”judiska nationen om de annekterade områden som innehöll cirka 1,3 miljoner araber. Regeringen sköt upp frågan för att undvika att riskera internationell opposition eller fördömande av deras politik. I stället flyttande många för att etablera ”fakta på marken” och för att skaffa judiskt fotfäste på

Västbanken och Jerusalem, vilket så småningom skulle leda till att alla accepterade Jordanfloden som Israels östra gräns (El-Hasan 2010:122). Israeler flyttade för att skapa bosättningar i territorierna med motiveringen att säkerställa israelisk säkerhet trots att bosättningarna bröt mot internationella och några av Israels egna lagar (Bickerton 2009:108). Bakom Israels ansträngningar att behålla de nya ockuperade områdena var det faktum att de inte betraktade Västbanken som ockuperat territorium. I stället förblir de ”omtvistat” territorium som de hade lika rätt att göra anspråk på som palestinierna hade territorium som de gjorde anspråk på som palestinier.

Efter kriget år 1967 rekommenderas Israels militära generaladvokat överste Meir Shamgar, användningen av termen ”omtvistad” snarare än ”ockuperad” för att hänvisa till territoriet på Västbanken och Gaza för att avvisa tillämpligheten av 1949:års fjärde Genèvekonvention om ockupation av erövrat territorium under antagandet att de två områdena inte tidigare var en del av en suverän stat (Bickerton 2009:108-109). När Israel vann territorium misslyckades det med att assimilera människor som bodde i dessa områden. Palestinierna var anmärkningsvärt passiva under kriget och tillät att Västbanken erövrades på några timmar utan att avlossa ett skott (Bickerton 2009:123). Strax efter krigsslutet sa palestinska ledare till högre israeliska underrättelsetjänstemän att de var redo att upprätta en demilitariserad palestinsk stat på Västbanken och att underteckna ett fredsavtal med Israel, denna begäran nådde dock aldrig regeringen. De skulle sannolikt avvisa det för de handlade med det palestinska folket i indirekta samtal genom de arabiska nationerna (Bickerton 2009:124).

Eftersom de inblandade parterna inte lyckades skapa ett fredsavtal försökte USA:s president Johnson förmedla freden efter att han förmedlat vapenvilan. Araberna trodde dock att han visade ett mått av partiskhet mot Israel under konflikten i sin ovilja att utöva påtryckningar för att stoppa Israel och efter att i sitt uttalande redogörande för sin syn på en möjlig uppgörelse vilket placerade ansvaret för kriget på Egyptens ”handling av dårskap”. Till skillnad från Eisenhowers tillvägagångssätt år 1956 som pressade Israel att dra sig tillbaka till gränserna före kriget, strävade Johnson efter en slutgiltig fred genom att ge Israel vinster som skulle bytas tillbaka i förhandlingar för att tvinga arabnationerna till bordet för att förhindra att de förlorar sitt territorium (Shannon 2003:64).

Vid FN var USA ovilligt att godkänna internationella motioner för att fördöma Israels ockupation och lade in sitt veto mot FN-resolutioner som sade åt Israel att inte skapa bosättningar i något av de nyförvärvade Territoriet. I stället skapade Johnson en FN-resolution som införlivade USA:s punkter och ställde krav på båda sidor av konflikten. FN:s resolution 242 antogs enhälligt. Resolutionen krävde förändring och handling från båda sidor. Det krävde att de israeliska styrkorna skulle dras tillbaka från territorier som ockuperades i den senaste konflikten och att arabiska grannar skulle erkänna Israels rätt att existera. Trots enhälligheten bland säkerhetsrådets medlemmar på dessa punkter var det praktiska genomförandet av villkoren problematiskt eftersom det var oklart om det betydde en del eller hela territoriet och eftersom det inte specificerade händelseordningen huruvida Israel måste dra sig tillbaka innan de arabiska nationerna skulle erkänna sin stat eller vice versa (Shannon 2003:65). Ingendera sidan har helt anammat villkoren i 242 fullt ut. Fredskonferenser sedan 1970-talet fokuserar på att lösa de meningsskiljaktigheter som stelnade år 1948 och intensifierades år 1967. Med denna grundläggande historia i sikte kommer följande kapitel att undersöka de aktörer i konflikten som är mest relevanta för denna studie.

5.2 Västbanken

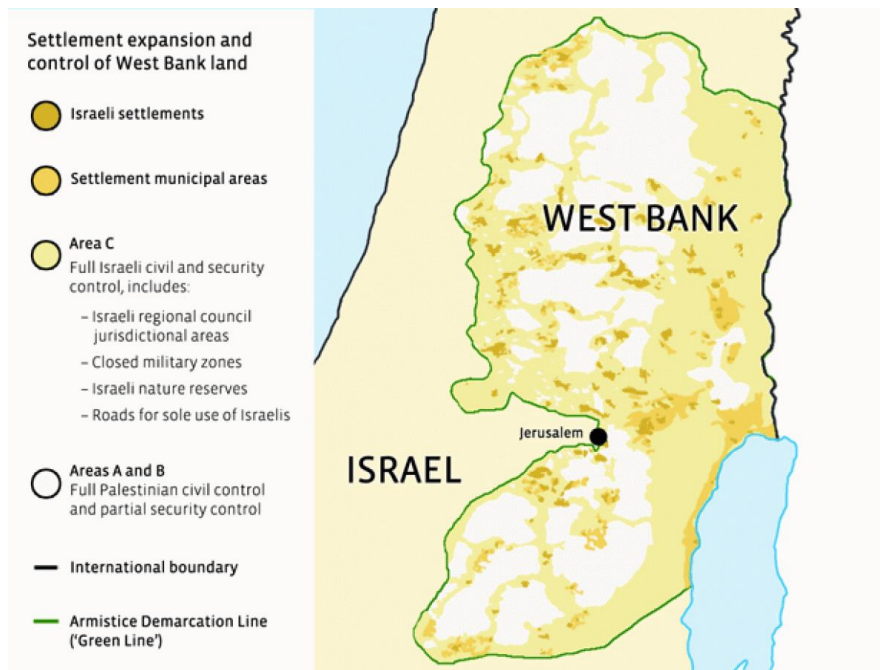
Det var ockupationen av Västbanken från Jordanien år 1967 som markerade början på israelisk kontroll över detta territorium och dess invånare. Gränserna för detta territorium fastställdes av vapenstillståndsavtalen år 1949 mellan Israel, Egypten, Jordanien, Syrien och Libanon när

området Västbanken inklusive östra Jerusalem överfördes till det hashemitiska kungariket Jordanien. Den nya gränsen mellan Israel och den nu ockuperade Västbanken markerades med grönt blåck på överenskommelsens karta och dess benämns som den gröna linjen. Sedan dess ockupation i juni år 1967 har Västbanken i allmänhet ansetts av det internationella samfundet som inte formellt en del av någon stat utan i stället ockuperad av Israel. Östra Jerusalem annekterades av Israel omedelbart efter kriget via Jerusalemlagen som antogs enhälligt i den israeliska Knesset (Gazit 2003:244) men som inte allmänt erkänts av det internationella samfundet (FN 1979, 1980).

En vecka efter ockupationen av Västbanken började den israeliska regeringen genomföra sin administration av dessa territorier. Israel skapade 18 avdelningar för denna region var och en med motsvarande ministerium i den israeliska regeringen (Nisan 1978:102), och var och en med specifika ansvarsområden. De olika avdelningarnas aktiviteter samordnades av den israeliska armén (Israel Defense Forces IDF) som också tillsammans med försvarsministeriet hade ansvaret för säkerhetsfrågor (Gazit 2003:26). Civila ”personalofficerare” utsågs till att fungera som representanter för var och en av dem nya administrationernas avdelningar. Idag är den enhet som är ansvarig för att implementera den israeliska regeringens politik på Västbanken samordnaren av regeringens aktiviteter i territorierna som är underställd den israeliska försvarsministern (COGAT 2012). Civilförvaltningen som nu består av 23 avdelningar är en del av denna enhet som det organ som ansvarar för genomförandet av den israeliska politiken genom de olika avdelningarna. Samordningsenheten samordnar verksamheten inom civilförvaltningen och IDF samt samarbetet med den politiska nationella myndigheten. En mängd olika personalofficerare verkar inom Civilförvaltningen ansvariga för hälsa, industri, handel, utbildning, transporter, välfärd, mätningar, mark, kommunikation, planering och naturreservat. Personalofficerare för arkeologi (SOA) utsedd av den israeliska utbildningsministern fick ansvaret för alla arkeologiska frågor på hela Västbankens territorium.

Israels fullständiga suveränitet över Västbanken upphörde med undertecknandet av principdeklarationen om interimistiska självstyrearangemang (även känd som Osloöverenskommelsen) i september år 1993. Syftet med detta interimsavtal var att förhandlingar så småningom skulle leda till genomförandet av säkerhetsrådets resolutioner 242 (FN 1967) och 338 (FN 1973) i syfte att söka en permanent lösning. Den första etappen av Osloavtalet (Oslo I 1993) grundade ett halvautonomt palestinskt styre på den ockuperade Västbanken och Gazaremsan med det första överlämnandet av Jeriko och Gaza till de palestinska myndigheterna. Som ett resultat av det andra steget, det israeliska-palestinska interimsavtalet om Västbanken och Gazaremsan (Oslo II 1995) delades Västbanken in i tre områden: A (18% av Västbankens totala yta) är under full palestinsk kontroll, område B (22%) står nu under palestinsk civil kontroll och israelisk militär kontroll och område C (60%) är under full israelisk kontroll. Dessa områden är inte sammanhängande utan snarare splittrade främst beroende på befolkningsområden och israeliska militära krav. Vissa arkeologiska platser med särskilt religiöst värde för judarna förblev dock under israelisk kontroll, t.ex. Josefs grav i närheten av Nablus, Tell en-Nasbeh, Gibeon och Betel, dessa platser blev israeliska enklaver inom palestinskt befolkade områden (Yahya 2005:69).

Arkeologiska platser har också påverkats av separationsstängslet, en mur byggd av Israel sedan år 2002 som skiljer Västbanken från Israel. De viktigaste faktorerna som avgjorde denna väg var israeliska säkerhetsöverväganden och placeringen av judiska och palestinska bosättningar. Under konstruktionen av denna mur hade många arkeologiska platser upptäckts vilket ibland orsakade mindre förändring av dess väg, vanligtvis genom att flytta den några dussin meter västerut eller österut.

Bildkälla: <https://theelders.org/news/20-years-after-oslo-facts-ground>

Arkeologiska frågor behandlades i den andra fasen av Osloöverenskommelsen. Avtalet fastställde överföringen av det arkeologiska ansvaret från den israeliska civilförvaltningen till den palestinska nationella myndigheten (PNA) i områdena A och B inklusive ”skydd och bevarande av arkeologiska platser, förvaltning, tillsyn, licensiering och all annan arkeologisk verksamhet” (Oslo 11 1995, bilaga 3. Bilaga 1. Artikel 2.1). Dessa ansvarsområden skulle gradvis överföras senare till PNA:s jurisdiktion även i område C (artikel 2.2).

Osloavtalet uppmuntrade också samarbete mellan israeliska och palestinska arkeologer genom att bilda en gemensam kommitté för att behandla frågor av gemensamt intresse (Artikel 4.2, 9.2) och genom vilka båda sidor skulle informera varandra om upptäckten av nya arkeologiska platser (Artikel 8.2). Avtalet inkluderade också en lista över elva arkeologiska platser på Västbanken och en i Gaza som har särskild betydelse för Israel, innefattande synagogor, bibliska platser och andra heliga judiska platser (Schedule 1) med avsikten att palestinierna skulle överväga att samarbeta i beslutfattandet angående de platser som skulle stå under palestinsk kontroll. Enligt artikel 2.10 bör Israel förse PNA med en lista över utgrävda platser och en förteckning över fynd som upptäckts sedan år 1967 från de områdena som överförts till PNA. Båda sidor bör vidta åtgärder för att förhindra stöld eller olaglig handel och helst samarbeta i denna fråga genom den gemensamma kommittén.

Som ett resultat av Osloöverenskommelsen reducerades den israeliska SOA:s aktivitet från hela Västbanken till område C, medan det palestinska departementet för antikviteter och kulturarv (DACH) fick kontroll över resten (områdena A och B).

Från denna punkt började PNA och palestinska akademiska institutioner utveckla systematiska arkeologiska inventeringar i Västbanken. Tyvärr följdes inte Oslo-interimsavtalet av ett slutligt fredsavtal vilket resulterade i fragmenterade områden under palestinsk kontroll och det återstående området är fortfarande under israeliska militära ockupationer. Till följd av detta skapades israeliska - palestinska officiella arkeologiska organisationer och använder samt upprätthåller olika arkeologiska lager som annars relaterar till samma geografiska område. På grund av den fragmenterade karaktären av nuvarande jurisdiktion i Västbanken finns det ingen enhetlig rättslig ram som är tillämplig på detta område. Eftersom Västbanken anses vara

ockuperat av Israel gäller dessutom internationella lagar och rekommendationer för detta område.

6. Jerusalem, dess historia och betydelse

Mycket av det som händer i Jerusalem idag är resultatet av stadens 5000:års skakiga historia. Historisk, arkeologisk och antropologisk kunskap används mer här än någon annanstans i världen för att konstruera och dekonstruera etnisk identitet och nationella ursprungsmyter samt legitimera anspråk på territorium och forma människors trossystem. Många etniska och religiösa grupper samexisterar på ett ganska litet territorium som var och en hävdar sig att de har historiska kopplingar till staden eller åtminstone till en del av den. Det är relativt knepigt att ge en historisk skildring av Jerusalem. Mycket av Jerusalems antika historia berättas i enlighet med Bibeln och baserat på skrifter av Titus Flavius Josephus, en romersk-judisk historiker från det första århundradet e.Kr. och därifrån ensidigt. För det andra har de senaste publikationerna om Israels och Jerusalems historia skrivits med Israel som fokus på uppmärksamheten och inte Palestina eftersom Israel har möjligheten att tillhandahålla storskaliga, finansiella och vetenskapliga resurser för att söka efter sitt förflutna (Whitelam 1996:3). Början av Jerusalems historia börjar utanför stadsmuren på en kulle som nu kallas City of David och därifrån började staden växa och täckte snart kullarna runt den.

Jerusalem och det område som idag är känt som Israel och de palestinska territorierna har kontinuerligt varit en tvist mellan de tre stora monoteistiska religionerna i världen: judendomen, kristendomen och islam. Genom historien har den ena eller den andra gruppen varit utesluten från att besöka sina heliga platser eller till och med komma in i staden beroende på vem som håller i den vid den givna tidpunkten. Vid sidan av religiösa, territoriella och etniska stridigheter har en ny tvist uppstått under det senaste århundradet, en tvist om det historiska förflutna. Arkeologi har onekligen blivit en viktig faktor i denna kamp för kulturarvet. Arkeologiskt intresse för området slog upp ögonen på 300-talet e.Kr. när kejsarinnan Helena, mor till Konstantin den store vågade sig genom landet som anses vara Jesus födelseplats på jakt efter bibliska platser och relikier (Silberman 1982), för att propagera och förstärka kristnandet av det romerska imperiet (Drijvers 1992:111).

Sedan medeltiden har Jerusalem i allmänhet och vissa platser i synnerhet blivit frågor om kulturell och religiös konflikt mellan anhängare av de tre religionerna och deras underavdelningar. Det var inte förrän på 1800-talet när vågen av västerländska resor och vetenskapliga utforskningar drog Jerusalem återigen till centrum för västeuropeiskt intresse (Silberman 1982:4). Vetenskaplig nyfikenheten började först med biblisk geografi och kartografi med sökandet efter bibliska platser och kartläggning av det antika landskapet. Början av 1850-talet markerade början av arkeologisk verksamhet i ordets moderna mening som systematiskt avslöjade bibliska monument och relikier (Silberman 1991:76). Forskningen och undersökningarna av Palestine Exploration Fund (1865) och de tidiga arkeologerna hade en effekt på politiken och definierade till stor del gränserna och formen för det obligatoriska Palestina efter andra världskriget (Silberman 1991:79).

Med framväxten av biblisk arkeologi i Europa blev det att hitta Salomos tempel en av dess första uppdrag (Finkelstein & Silberman 2002:132) vilket följdes av sökandet efter Kung Davids palats och andra bibliska monument. Senare byggdes nationell israelisk arkeologi på fonden, 1800-talets undersökningar och utforskningar. Det heliga landets lockelse och bibliska platser bjöd in en mängd pilgrimer, resenärer och arkeologer till Palestina vilket åstadkom den största västerländska invasionen sedan korstågen (Silberman 1982:4). Den senare judiska immigrationen till området resulterade i uppkomsten av en ny intressegrupp för antikviteter och arkeologiska platser vilket ledde till uppkomsten till israelisk arkeologi som en distinkt form av arkeologi (Abu El-Haj 2002:22). Den utvecklades hand i hand med judisk nationalism och

enligt Silberman (1995) på 1960-talet hade ”deltagandet i utgrävningar kommit att bli en ritual för israeliska skolbarn, soldater och utländska besökare” samt blivit en sekulär pelare av judisk identitet (Abu El-Haj 2002:55).

Arkeologin i Israel har ofta beskrivits som en ”nationell hobby” (Abu El-Haj 2002:1) för israelerna med rätta. Förutom det överflöd av arkeologiska projekt som pågår över hela landet uppmanas ett stort antal israeler att delta i projekten som volontärer och hjälpare. Överflödet av arkeologiskt material bidrar till dess användning för ideologiska syften eftersom material betyder en rikligare historia och en djupare mer etablerad koppling till det förflutnas ”blomstrande” civilisation (Finkelstein & Silberman 2001). Det är inte bara israelerna som försöker upprätta en djupare koppling till landet. Palestinska akademiker försöker också etablera och bevisa sin historiska koppling till kanaaner och därigenom föregå den judiska kopplingen till landet med två tusen år. På grund av avsaknaden av finansiella och politiska medel är denna teori dåligt undersökt och saknar bevis. Bortsett från fornhistorien verkar det som om arkeologi i Israel och Palestina delar sig i två vägar: 1) arkeologi som används för att bevisa Bibeln 2) arkeologi som används för att motbevisa Bibeln. Därför är majoriteten av de arkeologiska projekten i Jerusalem i det bibliska sammanhanget och verifierar i huvudsak sambandet mellan landet, boken och det judiska folket.

6.1 Arkeologi i den ”heliga Basin”

En pågående debatt om betydelsen av den ständiga lågan av förmodat viktiga upptäckter relaterade till den bibliska berättelsen, de politiska implikationerna av den växande bosättnärvaron och avhysningen av palestinska invånare har översvämmat media och producerat många lärda artiklar. En av luckorna i den vetenskapliga diskursen är den uppenbara bristen på kommunikation mellan arkeologer och forskare inom andra områden. Litteraturen som tar upp de sociala och politiska aspekterna av frågan effekterna av arkeologiska aktiviteter och turismutvecklingen på Silwans invånare. De politiska, territoriella och demografiska verkligheterna i Jerusalem är till största delen skrivna av social- och statsvetare eller av arkitekter och stadsplanerare men den ägnar inte mycket uppmärksamhet åt de faktiska arkeologiska datan.

Arkeologernas vetenskapliga diskurs fokuserar i första hand på de påtagliga uppgifterna eller bristen på sådana i deras arbete men utan att diskutera de praktiska och politiska implikationerna av de utgrävnings-, bevarande-, och utvecklingsinitiativ som genomförs både ovan och under jord. Vad har 150 år av arkeologiska undersökningar och utgrävningar på Southeast Hill avslöjat? Vilka var de viktigaste expeditionerna och de viktigaste upptäckterna? De otaliga utgrävningarna, de otaliga uppgifterna och i slutändan diskrepansen mellan vetenskaplig konsensus och mediebevakning gör det svårt även ibland för experterna själva att skilja mellan sensationella upptäckter och genuint betydelsefulla uppgifter. Många utgrävningar har utförts på Southeast Hill sedan början av utforskningen i mitten av 1800-talet. Vår kunskap har utökats kraftigt och vetenskapliga metoder har gjort enorma framsteg. Ändå har den primära motivationen att gräva upp det relativt lilla området inte förändrats sedan ottomanska perioden, att avslöja de fysiska spåren av den bibliska berättelsen.

Bildkälla: <http://www.sci-news.com/archaeology/science-entrance-passage-herod-is-palace-02366.html>

Några av de mest betydelsefulla upptäckterna på Southeast Hill gjordes under ottomanskt styre under de första decennierna av arkeologisk aktivitet. Dessa inkluderar vattensystemen från brons och järnåldern och Siloam tunneln och dess inskription, Herodian Siloam Pool, Heodotus-synagogans inskription och den bysantiska Siloam kyrkan (Katsimbini 1977:197-208). Det är intressant att notera att i början av 1900-talet kunde både forskarkretsar och den breda allmänheten skilja mellan vetenskapliga strävanden och planlöst genomförda samt andligt motiverade skattjakter. Den legendariska Parker-expeditionen som försökte avslöja förbundsarken och Salomos skatter bjöd in fader Vincent från Ecole biblique för att ge en vetenskaplig ram till det annars orimliga projektet. Företagets irrationella karaktär var emellertid ganska transparent för alla. Med tanke på lokalt och till och med internationellt tryck kunde utgrävningen i slutändan inte slutföras (Broshi 1977:42-44. Broshi & Barkay 1985:108-28).

Expeditioner utförda av Warren, Bliss & Dickie under överinseende av PEF och till och med Weills arbete utförts på uppdrag av Baron Edmond de Rothschild å andra sidan fick stor uppmärksamhet, några av deras resultat har påverkat vår förståelse av Jerusalems tidiga historia. De två teorier som etablerades under de första åren av utforskningen som hade ett betydande inflytande på allt ytterligare arkeologiskt arbete som utfördes i staden var att Jerusalems tidigaste bosättning började på den sydöstra kullen utanför Gamla stadens gränser och att Kung David använde det underjordiska tunnelsystemet kopplat till ett vertikalt sjunkhål känt som Warrens Shat för att erövra staden från jebusierna.

Senaste genomförda utgrävningar fastställde att de tidigaste uppgifterna som dokumenterar en förhistorisk närvaro på den sydöstra kullen kan dateras till så tidigt som den epipaleolitiska perioden (22 000 b.p – 9.500 BC) (Avni & Seligman 2000:69-70. Seligman & Avni 2003:153-162). Men dessa utgrävningar visade också att Warrens Shat hade varit otillgänglig under perioden som tillskrivs Davids erövring av Jerusalem (Gibson & J. Taylor 1994:51). Under brittiskt styre fanns det två särskilt betydelsefulla expeditioner, en led av R.A.S. Macalister & J. G. Ducan 1923-1925 och den andra av J. W. Crowfoot & G. M. FitzGerald 1927 (Patrich 1993:102). Den främsta upptäckten som gjordes under denna period hänför sig till trappstenstrukturen som vid den tiden endast delvis var exponerad. Det antogs representera fästningen Sion som nämns i Bibeln (2 Samuel 5:7) byggd av jebusiterna och övertagen av israeliterna omkring 1000 f.Kr. (Gibson & J. Taylor 1994:61. Bahat 1986:26-45). Som ett resultat av de utgrävningar som genomfördes på 1960- och 1970-talen som gradvis blottade resten av strukturen har många kronologiska bedömningar och tolkningar föreslagits. Kronologiska distinktioner görs mellan kärnan (de sub-strukturella terrasserna) och ytan, vanligtvis kallad en trappade stenmanteln (Stepped Stone Mantle). Föreslagna datering sträcker sig mellan bronsåldern (fjortonde till trettonde århundradena f.Kr.) och den hellenistiska perioden (andra århundradet f.Kr.). (Coüasnon 1974:12-13. Bahat 1986:40. Geva 1984:239-54. Tsafir 1984:60, 92).

Även om strukturens ursprungliga funktion och utseende förblir olöst, är de flesta forskare ovilliga att helt frikoppla sig från den bibliska hänvisningen till fästningen Sion vilket tyder på att trappstenstrukturen fungerande som en underbyggnad av en offentlig byggnad, möjligen ett palats eller ett administrativt komplex (Coüasnon 1974:38-53. Gibson & J. Taylor 1994:73-85). Trots det faktum att Kathleen Kenyons arbete som utfördes under perioden med jordanskt styre, vanligtvis förknippas med betydande vetenskapliga framsteg inklusive införandet av stratigrafisk utgrävning ignoreras det ofta att hon hade litet intresse för post-bibliska perioder. Förutom att exponera olika sektioner av brons och järnålderns försvarssystem såväl som

ändringar eller tillägg som infördes under den hellenistiska perioden, grävde hon ut ett område som hon antog vara kultiskt till sin natur inklusive två massboth (stående stenar), en grop av offergåvor och ett dricksofferaltare (Coüasnon 1974:54-57). Även om hon fortfarande är erkänd för sitt noggranna och progressiva arbete har många av hennes tolkningar motbevisats genom åren. Viktigast av allt, hennes uppfattning att staden förblev liten under hela järnåldern (Prior 2001:512-13. Eliade 1958:375).

Den mest intensiva utforskningsperioden på Southeast Hill började kort efter att Israel erövrat östra Jerusalem år 1967. Sedan dess har många utgrävningar genomförts med forskare från de flesta större israeliska universiteten (Hebreiska universitetet, Haifa universitet och Tel Aviv universitet) samt anställda från IAA (Coüasnon 1974:54-62). Det första stora projektet regisserades av Yigal Shiloh, som exponerade ytterligare komponenter från brons- och järnålderns vatten- och försvarssystem. Bostäder från järnåldern som dokumenterar den sista ockupationsperioden före den babyloniska erövringen av staden 500-talet f.Kr. och spår av vrede som både förstörde och bevarade olika särdrag av järnålder II materiella kultur (Avni & Seligman 2006:281).

Eilat Mazar grävde ut den så kallade stora sten strukturen som hon först trodde var en del av Kung Davids palats en teori som inte har fått stöd i det akademiska samfundet (Dumper 2002:51-65). Den längsta och mest omfattande utgrävningen genomfördes av Ronny Reich och Eli Shukron vilket gav en helt ny förståelse av stadens tidiga vatten- och försvarssystem. Detta motbevisade inte bara Warrens mångåriga teori om Davids erövring utan visade också att Gihon källan under mellanbronsåldern II var belägen inom stadens gränser och skyddas av en monumental mur och ett torn (Kersel et al 2008:25-26). En annan anmärkningsvärd upptäckt var den så kallade Siloam Pool, en stor bassäng med trappsteg byggd och använd innan före förstörelsen av det andra templet (Katz 2005:144). Enligt utgrävarna användes den av pilgrimer för rituell rening innan de besökte templet och tjänade som platsen för Jesus helande av den blinde man som nämns i Nya Testamentet (John 9), ingen av tolkningarna har fått mycket erkännande bland forskare (Katz 2005: 1-15, 118-36). Ett annat storskaligt projekt som fortfarande pågår är utgrävningarna på Givati som regisserats av Doron Ben-Ami och Yana Tchekhanovets, dessa utgrävningar har visat att området fungerade som ett bostadsområde med endast korta avbrott från 700-talet f.Kr. genom tionde århundradet e.Kr. De viktigaste arkitektoniska fynden inkluderar en romersk peristylvilla (sent tredje till fjärde århundradet e.Kr.) och en stor byggnad (daterad till 700-talen e.Kr.) som förmodligen är "sätet för den bysantiska officiella representanten" (Kersel 2008:27).

6.2 City of David – en introduktion

City of David ligger på Jerusalems sydöstra kulle i centrum av den arabisk-palestinska stadsdelen Wadi Hilwah. Namnlös på de flesta 1800-talskartorna (1914 identifierade Rymond Weill det som ed-Dawara, ett vanligt palestinskt topografiskt epitet), odlades den delvis av invånare i byn Silwan som låg tvärs över wadi Sitti Maryam (Kidron) på den sydvästra sluttningen av olivberget. Platsen har varit i fokus för dussintals arkeologiska utgrävningar sedan mitten av 1800-talet vilket har gett bevis på mänsklig ockupation som sträcker sig från så tidigt som den epipaleolitikum perioden (Reich 2011:281). Historiskt sett har utgrävningarna på och runt City of David varit angeläget för i första hand brittisk, fransk, tysk och till viss del amerikansk kolonial utforskning. Men sedan sexdagarskriget år 1967 efter vilket Israel annekterade det tidigare jordanska territoriet östra Jerusalem och med det markerade som City of David finns på har utgrävningarna letts av israeler. På senare tid med början i slutet av 1980-talet gav Jerusalems borgmästare Teddy Kollek i uppdrag till East Jerusalem Development Company att utveckla City of David till en stor turistattraktion (Shilo & Collins 2019:532).

Strax efter 1991 blev allt arkeologiskt arbete ett samriskföretag för Israel Antiquities Authority (IAA) och EL- Ad Foundation (Emek 2013:1). En privat organisation med en religiös, politisk och ekonomisk agenda för att bosätta judar i den till stor del arabisk-palestinska befolkningen i östra Jerusalem. Relationen mellan El-Ad och IAA har utvecklats från partnerskap baserat på varje organisations respektive specialitet till en arbetsrelation långt ifrån symbiotisk.

Under det senaste decenniet har det utvecklats ett tillstånd där IAA, en statlig myndighet i huvudsak har blivit "underleverantören" (Kletter 2020:60-62) för en mycket politiserad organisation i El-Ad. Denna relationsdynamik har erkänts som ett farligt prejudikat att skapa med över 70% av El-Ad:s finansiering som kommer från olika israeliska statliga myndigheter mellan 2012 och 2013 (Greenberg 2014:47-48), El-Ad:s hegemoni över CoD verkar mer förutbestämd vid första anblick, en akronym som betyder "till City of David", El-Ad driver sina egna turer i CoDE och är medfinansierad av de pågående utgrävningarna. Som nämnts ovan är El-Ad:s primära politiska mål att bosätta judar i de palestinska stadsdelarna i östra Jerusalem särskilt Silwan. El-Ad:s religiösa och politiska kompass bär tron att judar har en historisk och religiös rätt till det land som nu är hem för miljontals arabisk-palestinier. Således använder de platsens turism för att sprida en historisk berättelse som verkar motivera dessa politiska agendor. Trots olagligheten av bosättning på ockuperad mark enligt artikel 49 i den fjärde Genevekonventionen (1949) är El-Ad kommande om sina motiv och hävdar att de försätter "Kung Davids arv" genom fyra nyckelinitiativ: arkeologisk utgrävning, utveckling av turism, utbildningsprogram och vitalisering av bostäder (city of david website). Vitaliseringen av bostäder är en hänvisning till användningen av gamla landbrev, domstolsbeslut, palestinska mellanhänder och olagliga samt våldsamma handlingar för att bosätta judar i östra Jerusalem (Pullan & Gwiazda 2009:112), judisk israelisk bosättning i de palestinska ockuperade områdena har hävdats minska möjligheten för en självständig palestinsk nationalstat avsevärt.

Till skillnad från arkeologisk turism i det bredare israeliska samhället som sedan 1980-talet gått bort från användningen av fysiska artefakter för att rättfärdiga Israels existens (Zerubavel 1995) fortsätter El-Ad:s narrativa hegemoni att visa upp historien i bilden av Israels tidigare mytiska om än öppet politiska, ideologiska och arkeologiska agenda (Shilo & Collin-Kreiner 2019:531). Det vill säga att El-Ad:s tillvägagångssätt inte bara hindrar icke-judiskt kulturarv och allmänt etiskt arkeologiskt engagemang utan det är även föråldrat, oakademiskt och irrelevant. Under det senaste decenniet har nära en halv miljon turister besökt CoD varje år (Shilo & Collins-Kreiner 2019:530) vilket gör det till den näst mest populära arkeologiska turistplatsen i Israel efter Masada (Noy 2012:29). Den stora mängden turism varje år ger El-Ad en betydande makt att kontrollera budskapet (Killebrew 2010:140) och sprida El-Ad:s version av historien (Soueif 2010:121) till en betydande internationell publik. Platsens geografiska läge mindre än hundra meter från Tempelberget har förvisso varit en viktig faktor i ursprunget till CoD i den israeliska-palestinska etnografiska kampen för Jerusalem eftersom CoD används ofta som ett medel för att bevisa ett judiskt prejudikat i det forntida Jerusalem.

Bildkälla:https://www.jerusalemshots.com/cat_en150.html

Sedan slutet av 2000-talet och starten av utgrävningar i Givati har El-Ad och CoD varit föremål för en ökad mängd forskning. I själva verket har Pullan & Gwiazda (2009) och Shilo & Collins-Kreiner (2019) erbjudit förkortade historier om hur Al-Ad kom att bli de enda innehavarna av CoD och stilistiska analyser av El-Ad:s inställning till att berätta historien i en turistmiljö. År 2012 publicerade Chaim Noy sina erfarenheter av etnografiskt och politiskt språkbruk av både Al-Ad och palestinska motröster i CoD. Noy presenterar El-Ad:s 'hegemoniska' (2012:30-32) kontroll av språk och terminologi vid CoD, t.ex. hebreiska ortnamn och uteslutande judiska tidslinjer som därför ramar in hur Al-Ad:s historieberättelse domineras av ett bibliskt informerat historieperspektiv samtidigt som det är utformat för att radera det historiska minnet av en palestinsk närvaro i östra Jerusalem. Landy (2017) genomförde en sociologisk studie av CoD som lyfte fram turistupplevelsen i ett kolonialt utrymme. Samma år publicerade Greenberg en omfattande rapport baserad på dokument som förvärvats av Shaveh (2017) som pekade på mycket oortodoxa och tvivelaktiga juridiska och arbetsrelationer mellan El-Ad, IAA, Israels natur- och parkmyndighet (INPA) och andra israeliska regeringsdepartement. Greenbergs forskning inkluderade korrespondens som lyfte fram El-Ad:s direkta roll i beslutet att avsiktligt förstöra icke-judiska arkeologiska lämningar från utgrävningarna vid Givati. Till exempel en islamisk gravplats från 1400-talet (Greenberg 2014:32-33. Pullan & Gwiazda 2009:115-16) och artefakter som anses ha liten eller ingen relevans för de bibliska perioderna. Men trots den växande kanonen av akademisk forskning om CoD har aktiviteten att sammanfoga prickarna mellan arkeologisk forskning en revidering av El-Ad:s representation samt allmänhetens uppfattning om CoD ännu inte ägt rum.

6.3 Davids stad - Silwan

På toppen av Wadi Hilwe Street visar två skyltar besökare att utforska området, på en av dem står det Silwan och den andra City of David. Båda namnen förekommer på tre olika språk hebreiska, arabiska och engelska, ett uppenbart försök att balansera eller dölja en fullständigt oregerlig situation. Silwan är namnet på byn. Den har sitt ursprung på Ras al-Amud, på den sydvästra sluttningen av olivberget och i början av 1900-talet började den gradvis expandera över Kidrondalen. Det inkorporerade så småningom hela Southeast Hill som idag anses vara Wadi Hilweh kvarteret. Byn Silwan är hundratals år gammal enligt traditionen den har sitt ursprung vid Salah al-Dins tid på 1100-talet (Greenberg & Mizrachi 2011:34-39). The City of David på hebreiska, ett bibliskt epitet (II Samuel 5:9) som med sannolikhet antydde Davids citadell var en term som introducerades av den franske arkeologen Weill (1920) som genomförde de första utgrävningarna på Southeast Hill åren 1913-14. Namnet användes dock bara sällan i litteraturen. Arkeologer och grävare föredrog i allmänhet 'Ophel' en annan biblisk term som verkar hänvisa till området strax söder om tempelbergsplattformen (Greenberg 2009:38-41).

De huvudsakliga utgrävningarna som utfördes på sydöstra tempelbergsplattformen inkluderade Bliss & Dickies (1898) utarbetade tunnelarbeten på 1890-talet. Undersökningarna av Jerusalems forntida vattensystem av Parker expeditionen (Vincent 1911). Utgrävningarna 1923-1925 av Macalister & Duncan (1926) som avslöjade befästningar tillskrivna den jebusitiska citadellet som David erövrade och utgrävningarna år 1961-1967 av Kenyon (1974) syftade till att placera undersökningen av det mest antika Jerusalem på fasta vetenskapliga grunder. Resultaten av dessa utgrävningar såväl som av senare fastställde att kronan och den östra sluttningen av tempelbergets plattform verkligen hade bebyggts nästan i följd från proto historisk tid fram till sen järnålder. Efter den babyloniska förstörelsen 587 f.Kr. var sluttningen obeboelig och blev senare bosättning, persisk, hellenistisk, romersk, bysantinsk och tidig islamisk ockuperade bara toppen av åsen. Från senare medeltid och framåt var platsen i stort sett övergiven. De första upprätthållna israeliska utgrävningarna var de som utfördes av Yigal Shiloh från Hebrew University från år 1978 till år 1985 (Shiloh 1984. Greenberg 2009:38-41).

Bildkälla: <https://www.middleeasteye.net/news/israel-palestine-silwan-explained-history-religion-exploited-displaced>

Dessa utgrävningar återinförde identifieringen av platsen som "City of David" och bidrog utan tvekan avsevärt till höjningen av den offentliga profilen av detta hittills glömda hörn av Jerusalem. Samtidigt var arbetet strikt akademiskt i utformning och i utförande vilket bland annat innebär att inga försök gjordes att engagera det lokala palestinska samhället utöver rent kommersiella frågor.

Faktum är att på grund av den publicerade konfrontationen med judiska ultraortodoxa fraktioner som hävdade att utgrävningen hade förstört en judisk kyrkogård, blev Shiloh och hans utgrävningar en symbol för sekulärt motstånd mot religiösa intrång i den vetenskapliga forskningen (Feige 2003:56-81).

När City of David införlivades i det sammanhängande bandet av nationalparker som omger Gamla stan i Jerusalem hade den en ganska dämpad roll som en strikt arkeologisk plats med få av de dramer som var förknippade med presentationen av arkeologi i andra delar av staden. Som ett resultat var det inte många turister som besökte platsen och lite friktion mellan arkeologer och lokala palestinska invånare registrerades.

Byborna i Silwan bor i blygsamma ofta improviserade bostäder med en blandning av sten, betong och stålkonstruktioner, byggda vid sidan av gränder och vägar av vilka några är obanade. City of David besökscenter, den omgivande arkeologiska parken liksom bosättarnas hus är däremot vackert byggda och underhållna, spräckliga mitt i den palestinska byn och sammankopplade av nygjorda gator. Turiststigar leder besökare genom väldesignade utrymmen av vilka några är ovan mark men de flesta av dem breder ut sig under de privata och offentliga byggnaderna i Silwan kvarteret. Sedan mitten av 1990-talet har miljontals besökare utforskat de utgrävda detaljerna, trampat i fotspåren av dussintals äventyrliga upptäcktsresande på en resa för att upptäcka fysiska lämningar som utgör den bibliska berättelsen (Pullan et al 2013:83).

Southeast Hill är den mest utgrävda platsen i Jerusalem med en historia på mer än 150 år av utforskning. Den arkeologiska utforskningen har från början motiverats av en önskan att hitta fysiska spår av den bibliska berättelsen med prioritering av detta uppdrag framför omtanke om de boende som bor på marken. Kvaliteten på det privata och offentliga livet i Silwan särskilt under de senaste två decennierna har i allt högre grad äventyrats av utgrävningar och utvecklingen av turistindustrin. Även om mycket är framgångsrikt när det gäller att attrahera miljontals besökare är mycket av denna senaste aktivitet ideologiskt och politiskt motiverad och kan inte motiveras på vetenskapliga grunder. Denna förveckling av arkeologi, religion och ideologi har underblåst spänningen mellan de judiska bosättare och de ursprungliga Silwan invånarna, mellan den israeliska och palestinska i allmänheten.

6.4 Utgrävningarna i City of David

Mycket av den arkeologiska forskningen vid CoD under 1800 och 1900-talen har skrivits med en västerländsk, manlig, koloniala blickar (Urry & Larsen 2011:83). Som sådan är regionens historia inramad av "västerländskt medvetande" (Suwaed 2016:89. Said 1978) med skriftliga berättelser som ofta avhumaniserar och devalverar "infödda" befolkningar (Suwaed 2016).

Irving 2017). Vi kommer att se hur de västerländska ”upptäckarnas” rapporter om Jerusalem och dess arabiska befolkning ofta i berättelsen som tillhandahålls turister av El-Ad vid den moderna CoD. Sambandet mellan City of David och den bibliska berättelsen växte exponentiellt i takt med fältarbetet av individer som Robinson (1837), Gibson (2000), Bliss & Dickie (1894-1897), Weill (1913-1924), och Kenyon (1962-1969) för att nämna några. Utgrävningar fixerade ofta vid den bibliska berättelsen som ett verktyg för att styra inriktningen för den arkeologiska forskningen. På liknande sätt i den moderna eran har forskningen tenderat att vara fokuserad på ett urval av arkeologiska särdrag som delar likheter med strukturer i Gamla testamentet inklusive stadsmurarna, Kung Davids palats och utgrävningarna vid Givati.

Den amerikanske bibelforskaren och grundaren av modern ”palestinologi” (Dever 1990:12) Robinson var den förste som banade väg för en systematisk västerländsk utforskning av Palestina år 1837 (Davis 2004:4). En av Robinsons främsta presentationer var utvecklingen av ”lingvistisk ingenjörskonst” (Sand 2012:28) för att jämföra moderna arabiska ortnamn med platser som refereras till i Bibeln. Ett exempel är dagens Silwan och det bibliska Siloam. Även om denna metod var fruktbar till en viss grad var dess historiska räckvidd restriktiv eftersom bilden som skapades av Palestina var en grundad i Gamla testamentets värld.

Tre decennier senare år 1865 grundades Palestine Exploration Fund (PEF) (Barr 2011). Sir Charles Warren blev PEF:s första representant i regionen mellan år 1867-1870 och skickades för att genomföra det första undersöknings och utgrävningsarbetet på Jerusalems sydöstra kulle. Vid tiden för Warrens utgrävningar fanns det till synes lite intresse för CoD som en plats i Gamla testamentet. Till exempel hävdade PEF-rapporten om Warrens upptäckt av ”den underjordiska passagen” (Palestine Exploration Fund 1895:163) helt enkelt att strukturer förmodligen var alla förkristna (Palestine Exploration Fund 1895:163) en anteckning som är indikativ för PEF:s västerländska blick vid den här tiden. Ytterligare delar av PEF:s rapport spred fantasin om 1800-talets Palestina som en arabisk ödemark. Inom europeiska makter som ville uppdelat Mellanöstern var PEF:s perspektiv på Jerusalems landskap och demografi aktivt i överensstämmelse med koloniala ambitioner över hela Europa vid den tiden. Bara två år efter att PEF-rapporten publicerades hölls den första sionistiska kongressen i Basel Schweiz, som vid enstaka tillfällen även skulle komma att tona ned den samtida arabiska närvaron i Jerusalem. I Warrens fotspår mellan år 1894 och år 1897 var Bliss och Dickies (1898:48) utgrävning ett av de tidigaste försöken att lokalisera de ”urgamla stadsmurarna” som beskrivs i Book of Kings (2.25:10).

Efter att ha misslyckats med att få ett utgrävningstillstånd från de ottomanska myndigheterna genomförde de hemlig grävning nära Tempelberget (Zelinger 2017) återöppningen av en del av Warrens utgrävningar som löper längs den östra krönet av Hill of Ophel och en förläggning av flera hundra meter sydost om Siloam. De personliga berättelserna om deras arbete inkluderar idiosynkratiska ögonblick som en lokal arabisk kvinna som hävdade markrättigheter och ofta hotade med att kasta sig i utgrävningsgroparna men som alltid var vederbörligen lugnad med överföringen av ett silvermynt (Bliss & Dickie 1898:368). Deras dagböcker rapporterar också att utgrävningarna lockade många besökare till verket.

Den bibliska betydelsen som El-Ad fäster på dagens plats förblev dock svårfångad för resenärer och turister fram till senare på 1900-talet (Reich 2011:24. Pullan & Gwiazda 2009:109). Parker & Vincents bidrag till forskningen på Jerusalems sydöstra kulle var mindre akademiskt fokuserat än deras kamrater (Rosenberg 2009:79. Reich 2011:9). Trots rekryteringen av Vincent, en professor vid Jerusalem Ecole Bblique (Rosenberg 2009:80) förblev Parker som själv var lekman inom arkeologiområdet (Silberman 1982:184) beroende av mer spekulativa utgrävningsmetoder. Detta inkluderade att anlita tjänster av ett irländskt medium för att rikta sina krafter till den exakta fyndplatsen (Silberman 1982:184) för Salomos gömda skatt.

Crowfoot & Fitzgerald (Finkelstein et al. 2011) båda från PEF grävde ut på den västra sidan av den sydöstra kullen. El-Ad hävdar att paret upptäckte en ”mur av en fästning med bred öppning” ([cityofdavid.org.il. /en](http://cityofdavid.org.il/en)) som tolkades vara från den första tempelperioden. Crowfoot & Fitzgeralds utgrävning ligger nu begravd under den moderna byn Silwan och därför kan denna tolkning inte verifieras. Senaste arkeologiskt arbete har försökt motbevisa El-Ads påståenden. Men med tanke på bristen på tillgång till utgrävning kan El-Ads antaganden presenteras för turister som objektiv sanning men som ännu inte har motbevisats.

PEF:s inflytande vid CoD:s utgrävningar avtog före andra världskriget och från år 1948 och framåt. Det brittiska mandatets forskningsuppdrag antogs nästan av Israel Department of Antiquities och Museums (IDAM) senare döptes till IAA. I de moderna utgrävningarna finns det aspekter av CoD:s arkeologiska katalog som fortsätter stimulera en hård akademisk debatt. Dessa inkluderar stora kännetecken och andra mindre men inte mindre betydelsefulla lämningar (Namdar et al. 2018). Genomgående under decennierna av akademisk forskning har det förkommit oenighet om dateringen av de olika huvuddragen i CoD (Gadot & Uziel 2017) och när samt var användningen av den bibliska berättelsen är lämplig för arkeologisk tolkning (Regev et al. 2017).

På grund av hennes antisionistiska politiska inställning (Davis 2008:201) blev Kenyons beslut att gräva ut vid CoD som vid den tiden backade in på ingenmansland mellan Jordanien och Israel mellan (år 1948 och år 1967) var en som väckte misstankar i det israeliska arkeologiska samfundet. Ett av Kenyons primära mål var att lokalisera Jerusalems bibliska murar (Eshel & Prag 1995:3). I slutet av den andra säsongen år 1963 var Kenyon tämligen säker på att hon hade kunnat skissa mer eller mindre konturerna av det jebusitiska-davidiska Jerusalem (Davis 2008:184-8). Kenyons murar har nyligen daterats till C8th-7th BCE och inte C11TH-10 BCE-dateringen som krävs för jebusitiska-davidiska befästningar. I *Archaeology in the Holy Land*, som först publicerades år 1960 drog Kenyon slutsatser om platsen och dateringen av Jerusalems stadsmurar, vilket tyder på att Kenyon redan hade bekräftat dessa tolkningar två år innan hon började gräva (1960:230-45). I själva verket har nyare recensioner av Kenyons arbete hävdad att hennes tolkningar utvecklats ett beroende av den bibliska berättelsen snarare än en läsning av arkeologiska data i sin egen rätt (Whitelam 2009:47).

Att identifiera utvecklingen av större befästningar runt omkretsen av CoD har spelat en viktig roll i den samtida förståelsen av Jerusalems utveckling från liten bosättning till en befäst stad. På den östra sidan av CoD har befästningar upptäckts i överflöd men akademisk konsensus om datering mellan de olika utgrävare (Shiloh 1981:161-70) är fortfarande svårfångad. Så drastiskt skiljer sig de kronologiska tolkningarna att de kan sträcka sig från mellan bronsåldern II (1800-1500 f.Kr.) till järnåldern II f.Kr.(925-586) en skillnad på nästan ett och halvt årtusende (Uziel & Szanton 2015:233-244. Steiner 2016:137-8. Ussishkin 2016: 135-138, 142. Gadot & Uziel 2017: 138. Regev et al. 2017:1175). Det överlägset mest omdiskuterade arkeologiska inslaget i Jerusalems södra kulle är Kung Davids palats. Innan Kenyons utgrävningar tvivlade undersökningar och utgrävningsrapporter sällan på existensen av Kung Davids palats. Ändå bortom den bibliska berättelsen kommer det enda epigrafiska beviset på en individ vid namn David i början av 1:a årtusendet f.Kr. från Tel Dan Stele (Kelly 2002:953. Athas 2006. Aufrecht 2007). Som en konsekvens av detta har arkeologisk tolkning ofta sett till Bibeln som en källa till auktoritet för att förklara luckor i arkeologisk kunskap.

Gihon Källan (Gihon Springs) som Jerusalems fleråriga vattenkälla och en viktig plats för Jerusalems tidiga invånare att befästa och försvara, är Gihon källan fortfarande avgörande för vår förståelse av när CoD först blev en muromgärdad stad (Reich 2018. Regev et al. 2017). Regev hävdade att kol-14 dateringen av organiskt material (frön och ben) underifrån Gihon Spring tornet antyder att försvaret konstruerades under järnåldern II (Finkelstein & Silberman

2002:239) istället för mellan bronsåldern II-datering som först lades fram av Reich (1999), en skillnad på nästan 1000 år. Reich (2018:116) har i sin tur motsatt sig att avlagringarna av organiskt material från järnåldern under tornet inte är på plats och därför inte är indikativa för tornets senare dateringshypotes.

Konstruktionen av Siloams Tunnel har ofta tillskrivits Hiskias regeringstid och därför kallas den ofta för ”Hiskias Tunnel”. Även om hur tunneln byggdes förblir ett mysterium (Reich & Shukron 2002) en allmän konsensus placerar dess konstruktion under 800-talet f.Kr. (Hendel 1996. Frumkin et al. 2003. Reich & Shukron 2007. Rendsburg & Schniedewind 2010). Tidig dokumentation av tunneln tillskrev dess ovanliga vridande form till byggarnas försök att undvika gravarna för kungarna av Juda (Masterman 1912:296) men detta var troligen informerat av Parkers (1909:11), felaktiga identifiering av grotterna på östra sluttningen av CoD med kungliga gravar från järnåldern I. Andra har hävdade att tunnelns slingrade sträcka var av praktiska skäl eftersom huggarna skulle använda underjordiska sprickor för att utnyttja naturliga svagheter i berget (Weinberger & Shalev 2010:60).

År 1996 ifrågasatte Rogerson & Davies (1996:147) det konventionella datumet som tillskrivs bygandet av Siloam-tunneln och kallade Hezekiah's Tunnel en ”felaktig benämning”.

Efter analysen av Kenyon (1974:200), Avigad (1980:58) och Shilohs (1984:66-67) respektive utgrävningsrapporter och en bokstavlig läsning av de bibliska referenserna angående Siloam poolen och Gihon källan drog Rogerson & Davies (1996:142-145) slutsatsen att det inte nämns någon tunnel mellan de två. Dessutom tillskrivs Hezekiah helt enkelt ”avledning” av vattnet in i staden genom konstruktionen av ett schakt och reservoarer. Ändå har efterföljande 14C-datering (Frumkin et al. 2003:171) nästan definitivt uteslutit den förslagna senare hasmoneiska dateringen av tunneln och lingvistisk analys av Siloam inskriptionen (Hendel 1996:235) antyder att den skrevs av en flyktingsarbetskraft som hade flytt från Israel till Juda under de assyriska fälttågen i slutet av 800-talet f.Kr. (Rendsburg & Schniedewind 2010:188-203). Reich & Shukron (2007:154) föreslog att Siloam-tunneln skulle dateras till tidigt 800-tal f.Kr. före Hezekiah regeringstid snarare än det sena 800-talet f.Kr. mycket av den akademiska debatten kring Siloam-tunneln i likhet med de andra huvuddragen i CoD fokuserar på huruvida arkeologisk datering bekräftar Bibelns berättelse eller inte.

7. Vetenskaplig konsensus och kontrovers

Även om majoriteten av de arkeologer som grävde på Southeast Hill har varit överens om det önskade fokuset på att utforska Southeast Hill att föra de skrivna berättelserna om den hebreiska bibeln, Flavius Josephus och Nya testamentet i dialog med materialet kvarstår de flesta upptäckter särskilt de som kan vara relevanta för de bibliska berättelserna, har resulterat i en oordning av tolkningar. Det finns emellertid flera anmärkningsvärda upptäckter vars innebörd forskare är överens om. Platsen för Jerusalems tidigaste bosättning på Southeast Hill är ganska tydlig liksom dateringen av de tidigaste flintverktyg, de första bostäderna och stadsmurarna. Ingen tycks ifrågasätta resultaten av utgrävningarna som avslöjade Jerusalems befästning och vattensystem från mellanbronsåldern. Det finns inga större avvikelser i vetenskapliga tolkningar angående den sena järnålderns bosättning och bostäder som förstördes under den babyloniska erövringen i slutet av 500-talet f.Kr. Det är också osannolikt att de senaste upptäckterna av den romerska peristylvillan, den bysantiska herrgården och absidernas boningar kommer att leda till vetenskapliga kontroverser.

Dessa fakta verkar okomplicerade och inga större historiska revideringar är nödvändiga. Det är dokumenterat att Gihon källan och Siloam poolen förblev viktiga landmärken under de tidiga islamiska, medeltida och sena islamiska perioderna (Greenberg 2009:262-81. Abu El-Haj 1998:168-85. Abu El-Haj 2001:130-62). Siloam poolen är avbildad på flera korsfana kartor

över staden och det finns arkeologiska bevis för att Gihon källan avblockerades någon gång under 1100- eller 1200-talet. Trots det faktum att även de tidigaste utgrävningarna dokumenterade artefakter från Mamluk perioden har arkeologer ägnat anmärkningsvärt lite uppmärksamhet åt post-bysantinska strukturer (Berkovitz 2001:13). Det är svårt att bedöma hur många av dessa senare fynd som kasserats och kanske schaktats, en situation som inte skulle vara så olik andra områden inom staden och mer generellt i regionen. Mindre unison tycks existera bland forskare när det gäller religiösa platser och monument. Trots de många sena järnåldersfigurerna och andra möjliga kulttillbehör som avslöjats finns det ingen verklig enighet om den kultiska användningen av detta område eftersom Southeast Hill aldrig verkar ha haft en central roll i stadens religiösa offentliga liv. Inga konkreta bevis för att det fanns ett gudshus annat än det första århundradet synagogainskription som inte hittades på platsen, har dokumenterats.

Bland de mer kontroversiella upptäckterna finns platser eller monument som har kopplats till bibliska beskrivningar såsom trappstenstrukturen, den stora sten strukturen, Warrens Shat och Siloam inskriptionen. Den mest omdebatterade frågan i samband med Southeast Hill rör dock den begränsade mängden material som går tillbaka till elfte och tionde århundradet f.Kr. (tiden för övergången mellan järnåldern I och järnåldern II) den perioden som tros motsvara kungarna Davids och Salomos regeringstid, tiden för förenade kungariket Juda och Israel. Man kan lätt förstå hur en ovanlig artefakt eller struktur kan leda till hetsiga diskussioner och motstridiga rekonstruktioner och teorier, så det är märkligt att det mest omtvistade ämnet om Southeast Hills utgrävningar är bristen på fynd. Naturligtvis är en av huvudprinciperna inom arkeologiområdet att frånvaron av bevis inte är några bevis för frånvaro. Det vill säga om något inte hittades betyder det inte att det aldrig fanns där. Tolkningmöjligheterna är mer varierande och flexibla när inga påtagliga lämningar har bevarats. Utöver de begränsade befintliga materiella uppgifterna för tionde århundradet f.Kr. härrör svårigheten att rekonstruera staden under denna period från frånvaron av samtida historiska dokument.

De bibliska avsnitten som beskriver Davids och Salomos Jerusalem skrev hundratals år efter de händelserna som de beskriver och skildrar monarkin ur ett senare perspektiv. I ena ytterligheten tror vissa forskare att historiken för dessa konton är minimal eller till och med helt frånvarande. De hävdar att den bibliska berättelsen påverkades av religiösa uppfattningar och politiska agendor vilket till stor del blåste upp berättelsen för att skildra en mer ärofull och kraftfull regel (Dumper & Larkin 2012:30), på den andra ytterligheten är de konservativa forskare som förlitar sig på den bibliska redogörelsen som sin primära vägledning för att förstå historiska händelser och identifiera arkeologiska lämningar (Dumper & Larkin 2012:6-7). De lägger fram olika förklaringar till varför materialet är så begränsat. Det ena argumentet att den sena järnålderns människor fortsatte att använda de välbyggda strukturerna från medelbronsåldern och eftersom perioden var relativt fridfull fanns det inget behov av att bygga nya befästningar och vattensystem. En annan förklaring är att de många förstörelserna som staden led genom århundradena var och en följt av återbyggnad, ibland helt eliminerade tidigare lager och spår av ockupation. Ett ytterligare argument är att i Jerusalem är byggnader gjorda av sten och därför byggs varje ny konstruktion direkt på berggrunden snarare än på tidigare tegellager som på sin höjd är fallet med bibliska berättelser i regionen. En mängd värdefulla argument har framförts för att förklara bristen på arkeologiska lämningar och många genomtänkta teorier har utvecklats om Jerusalem under elfte och tionde århundraden f.Kr. och förhållandet mellan Southeast Hill och den bibliska berättelsen. Inget slutgiltigt bevis har dock presenterats och diskursen fortsätter.

7.1 Bosättningar och infrastruktur

Den långsiktiga systematiska planeringen för att etablera bosättningar på Västbanken hade redan börjat år 1967 och åtföljdes av skapandet av ett separat vägnät för israeler och palestinier.

Infrastruktur antas vara en säkerhetsåtgärd eftersom det var planerat att upprätta ett nätverk av separerade vägar på Västbanken. Dessa beslut var kopplade till uppfattningen att bosättningar var ett givet faktum och att bosättare behövde skydd. Efrat (2006:80-84.) ser en försåtlig logik bakom denna strategi eftersom det fanns en fara för bosättare och medborgares liv på en gemensam väg. De nämnda riskerna har visat sig vara sanna genom drive by-skjutningar i det förflutna.

Således planerades att bygga förbifarter som var avsedda att hålla fordon med palestinska och israeliska förare åtskilda och långt ifrån varandra. Israel ville stärka sitt grepp om stora delar av Västbanken och utöka sina gränser så långt det var möjligt. Palestiniernas rätt att använda de viktigaste motorvägarna mellan städerna var strikt begränsad (Efrat 2006-80-84). Enligt Efrat (2006) gav dessa infrastrukturprojekt IDF befogenhet att röra sig snabbt på Västbanken samtidigt som det gjorde det möjligt att ta bort många kontrollpunkter och vägspärrar. Följaktligen är det möjligt att utöva dominans mer effektivt. Efrat (2006) fortsätter att nämna att den israeliska regeringen godkände anläggandet av många förbifartsvägar i Judéen och Samarien och det blev tydligt igenkännligt att judiska bosättningar åtföljdes av byggandet av säkrare infrastruktur. Dessa säkerhets idéer har funnits som en dold agenda sedan den första intifadan bröt ut år 1987. Efrat (2006:53-87) påpekar att det inte finns någon annan fördel med detta separata system än att öka israelernas säkerhet. I grunden etablerades judiska bosättningar såväl som vägsystemet på statens mark och nära platser som är av politisk betydelse. De var förbundna med ett system av tillfartsvägar till angränsade befintliga motorvägar. Enligt Efrat (2006) ser den israeliska allmänheten de separerade vägarna som apartheid och ett drag för att skapa territoriell ockupation genom nya åtgärder och för att säkerställa att Judéen och Samaria kommer förbli under israelisk dominans. Tillsammans med tunnlar förbinder detta vägsystem fattiga bosättningar med välmående byar och erbjuder sätt att administrera det palestinska folkets vardag även om många projekt ofta saknar ekonomisk mening (Efrat 2006:53-87).

Enligt Weizman (2009) försökte Israels högsta domstol hitta en balans mellan två militära koncept säkerhet och försvar i tre testfall, Rafah i norra Sinai (1972), bosättningen Bet-El nära Ramallah (1978) och bosättningen Elon Moreh (1979) som är belägen nära Nablus. I försvarkonceptet spelade bosättningar en avgörande roll men ersattes långsamt av nödvändigheten att upprätthålla säkerheten eftersom domarna i Högsta domstolen alltmer såg större problem med att kontrollera och hantera den växande palestinska befolkningen än den alltid upplevda faran med Israels arabiska grannstater. Weizman (2009:119-123) noterar att huvudorsaken till denna förändring troligen var ett avtal med Egypten tillsammans med minskningen av det sovjetiska militära biståndet.

Tillgången till mark på Västbanken var av yttersta vikt för etableringen av bosättningar men dessutom fanns det principerna i Haagkonventionen från år 1899 (Convention (II) 1899) och den fjärde konventionen från år 1907 (Convention (IV) 1907) som definierar civilbefolkningens rättigheter och de väpnade styrkornas skyldigheter vid en ockupation som orsakas av kriget. Dessa konventioner ansågs vara bindande av israeliska domstolar (Suleiman Tawfiq Ayoob et al. 1978). Detta har begränsat hur mark kan exproprieras av en ockupationsmakt till åtgärder som tjänar syftet med brådskande militära förhållanden eller lokalbefolkningens välmående. Således får endast tillfälliga kvarter uppföras på privat mark och byggnader på strategiska platser får endast upptas tillfälligt. Enligt Weizman (2009) skiljer sig båda undantagen i grunden från hur Israel utövar expropriationer som inte skulle uppfylla de ovan beskrivna bestämmelserna. Alternativt är det tillåtet att nyttja mark när besittningsrätten för landis inte berörs eller ändrats. Weizman (2009:119-123) påpekar att krig i samband med den nämnda konventionen anses vara en abnormitet i det annars permanenta fredstillståndet men termen tillfällig lider av en bristande specifikation. Dessutom främjade beslutet att bosättningar var tillåtna på allmän mark och utan ytterligare inblandning

från Högsta domstolen, förändringen från en tillfällig till en permanent ockupation av Västbanken. Dessutom har den nuvarande Netanyahu regeringen byggt nära tre gånger så många bostäder på Västbanken än någon tidigare regering (Levy & Peace Now 2014).

7.2 Separationsbarriär

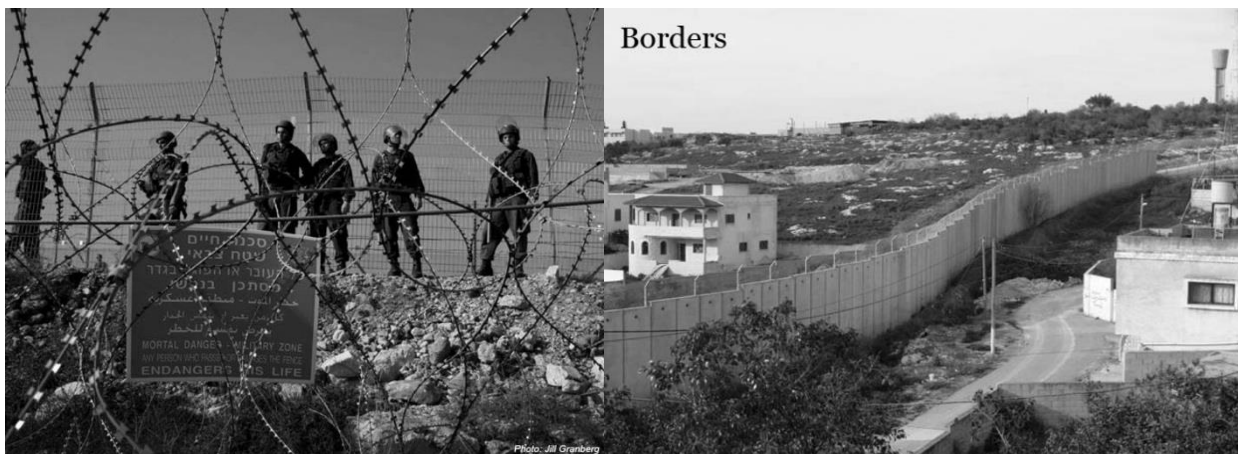
Under den andra intifadan började Israel bygga säkerhetsbarriären som också är känd som mur eller i officiell kommunikation ”stängsel”. Barriären har bidragit till att motverka de palestinska bombattackerna som ägde rum år 2000 till år 2005 och omfattade åtgärder som bestod av en rad elektroniska stängsel, djupa diken, breda patrullvägar och på vissa ställen nio meter höga betongplattor som omges av ett sextio meter brett uteslutningsområde (Karpin 2013:110-111). Till en början kommunicerades detta säkerhetsprojekt som bara en tillfällig åtgärd men snart förlängde Israel detta mur-system djupt in på Västbanken. Det blev mer och mer ett politiskt vapen för att konfiskera mark och kontraktera palestinskt utrymme enligt Gordon (2008). Kort sagt det syftade till att utvidga den israeliska dominansen i väntan på en bättre position i senare förhandlingar om de ockuperade områdena. Strategin att bygga barriären öster om så många judiska bosättningar som möjligt åtföljdes av förhoppningen om att senare annektera de inspärade områdena.

Gordon (2008) nämner att innan byggnadsprojekten genomfördes och konfiskerades palestinsk mark och användes för att omringa judiska bosättningar öster om den gröna linjen. Under byggprocessen förstörde Israel oräkneliga olivlundar och fält. Den israeliska säkerhetsbarriären ledde till att bönder stängdes av från deras mark, patienter från sjukhus och skolbarn från sina skolor. Således skilde barriären inte bara palestinier från israeler utan även palestinier från palestinier eftersom den delade i övrigt grannar (Gordon 2008:212-213). Vid tidpunkten för färdigställandet av barriärsystemet kommer det att ha en total längd på cirka 700 kilometer (UNRWA, 2011) och det har redan påverkat 92 samhällen på Västbanken och Jerusalem. Enligt B'Tselem (2012) kommer 8,5 procent av Västbanken att befinna sig på den israeliska sidan av barriären medan 3,4 procent är helt eller delvis omgivna på den östra sidan. Det tillägnade territoriet omfattar delvis de mest bördiga av marken på Västbanken. Det gör det möjligt att definiera vem som kan gå i skolor, jordbruksmarker och få tillgång till medicinska institutioner, genom att använda kategorier som kön och ålder för diskrimineringssyfte (Gordon 2008:213-215). Men sedan separationsbarriären skapades har antalet självmordsbombningar och andra attacker från de palestinska områdena minskat dramatiskt enligt experter (Israeli & Berkovits et al. 2010:563-594).

Gordon (2008) påpekar att den israeliska barriären och dess väg orsakade tekniska, juridiska och politiska konflikter kring frågor om territorium, demografi, vatten, arkeologi och fastigheter. Dessutom har det funnits politiska frågor om suveränitet, säkerhet och identitet. Således anpassades den till många förändringar på grund av olika parters växande inflytande på dess planerings- och anpassningsprocesser. Enligt Gordon (2008:213) påverkades kursens rutt av många utvecklingar på marken och inte längre av en enkel policy som härrörde från ovan. Weizman (2009) understryker detta genom att ta med exemplet hur Israel införlivar nya områden i sektioner av barriären. Där fastighetsinvestorer hade stort intresse av att utveckla sina egna fastighetsprojekt kan detta ha lett till en anpassning av ruttens kurs. Detta skulle avslöja lobbyisternas betydelse för anpassningsprocesser. Följaktligen sammanfattade Weizman (2009) att barriärens väg hade omfattat militär logik genom att stödja bosättningsrådets intressen såväl som fastighetsutvecklarnas intressen att de ville investera i utvecklingen av Västbanken (Weizman 2009:127-168). Den israeliska Högsta domstolen spelade dock en kraftfull roll i att granska den israeliska regeringens politik och agerande. Även om Israel aldrig tillämpade sitt eget rättssystem på Västbankens befolkning bidrog Högsta domstolen till att legitimera utplaceringen av många av de kontrollerade apparaterna och praxis i de ockuperade områdena när den beslutade om en framställning som hade lämnats in av en palestinier från Västbanken två veckor efter kriget år 1967. Högsta domstolen dömde till förmån för dess jurisdiktion över de områden som Israel har ockuperat i Palestina. Med denna dom utvidgades Högsta domstolens auktoritet till de palestinska

invånarna även om Israel inte tillämpade sitt rättssystem på Västbankens befolkning. Gordon (2008:32-33) hänvisar till Kretzmer (2012:19-30) som avslöjade att nästan alla domar i högsta domstolen avgjordes till förmån för de israeliska myndigheterna och att domstolen avgjorde ganska ofta på grundval av tvivelaktiga juridiska argument som var relaterade till de ockuperade områdena. Genom sina beslut sanktionerade och legitimerade dem många former av kontroll i de ockuperade palestinska områdena, alternativt bidrog detta till att skapa moralen i ockupationen.

Frågan om den israeliska separationsmuren togs emellertid upp till internationella domstolen (ICJ 2004). Internationella domstolen påpekade att byggandet av barriären innebär en risk för ytterligare förändringar av den demografiska sammansättningen av det ockuperade palestinska territoriet, till följd av murens byggande i lika grad som det bidrar till att palestinska befolkningen lämnar vissa områden. Barriären hindrar allvarligt utöandet av rätten till självbestämmande och är därför ett brott mot Israels skyldighet att respektera den rätten. Det hindrar ytterligare rörelsefriheten för invånarna i det ockuperade palestinska territoriet. Domstolen var inte övertygad om att den specifika kurs som Israel hade valt för muren var nödvändig för att uppnå sina säkerhets mål och att vägen inte kunde motiveras av militära krav eller av kraven på nationell säkerhet eller allmän ordning. Enligt tillämplig internationell humanitär lag och instrument för mänskliga rättigheter utgör konstruktionen av en sådan mur ett brott från Israels sida. Även om internationella domstolen erkände rätten till självförsvar, ser de inte konstruktionen av barriärsystemet som det enda möjliga sättet att göra det. Dessutom måste Israel säkerställa fri tillgång till de heliga platserna som kom under dess kontroll efter kriget 1967, vilket hänvisar till påtvingade begränsningar. Följaktligen ses stängslet i princip som olagligt så länge någon del av det byggs bortom 1967 års gröna linje (ICJ 2004).

Bildkälla: <https://theelders.org/news/20-years-after-oslo-facts-ground>

8. Konventionen för skydd av kulturegendom i väpnade konflikter

Efter att kulturegendomsskyddet ineffektivt hade illustrerats av den omfattande förstörelsen av kulturarvet under första och andra världskriget stod det klart att de första och andra Haagkonventionerna (1899 och 1907) inte innehöll några faktiska regler för skydd av kulturegendom. Konventionen för skydd av kulturell egendom i händelse av väpnad konflikt från år 1954 är ett fördrag som generellt förbjuder förstörelse och beslagtalande av kulturegendom och dess användning för militära ändamål utom när militär nödvändighet kräver det (Van der Auwera 2011:6). Vissa åtgärder har vidtagits för att främja skyddet av kulturegendomar i väpnade konflikter. För det första finns det artikel 3 i konventionen som ålägger konventionsstater att ”i tid av fred förbereda sig för skydda kulturegendom belägen inom deras eget territorium mot förutsebara effekter av en väpnad konflikt genom att vidta sådana åtgärder som de anser lämpliga”. Detta kräver att stater måste agera förebyggande till exempel genom att inrätta nationella kommittéer för den blå skölden (Blue Shield).

Artikel 4 kräver att avstå från all användning av egendomen och dess omedelbara omgivning eller av de apparater som används för dess skydd för ändamål som kan utsätta den för förstörelse eller skada vid väpnad konflikt. Dessutom ska konventionsstaterna avstå från alla fientlighetshandlingar riktade mot sådan kulturegendom och vidare åta sig att förbjuda, förhindra och vid behov sätta stopp för varje form av stöld, plundring eller förskingring av alla handlingar av vandalism riktade mot kulturegendom. De ska då avstå från att rekvirera flyttbar (lös) kulturegendom belägen på en annan hög fördragsslutande parts territorium. Följaktligen förpliktar denna artikel att ingen hög fördragsslutande part får undandra sig de skyldigheter som åligger den, om en annan hög fördragsslutande part inte har tillämpat åtgärderna för att skydda sin kulturegendom. Det är artikel 5 som behandlar punkten för ockupation av territorier. Det kräver att den ockupationsstaten så långt det är möjligt ska stödja det ockuperade landets behöriga nationella myndigheter i att skydda och bevara dess kulturegendom.

Endast om den ockuperade parten inte kan vidta åtgärder för att bevara kulturegendom belägen i ett ockuperat område och de behöriga nationella myndigheterna dessutom inte kan vidta sådana åtgärder, då skall ockupationsmakten i nära samarbete med sådana nationella myndigheter vidta de nödvändigaste åtgärderna för bevarande. Artikel 6 är viktig i tider av konflikter och föreskriver att ”kulturegendom kan bära ett särskiljande emblem för att underlätta dess erkännande” vilket enligt artikel 6 är den så kallade Blue Shield. Därefter påpekar Van der Auwera (2011) att bestämmelser måste genomföras som främjar uppfyllandet och överensstämmelsen med konventionens mål och att de väpnade styrkorna måste utarbeta en anda av respekt för kulturarv och för kulturegendom.

De väpnade styrkorna måste upprätta ”tjänster eller specialiserad personal vars syfte är att säkerställa respekten för kulturegendom och samarbete med de civila myndigheter som ansvarar för att skydda dem ” enligt artikel 7. Följande artikel 8 föreskriver ”särskilt skydd” som kan beviljas kulturegendom av ”mycket stor betydelse” som överskrider det allmänna skyddet när dess värde ansöker om det (Van der Auwera 2011:6-7). Artikel 18 behandlar tillämpligheten av konventionen. För det första ska denna konvention tillämpas i händelse av förklarad krig eller annan väpnad konflikt som kan uppstå mellan två och flera av de höga fördragsslutande parterna även om krigsläget inte erkänns av en eller flera av dem. Därefter, i det fall att en av makterna i konflikt inte är part i denna konvention ska de makter som är parter ändå förbli bundna av den i sina inbördes förbindelser. Dessutom skall de vara bundna i förhållande till nämnda makt om den senare har förklarad att den accepterar bestämmelserna och så länge den tillämpar dem. Artikel 23 påpekar att höga fördragsslutande parter kan anlita UNESCO för tekniskt bistånd för att organisera skyddet av sin kulturegendom eller i samband med andra problem som uppstår vid tillämpningen av denna konvention eller bestämmelserna för dess genomförande.

Artikel 28 föreskriver sanktioner och begär att höga fördragsslutande parter vidtar alla nödvändiga åtgärder för att åtala och ålägga straffrättsliga eller disciplinära sanktioner mot de personer, oavsett nationalitet som begår eller beordrar ett brott mot denna konvention inom ramen för sin straffrättsliga jurisdiktion (Van der Auwera 2011:6-7).

Mycket snart fick Haagkonventionen år 1954 en ändring genom sitt första protokoll (UNESCO, 1954) antaget 14 maj år 1954 som reglerar export och beslagtagande av kulturegendom i territorier som har blivit ockuperade. Israels anslutning till detta protokoll skedde 1 april år 1958. Decennier senare när kulturella grymheter utfördes i Mellanöstern och i Balkan har deras resultat har avslöjats, då blev konventionsstaterna återigen medvetna om ineffektiviteten av internationell rätt när det gäller skydd av kulturegendom.

Därefter anordnades ytterligare en diplomatisk konferens som ledde till antagandet av det andra protokollet (UNESCO, 1999) till ”konventionen för skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt” den 26 mars år 1999. Van der Auwera noterar (2011:6-7) att detta andra protokoll är mer detaljerat och innehåller explicita företeckningar över möjliga åtgärder för genomförande och tillämpning. Dessa protokoll gör det möjligt att anpassa Haagkonventionen från år 1954 till den förändrade karaktären av väpnade konflikter och det andra protokollet är mer förenligt med den nuvarande karaktären av väpnade konflikter (Van der Auwera 2011:6-7). Detta avser genomförandet av individuellt straffrättsligt ansvar för kränkningar av kulturegendom som återfinns i kapitel 4 (UNESCO, 1999), straffrättsligt ansvar och jurisdiktion som är tillämpligt på icke internationella konflikter.

8.1 Lokala lagar

Den grundläggande antiklagen som är avsedd att skydda kulturarvet i detta område är 1929:års fornminnesförordning nr 51, antagen av den brittiska högkommissaren för Palestina under den brittiska mandatperioden. Enligt artikel 2 i denna lag avser termen ”antik” alla föremål som skapats eller modifierats av människor före 1700 e.Kr. mänskliga eller djurlämningar som daterar sig tidigare än 600 e.Kr. eller konstruktioner byggda senare än 1700 e.Kr. som kan deklarerar som antikviteter från generaldirektören från antikvitetsavdelningen (Sauders 2008:475-476). Den kronologiska divisionen på 1700 e.kr. exkluderar alla arkeologiska platser, artefakter och traditionella och historiska strukturer som är konstruerade efter det här datumet vars skydd var ”baserat på de brittiska administratörernas goodwill” (Sauders 2008:476. Al-Ju’beh 2008a:4). Därför uteslöts all kulturegendom som är yngre än 300 år men som kan vara mycket betydelsefull för lokalsamhällen från sådant rättsskydd liksom allt immateriellt kulturarv som etnografiskt material. 1929:års lag om antikviteter förblev i kraft på Västbanken när regionen överfördes till det hashemitiska kungariket Jordaniens suveränitet.

År 1966 ersatte Jordanien denna förordning med tillfällig lag nr. 51 om antikviteter (Oyediran 1997:34) men den sistnämnda är mycket lik 1929:års antikvitetsförordning som definierar ”antikviteter” enligt samma kronologiska indelningar (Jordanian Law of Antiquities 1996). Efter den israeliska ockupationen av Västbanken år 1967 antogs den jordanska lagen från år 1966 av den israeliska civilförvaltningen i dess befintliga form (Civil Administration 2011). År 1986 införde Israel två rättsliga förordningar om antikviteter, militär ordernr 1166 och 1167 som ändrade små delar av den maktmordliga lagen nr 51 om antikviteter (Greenberg & Keinan 2007), särskilt när det gäller lagenligheten av antikvitetshandeln och utfärdandet av utgrävningslicenser. De nya ändringarna gav SOA absolut kontroll över både rörligt och fast kulturarv på Västbanken utan krav på att den skulle hållas ansvarig inför någon. Lagen rekommenderar till exempel att det arkeologiska rådgivande rådet bör konsulteras av SOA angående ”varje angelägenhet av betydelse som han finner lämpligt” och ska hålla möten på inbjudan av vice ordföranden som är SOA. En annan lagändring ger SOA befogenhet att utföra utgrävningar var som helst på Västbanken (Greenberg & Keinan 2007:17).

Efter Osloöverenskommelserna och överföringen av några av Västbankens territorier till palestinierna blev den ursprungliga jordanska lagen från år 1966 den fornminneslagstiftning som var tillämplig i de palestinska områdena på Västbanken.

Sedan år 1966 har det palestinska lagstiftade rådet (Palestinian legislative Council) (PLC) arbetat med ny lagstiftning för skydd av kultur- och naturarv i Palestina (Birzeit University Institute of Law 2005). Detta är ett avgörande steg för att ersätta den föråldrade lagen från år 1966 som försummar många aspekter av kulturarvet och därför inte ger dem ett rättsligt skydd. Den förslagna nya lagstiftningen omdefinierar ”antikviteter” som föremål som är äldre än 50 år samtidigt som räckvidden för kulturarvet utvidgas för att skydda historiska centra och folklig arkitektur, det syftar även till att skydda kultur och naturlandskap (Taha 2010:18). Denna nya lag är i sin femte upprepning men är fortfarande olagstiftad (Al-Houdalieh 2010:38). För att sammanfatta frågan om lokala rättsliga ramar eftersom utkastet till den palestinska lagstiftningen ännu inte har antagits är den jordanska lagen från 1966 tillämplig för områdena A och B på Västbanken. samma lag gäller i område C för närvarande, kontrollerat av Israel men med ytterligare ändringar gjorda av militära order 1166 och 1167.

8.2 Internationella lagar och rekommendationer

I det här avsnittet utforskas internationell lagstiftning och rekommendationer som gäller arkeologiska aktiviteter i de ockuperade områdena i allmänhet och på Västbanken i synnerhet. Ett flertal internationella rättsliga standarder är tillämpliga på skydd av kulturegendom i ockuperade områden eller i en väpnad konflikt. Dessa inkluderar uppsättningar av förordningar och rekommendationer som ett resultat av möten som hålls av organisationer som FN, UNESCO, ICOMOS och ICOM. Under mer än ett sekel har deras uppsättningar av principer och praxis förbättrats och finjusterats som internationellt överenskomna vägledande ramar för skydd och bevarande av kulturarvets tillgångar, vare sig det är under freds- eller krigstider. Bilagan till Haagkonventionen om respekt för lagarna och sedvänjorna för krig mot land (Haagkonventionen 1907), avsnitt III, behandlar militär auktoritet över fientligt territorium. Det hävdas att ”befogenheten för den legitima makten som faktiskt har övergått i händerna på ockupanten”, den senare bör respektera ” de lagar som är i kraft i landet” (artikel 43) vilket innebär att de lokala lagarna följs före ockupationen. I artiklarna 46 och 47 i föreskrifterna fastställs att enskild egendom inte ska förverkas eller plundras. Tillägnande av privat egendom bör tillåtas endast om det är nödvändigt för ockupationsarmén (Artikel 52). Haagkonventionen och dess föreskrifter gäller nu för alla stater oavsett om de ratificerats av dem eller inte (Oyediran 1997:11) därför är den tillämplig på Västbanken.

Genèvekonventionen angående skydd av civila personer i krigstid från år 1949 (United Nation 1949) förbjuder vidare plundring (Artikel 33) samt förstörelsen av ockupationsmaktens privata eller offentliga egendom (Artikel 53) såvida denna förstörelse inte är nödvändig för militära operationer. Enligt artikeln 64, ska de lokala lagar som existerade i det ockuperade landet före dess ockupation förbli i kraft, såvida det inte utgör ett hot mot ockupantens säkerhet eller om det utgör ett hinder för tillämpning av Genèvekonventionen. Konventionen om skydd av kulturell egendom vid väpnad konflikt (Haagkonventionen, se UNESCO 1954) syftar till att skydda kulturarvet under militära konflikter. Detta fördrag avser såväl flyttbar (lös) och fast kulturegendom. Artikel 4(3), förbjuder till exempel varje form av plundring, stöld eller avlägsnande av kulturegendom från det ockuperade territoriet.

Enligt artikel 5, som behandlar innehavarens skyldigheter, ska innehavaren bevara kulturegendomen på territoriet. Det är värt att notera att även om rekommendationerna i denna konvention inte uttryckligen förbjuder utgrävningar i ockuperade territorier, kan det fortfarande hävdas att på grund av att utgrävningen faktiskt förstör den arkeologiska platsen och kulturegendomen, så är detta en del av förbudet som omfattas av artikel 3 i denna konvention.

Haagkonventionens två protokoll diskuterar fast och flyttbar (lös) kulturarv. Det första protokollet (1954) förbjuder avlägsnande av kulturegendom från ett ockuperat territorium (Artikel 1.1) samt kräver att kulturegendom ska återlämnas om den skulle avlägsnas från sin ursprungliga plats (Artikel 2). Det andra protokollet som antogs år 1999 efter en översyn av Haagkonventionen tar upp behovet av att förbjuda arkeologiska utgrävningar i ockuperade territorier. Enligt artikel 9 är ockupationsmakten skyldig att förhindra export av kulturegendom under ockupationen samt avstå från att utföra någon arkeologisk utgrävning, såvida det inte finns ett strikt behov att skydda, registrera eller bevara sådan kulturegendom. Om sådana utgrävningar skulle krävas bör ockupanten genomföra dem i samarbete med de nationella myndigheterna i det ockuperade territoriet.

Israel har inte undertecknat Haagkonventionens andra protokoll. New Delhi-rekommendationen från år 1956 om internationella principer som är tillämpliga på arkeologiska utgrävningar (UNESCO 1956) som följde Haagkonventionen från år 1954 var det första avtalet som uttryckligen syftade till att reglera arkeologiska utgrävningar i ockuperade områden. Artikel 32 kräver uttryckligen att ockupanten ska avstå från att genomföra utgrävningar i ockuperade områden i händelse av väpnad konflikt. Om kulturegendom ändå avslöjas ska innehavaren skydda den. Om sådan egendom togs bort från territorierna måste ockupanten lämna tillbaka den vid slutet av konflikten tillsammans med relevant dokumentation. New Delhi-rekommendationerna är inte juridiskt bindande utan antogs av UNESCO:s generalkonferens. Konventionen om medel för att förbjuda och förhindra olaglig import, export och överlåtelse av äganderätt till kulturegendom (UNESCO 1970) behandlar även flyttbar (lös) kulturegendom. Enligt artiklarna 11 och 12 ska export av kulturegendom från ett ockuperat område betraktas som olaglig och ockupationsmakten bör göra sitt bästa för att förbjuda och förhindra sådan export eller överföring av äganderätt till kulturegendom. Israel gick inte med på UNESCO:s rekommendationer från år 1970.

Såsom framgår av detta avsnitt är de rättsliga ramarna som gäller för Västbanken inkonsekventa och ibland motsägelsefulla. Som ockupant av Västbanken ansluter sig den israeliska regeringen till 1907:års Haagkonvention och förordningar, 1949:års Genèvekonvention samt 1954:års Haagkonvention i förhållande till de ockuperade palestinska områdena och är bunden av deras skyldigheter. Enligt dessa lagar är det förbjudet för Israel att plundra, konfiskera, förstöra eller ta bort kulturell egendom från den ockuperade Västbanken. men som ockupationsmakt följer den även de lokala lagar som gäller i det ockuperade territoriet, det vill säga den jordanska lagen från år 1966. Ett exempel på motsägelse mellan internationella och lokala lagar är frågan om utgrävningar. Enligt internationell lag kan arkeologiska utgrävningar inte utföras av ockupanten med undantag för bärgningsarbete på platser som är hotade.

Den jordanska lagen å andra sidan tillåter även om den inte hänvisar till arkeologiska utgrävningar i ockuperade territorier, det lokala arkeologiska organet som ansvarar för att bedriva sådana aktiviteter och verksamhet. Som svar på internationell rätt motiverar Israel regelbundna utgrävningar med att de bör betraktas som bärgningsarbeten eftersom de utförs för att rädda de arkeologiska platserna från plundring och förstörelse. Palestinierna, såväl som det internationella samfundet hänvisar till dessa israeliska utgrävningar som brott mot internationell rätt (Oyediran 1997. Rjoob 2009:214-235. Sayej 2010:61. Yahya 2010b:96-100). Faktum är att de flesta länder ser Israels arkeologiska aktiviteter på Västbanken i ljuset av internationella överenskommelser och lagar som helt olagliga särskilt när det gäller avlägsnandet av artefakter till Israel och genomförandet av vetenskapliga utgrävningar när som helst och varhelst det anser lämpligt. En mängd olika institutioner som arbetar på Västbanken måste verka inom denna komplexa rättsliga ram och de beskrivs i tur och ordning i nästa avsnitt.

8.3 Institutioner och deras verksamhet

Det är avsnittet ger en överblick över professionella palestinska, israeliska och internationella organisationer som arbetar med arkeologi och kulturarvsförvaltningen på Västbanken. Denna undersökning beskriver de viktigaste professionella aktörerna, statliga och icke-statliga organ, akademiska institutioner och internationella organisationer. Syftet med detta avsnitt är att introducera dagens institutioner som bedriver arkeologiska projekt på Västbanken eller som har inverkan på beslutsfattande inom kulturarvsförvaltningen. Dessa omfattar inte alla institutioner som är involverade i kulturarvsrelaterade projekt på Västbanken såsom museer, lokala turisminitiativ eller lokala råd. Snarare beskriver detta avsnitt de huvudsakliga professionella organisationer som arbetar med arkeologisk datainsamling, förvaltning av utgrävningar och undersökningar, bevarande och restaurering, platsförvaltning samt allmänhetens engagemang med avseende på kulturarvet.

Den israeliska statliga arkeologiska institutionen som för närvarande arbetar på Västbanken är Staff Officer for Archaeology (SOA), en enhet inom den israeliska civila administrationen (Gazit 2003:26. Nisan 1978:102. COGAT 2012). Eftersom det är Västbankens motsvarighet till den israeliska antikvitetmyndigheten (IAA, den sistnämnda arbetar bara i självaste Israel) har OSA varit ansvarig för alla arkeologiska angelägenheter i detta område sedan dess ockupation 1967 och tagit över rollen som den jordanska antikvitetschefen. Efter Osloöverenskommelserna blev SOA:s jurisdiktion begränsad till område C på Västbanken, området är under full israelisk kontroll. Ganska nyligen ändrades det officiella namnet på stabsofficer till ”arkeologiska avdelningen för civilförvaltningen ” (ADCA; Civil Administration 2011). SOA ansvarar för olika aspekter av arkeologisk aktivitet. Som det officiella organet i området C, beviljar SOA licenser för att utföra undersökningar och utgrävningar, antingen på egen hand eller av akademiska institutioner i Israel eller utomlands.

Den beviljar även tillstånd för infrastrukturarbeten på arkeologiska platser som drivs av civilförvaltningen eller IDF och övervakar sådana projekt (t.ex. byggandet av separationsstängslet). SOA genomför arkeologiska undersökningar, initierar forskningsutgrävningar på platser av intresse och bärningsutgrävningar där det behövs. Men nuförtiden utförs de flesta undersökningar av organisationer från utlandet, SOA är mer engagerad i registreringsprojekt och mindre i nya arkeologiska undersökningar. En annan viktig roll för SOA är att skydda arkeologiska platser och förhindra plundring och illegal handel med antikviteter. SOA samarbetar med IAA:s Antiquities Robbery Unit, bekämpar och övervakar antikvitetshandeln i Israel såväl med polisen som gränskontrollerna. En annan aspekt av SOA:s arbete på Västbanken är utarbetandet av planer för arkeologiska platser för allmänhetens tillgång. När platsen är redo att öppnas för allmänheten blir Israel National Parks Authority ansvarig för dess förvaltning och administration.

SOA bedriver också sin egen vetenskapliga forskning vilket resulterar i skapandet av en databas över arkeologiska platser och fynd (Civil Administration 2011) såväl som akademiska publikationer om arkeologin och historien i regionen. Som sådan samlar SOA in och hanterar betydande mängder arkeologiska data för att skaffa sig bättre kunskap om regionen för forsknings- och allmänintresse (Civil Administration 2011). SOA:s beslutprocesser rörande utvecklingsplaner och genomförandet av arkeologiska aktiviteter samt kulturarvsförvaltningens aktiviteter och vilken roll dess inventering har inom sådana processer är fortfarande oklart. SOA är förmodligen den enda israeliska myndigheten som fattar beslut när det gäller arkeologiska lämningar och den samråder inte officiellt med någon annan organisation. Dess beslut baseras sannolikt på en kombination av dess egna inventering och data, även varje falls specifika omständigheter (Mizrachi 2010). Denna brist på transparens hindrar vår förståelse av SOA:s arbetsmetoder och inventeringsanvändning vilket ledde till mycket kritik från israeliska, palestinska och utländska forskare (Sauders 2008:480).

Att lära sig om dessa aspekter av beslutsfattande och inventeringsanvändning såväl som andra aspekter av SOA:s arbete är därför av stor vikt. SOA samarbetar som nämnt med akademiska institutioner i Israel och utomlands. Även om en av dess påstådda roller är att samordna och samarbeta med den palestinska nationella myndigheten i arkeologiska frågor i områdena A och B (COGAT 2012) finns det faktiskt inget samarbete eller någon form av kommunikation med palestinska institutioner.

8.4 Den palestinska avdelningen för antikviteter och kulturarv

Det palestinska antikvitsdepartementet inrättades år 1994 efter undertecknandet av Osloavtalet inom det palestinska departementet för turism och antikviteter (Taha 2002:265-270. Taha 2005a:63-71. Taha 2010:16-25). Det rekonstruerades och förenades med institutionen för kulturarv år 2002 för att bilda avdelningen för antikviteter och kulturarv (DACH= Departement of Antiques and Cultural Heritage). Grunden till DACH ses av vissa som återupprättandet av antikvitsdepartementet som verkade under den brittiska mandatperioden år 1920 till år 1948 (Gibson 1999:115-143). Som den palestinska statliga arkeologiska institutionen med ansvar för områdena A och B på Västbanken är DACH ansvarig för arkeologiska frågor, platsförvaltning och restaureringsprojekt i dessa områden.

De huvudsakliga uppgifterna som DACH har definierat för sig själva som primära mål är ”institutionsbyggnad av avdelningen, utarbetande av lagstiftning för att säkerställa skydd av kulturer resurser. Personalutbildning för att utveckla nödvändiga speciella förmågor inom avdelningsteamet, skydd, förvaltning, bevarande och restaurering av arkeologiska platser och kulturarv samt utvidgning av museisektorn och genomförande av ett program för bärgningsutgrävningar (Taha 2010:19). Strukturen för DACH inkluderar därför följande enheter: utgrävningar, undersökningar, inspektioner, licensiering, nationellt register, bevarande, restaurering, förvaltning av arkeologiska platser, museer och laboratorier.

Bland DACH:s aktiviteter sedan dess invigning finns hundratals bärgningsutgrävningar, många akademiska utgrävningar, dussintals restaurerings, konserverings och restaureringsprojekt av heliga platser som kyrkor, moskéer och helgedomar samt unika traditionella och historiska byggnader (Al-Houdalieh 2010:40). Dessutom hjälper DACH till att utarbeta planer för arkeologiska platser som arkeologiska parker och inrättandet av lokala museer. DACH har även arbetat med uppbygganden av ett nationellt register över alla arkeologiska platser i de palestinska områdena, genom att samla in all tidigare känd historisk och arkeologisk information om Västbanken (PECDAR 1999. UNESCO 2008:87). DACH är dessutom direkt involverad i beslutsprocesser som rör skapandet av kulturarvsplaner i samarbete med planeringsministeriet och kommunministeriet. Även om det är varje enskild kommuns ansvar att skapa och uppdatera sin egen förvaltningsgeneralplan för kulturtillgångar som ligger inom dess kommungränser behöver dessa översiktsplaner godkännande av DACH samt av centralkommittén för zonindelning och planering. DACH ansvarar för områdena som ligger utanför kommungränserna även om de flesta av dessa för närvarande är utsedda som område C under israelisk kontroll (AL-Ju'beh 2008a. 2008b).

DACH:s data som härrör från dess arkeologiska inventering används i kommuners och statliga ministeriers GIS-system som behöver dem för att utarbeta urbana regleringsplaner, översiktsplaner, nationella fysiska planer eller för att göra ändringar i markanvändning. (Rjoob 2012:190-192). Förutom statligt samarbete samarbetar DACH med många olika organ för att främja arkeologisk forskning och uppmuntra skyddet av kulturarvet i Palestina. Det samarbetar med icke-statliga organisationer med internationella universitet och organisationer (UNESCO & ICCROM) såväl som med lokala akademiska institutioner. Däremot kritiseras den för att inte samarbeta tillräckligt med andra relevanta intressenter såsom lokala samhällen (Al-Houdalieh 2010:50. Rjoob 2012) och samarbetar inte med officiella israeliska institutioner.

8.5 Den israeliska natur- och parkmyndigheten

Israel Nature and Parks Authority (INPA) är den israeliska statliga organisationen som förvaltar kulturarv och naturparker och reservat i själva Israel såväl som i Västbanken. INPA grundades år 1998 efter enenandet av två statliga organ, National Parks Authority och Nature Reserves Authority och står under den israeliska miljöministerns ansvar. INPA:s verksamhet bedrivs i fem geografiska distrikt, fyra i Israel och ett i område C på Västbanken. I varje distrikt ansvarar den för arkeologiska parker, nationala parker, naturreservat och andra naturvärden (INPA 2012). Bland INPA:s ansvarsområden är övervakning, tillsyn och förvaltning av kulturarv och naturreservat samt deras utveckling som nationalparker tillgängliga för allmänheten. Dessutom främjar det forskningen, utbildning och att öka allmänhetens medvetenhet om värdena i natur och kulturlandskap. Många arkeologiska platser på Västbanken har förklarats som nationalparker och omorganiserats för att ta emot besökare. De mest kända är Herodion National park, Sebastia National Park, Nabi Samuel National Park och Qumran National Park.

8.6 Icke-statliga organisationer

Många icke-statliga kulturarvsorganisationer är verksamma på Västbanken varav de flesta är palestinska. Vissa av dessa organisationer är helt icke-statliga organ som arbetar på nationell nivå på Västbanken, medan andra är halvstatliga organ som är baserade i en viss stad och arbetar på urban eller regional nivå (Al-Houdalieh 2010). De flesta av dessa organisationer bildades efter genomförandet av Osloöverenskommelserna och deras verksamhet omfattar i allmänhet skydd och bevarande av byggt historiskt kulturarv, främjande av immateriellt kulturarv såsom lokalt hantverk och traditioner samt att öka allmänhetens medvetenhet. Väldigt få av dessa är fokuserade på arkeologiskt kulturarv enbart eller till och med i första hand. En viktig punkt att notera är att eftersom dessa icke-statliga organisationer stöds av internationell finansiering har de ofta större möjlighet att vara involverade i förvaltning av kulturarvet på nationell nivå, än vad den palestinska regeringen själv är (de Cesari 2010a:625-637).

En av de mest framstående palestinska icke statliga organisationerna som arbetar på Västbanken är Riwaq Center for Architectural Conservation (Riwaq 2012). Riwaq som grundades år 1991, är en Ramallah baserad organisation som syftar till att skydda och utveckla det arkitektoniska kulturarvet i Palestina samt att öka allmänhetens medvetenhet genom gemenskapsaktiviteter. Bland Riwaqs aktiviteter är skapandet av ett nationellt register över historiska byggnader vilket involverar en undersökning av 16 städer och 406 byar på Västbanken och Gazaremsan (Riwaq 2007. 2011). Utarbetande av skyddsplaner för 16 distrikt och genomförandet av dussintals bevarande och restaureringsprojekt. Även om Riwaq är en icke-statlig organisation är den de facto den nationella myndigheten för arkitektoniskt bevarande och kontaktas som sådan av statsråd, kommuner och andra organisationer.

Till exempel är kommunerna ansvariga för att skapa eller uppdatera förvaltningsöversiktsplaner (Riwaq 2007. 2011) men eftersom de inte är experter på kulturarv vänder de sig vanligtvis till Riwaq och ber dem att utarbeta dessa kulturarvsplaner. För att utarbeta sådana planer använder Riwaq ett eget register över historiska byggnader, brittiska mandatdokument, gamla generalplaner och kommunala arkiv. Kommunen samarbetar med Riwaq i hela den processen med att utarbeta skyddsplan som även innefattar samråd med intressenter, investerare, invånare och experter (Al-Ju'beh 2008a. 2008b).

Den palestinska Palestinian Association for Cultural Exchange (PACE) är en annan betydande Ramallah baserad icke-statlig organisation (PACE 2009) som grundades år 1996. Huvudsyftet med denna organisation är att skydda arkeologiska platser genom allmän utbildning och uppsökande forskning, dokumentationsprojekt för restaurering och bevarande av historiska och miljömässiga platser såväl som främjande av immateriellt kulturarv som traditionellt hantverk och muntlig historia (Yahya 2005:74-76). Precis som i fallet med Riwaq så arbetar PACE även

på nationell nivå. En annan icke-statlig organisation som bör nämnas är Welfare Association (WA) som bildades år 1983 med syfte att främja välfärden för palestinska samhällen i de ockuperade områdena och utanför (WA 2013). Några av denna organisations aktiviteter inkluderar restaurering av historiska byggnader med fokus på Gamla stan i Jerusalem och andra bevarandeprojekt av materiellt och immateriellt palestinskt kulturarv. Palestinska icke-statliga organisationer som arbetar på lokal nivå inkluderar Hebron Rehabilitation Committee (HRC), Centre for Cultural Heritage Preservation (CCHP), Mosaic Centre of Jericho (MCJ) och Civil Society of Nablus Governorate (CSNG) baserade och verksamma i Hebron, Betlehem, Jericho respektive Nablus.

HRC:s huvudmål är att restaurera och bevara traditionella byggnader i Hebron samtidigt som områden i Gamla stan återbefolkas även att öka medvetenheten bland lokalsamhället om vikten av detta arkitektoniska kulturarv (Qawasme 2006:159-169). CCHP som arbetar i området Betlehem, Beit Jala och Beit Sahur genomför också restaureringsprojekt av historiska strukturer samtidigt som det främjar allmänhetens medvetenhet (CCHP 2022). MCJ utbildar palestinska studenter i modern mosaikproduktion och bevarande av forntida mosaikbevarande och konservering (MCJ 2022). CSNG stöder restaureringsprojekt i den historiska staden Nablus och främjar upplysningskampanjer i skolor (Al-Houdalieh 2010:47). Israeliska professionella icke-statliga organisationer som arbetar med arkeologi eller kulturarv är mindre framträdande än de palestinska. Vissa arkeologiska platser som ligger i område C på Västbanken förvaltas av privata organisationer eller lokala råd som drivs av judiska bosättare (Emek 2012). De flesta israeliska naturvårdsorganisationer som verkar i Israel väljer att inte arbeta på andra sidan den gröna linjen även om det finns undantag.

8.7 Akademiska institutioner

Ett fåtal palestinska universitet har arkeologiska avdelningar och bedriver arkeologiska projekt i områdena A och B på Västbanken (Al-Houdalieh 2009:161-183). Den första arkeologiska institutionen som etablerades var den vid Birzeit University grundad av Albert Glock år 1977 med hjälp av Albright Institute of Archaeological Research i Jerusalem. Detta följdes av grundandet av arkeologiska programmet vid an-Najah National University i Nablus år 1991, vid al-Quds University år 1992 och vid Hebron University år 2004. Fyra israeliska universitet var tidigare aktivt involverade i arkeologiska utgrävningar och undersökningar på Västbanken, Tel Aviv University, Hebrew University i Jerusalem, Haifa University och Bar-Ilan University (Greenberg & Keinan 2007. 2009). Till en början arbetade dessa universitet i hela området på Västbanken och efter Osloöverenskommelserna reducerades deras verksamhet till område C.

Åtminstone tre av dessa är eller har varit tills nyligen fortfarande involverade i arkeologiska projekt på Västbanken. till exempel det hebreiska universitetets utgrävningar i Herodium (Netzer et al. 2009:104-117), 'ein Feschka (Hirschfeld 2004:37-74) och Hyrcania (Gutfeld 2008:1787-1788) Bar Ilans undersökningar och utgrävningar av grottor i norra Judeens öken (Porat et al. 2009: 21-46) och Haifa Universitys utgrävningar i Jordandalen (Bar et al. 2008:153-228. Bar & Winter 2010:33-47) såväl som Adam Zertals slutliga undersökning av Manasseh Hill Country (Zertal & Mirkam 2000. Zertal 2004. 2005.2008). Europiska och amerikanska universitet genomför arkeologiska utgrävningar på Västbanken mestadels i områdena A och B i samarbete med palestinska DACH men även i område C under israeliska SOA:s utgrävningsslicenser. Ett fåtal internationella universitet är involverade i utgrävningar, undersökningar och andra projekt i palestinska områden i samarbete med palestinska DACH.

Åtminstone fem sådana samarbeten har ägt rum i Jericho: Rom 'La Sapienza'- universitetets utgrävningar i Tell es- Sultan sedan år 1997 (Nigro & Taha 2011) nyligen inkluderar restaureringsarbeten och platsförvaltning vid universitetet i Bergens utgrävningar i Tell el-Majjar (Anfinset 2006) forskningsprojekt Oriental Institute vid University of Chicago i Khirbet

el-Mafjar (Whitcomb 2001:3-6) en landskapsundersökning av samma region utförd av University College London och Birzeit University och inrättandet av den ryska museiföreningen som inkluderade bevarande av dess bibliska Zackaios sykomorträd och föregicks av en bärgningsutgrävning som avslöjade bysantinska strukturer. Tell Balata i Nablus är också ett fokus för internationellt samarbete mellan Leiden University, DACH och UNSECO som förbereder platsen som en arkeologisk park (Tell Balata 2011). När det gäller arkeologiska projekt i område C har ett fåtal amerikanska projekt ägt rum i över ett decennium. Association for Biblical Research en oberoende kristen tjänst som genomför arkeologiska utgrävningar vid Kh el- Maqatir (Wood 2001) och det gjordes även utgrävningar i Qumran platån av Trinity Southwest University (Pris 2005).

8.8 Internationella organisationer

Det internationella samfundet är som nämnts ovan involverat i arkeologiska projekt och kulturarvssatsningar på Västbanken. Det finns stor internationell uppmärksamhet åt bevarandet av kulturarvet och främjandet av lokal arkeologisk forskning genom utgrävningar, undersökningar och dokumentation i allmänhet. Medan olika akademiska institutioner väljer att samarbeta både med israeliska SOA och den palestinska DACH arbetar internationella organisationer som UNESCO, ICCROM, ICOM och ICOMOS enbart med palestinska institutioner på palestinska territorier. Dessutom stöder utländska regeringar och finansieringsorganisationer palestinska projekt. Ett exempel på ett sådant projekt är restaureringen av Hishams palats i Jericho utförd av DACH i samarbete med UNESCO, Studium Biblicum Franciscanum, ANERA, USAID och Birzeit University finansierat av den italienska regeringen. Ett viktigt initiativ stod som värd av Världskulturarvskommittén år 2002 som bad UNESCO att ge palestinska institutioner hjälp att skydda kulturarvet (Antonelli 2006:83-90). UNESCO-programmet för bistånd för restaurering och utveckling i det ockuperade palestinska territoriet år 2004-2007, detta hade positiva resultat såsom skapandet av 'inventering av palestinska kultur- naturarvs platser med potentiellt enastående universellt värde' MoTa-DACH 2005) och ett kapacitetsbyggande program för palestinska institutioner som inkluderade internationella utbildningsseminarier som hölls i samarbete med ICCROM (2003-2004) och med UNESCO (Nigro & Taha 2006).

UNESCO:s kontor i Ramallah utarbetade också workshops för att öka medvetenheten för vikten av bevarandet av kulturella tillgångar och övervakning av bevarandetillståndet för utvalda platser (Antonelli 2006:89) som hölls på olika platser i Palestina. År 2011 i oktober antogs Palestina som fullvärdig medlem i UNESCO. En mängd olika organisationer är involverade i arkeologiska ansträngningar och kulturarvsinitiativ på Västbanken. Den palestinska DACH, icke statliga organisationer, palestinska och utländska akademiska institutioner samt internationella organisationer arbetar självständigt eller i samarbete i de palestinska områdena A och B. Israeliska SOA, INPA samt utländska akademiska institutioner är verksamma i område C på Västbanken. Många olika projekt har genomförts i både israeliska och palestinska områden, utgrävningar, undersökningar, bevarande och restaurering projekt, platsförvaltning, yrkesutbildning och kampanjer för att informera allmänheten. Det finns dock inget officiellt samarbete mellan palestinska och israeliska arkeologiska institutioner som arbetar oberoende av varandra.

8.9 Israeliska forskningsintressen

Den israeliska arkeologin har ärvt många av de bibliska motiven från sina föregångare västerländska utredare och började som ett nationalistiskt yrke. Arkeologi var en mycket viktig faktor för att tillhandahålla historiska rötter och förena de mycket olika diasporiska judiska befolkningsgrupperna som anlände till den nyupprättade staten Israel (Shavit 1997:48-61). Förenade historiska myter som är ett framträdande inslag i processen för nationsbyggande

(Smith 1999) ansågs vara nödvändighet för bildandet av israeliska samhället och för att hitta en gemensam nationell grund. Således var den israeliska arkeologin till stor del nationalistisk under 1950-1960-talen, en tendens som återspeglades inte bara i arkeologisk forskning, utan också i valet av arkeologiska platser som skulle fungera som nationalparker (Killebrew 1999:19). Idén om en ”nationell pånyttfödelse” förespråkades allmänt i det israeliska samhället där deltagande i utgrävningar hade kommit att bli en ritual för israeliska skolbarn, soldater och utländska besökare” (Silberman 1989:9).

Nationalistiska aspekter av israelisk arkeologi återspeglades särskilt tydligt i den framträdande praktiken av biblisk arkeologi (Silberman 1998. Davis 2004. Kletter 2006) som främjade sökandet efter judiska rötter genom att avslöja platser som nämns i Bibeln och försökte stärka sanningshalten i bibliska berättelser. Andra perioder som blev framträdande av denna agenda var det judiska hasmoneiska kungadömet i Judeen (hellenistisk period) och andra tempelperioden (romerska perioden) inklusive vad som förmodligen är den mest välkända formativa myten, berättelsen om Masada (Ben Yehuda 1995. 2002. Zerubavel 1995) som förstärker en judisk berättelse om tapperhet, beslutsamhet och lojalitet mot sitt folk och land. Detta sågs som ett giltigt och viktigt sätt att legitimera och rättfärdiga israelernas närvaro i deras historiska land. Av dessa skäl fick bibliska och andra judiskrelaterade arkeologiska platser och yrkesskikt mer uppmärksamhet än platser från andra perioder (Yahya 2005:85-71. Al-Ju’beh 2008a. Sayej 2010:58-71).

Således var de flesta arkeologiska utgrävningar fokuserade på brons- och järnåldersplatser för att försumma islamiska och senare perioder. Men inte ens i sin formativa fas var den israeliska arkeologin isolerad och hade generellt sett verkat inom större teoretiska och metodologiska ramar av den främre östernarkeologi (Rosen 2005:43-58). Försumlighet och ointresse för de nyare perioderna inklusive islamiska perioder var vanlig praxis i andra länder i Mellanöstern och medelhavet (Bernbeck & Pollock 2005:42. Kletter 2006:315. Baram 2007:302) bevisar till och med att det sker en direkt schaktning av lämningar från den osmanska perioden (Seif 2009:282-295).

Men även idag när mindre uppmärksamhet fortfarande ägnas åt det islamiska förflutna i regionen, inklusive några sällsynta fortsatta fall av direkt schaktning från sena perioder för att nå tidigare perioder av intresse (Sayej 2010:61), är det tydligt att avsiktlig förstörelse av skikt som uppfattades som var av mindre intresse aldrig var en normativ praxis inom israelisk arkeologi (Scham 2010:94).

Att utesluta lämningar från den islamiska perioden och artefakter i arkeologiska utgrävningar är inte vanlig praxis i dagens israeliska arkeologiska disciplin (Baram 2002), även om israeliska arkeologer kan vara ”tveksamma till att ange hur många sådana artefakter från deras platser som faktiskt har studerats” (Scham 2001:204). Bevis för intresse eller ointresse för vissa perioder av arkeologi har blivit mer subtila eftersom israelisk arkeologi idag i stor utsträckning behandlar perioder som inte relaterar till den bibliska berättelsen, förhistoria, tidig bronsålder, klassisk arkeologi och många forskningsprojekt är inte längre så lätta att fånga upp som judisk eller sionistisk arkeologi (Rosen 2005:19). Det israeliska arkeologiska paradigmet började förändras under 1960-talet på grund av den bredare inverkan av angloamerikanska rörelser mot New eller Processual Archaeology (Shay 1989:770-771) senare att anta postprocessuella teoretiska tillvägagångssätt från 1990-talet fram till idag.

Eftersom behovet av att forma den israeliska kollektiva identiteten gradvis minskade, blev arkeologin mindre av en passionerad nationell hobby och mer av en professionell akademisk disciplin (Feige 2008:13) i linje med samtida europeiska och nordamerikanska tillvägagångssätt (Rosen 2005:3) samtidigt som man strävar efter ”större professionalisering och internationell

integration ” (Hallote & Joffe 2002: 89). Medan vissa akademiker fortfarande anklagar den israeliska agendan för att vara nationalistisk (Abu el-Haj 2001) har många forskare redan påpekat att denna uppfattning är förlegad stereotyp (Broshi 1987:17-23. Baram 2002:12-29. 2007: 299-325. Rosen 2005:43-58. Feige 2008:1-17. Greenberg 2008b:105-119. Yekutieli 2008:221-234. Scham 2010:90-102) och erbjuder en mer korrekt, reviderad redogörelse för den arkeologiska disciplinen och hur den är integrerad med den bredare socioekonomiska och politiska verkligheten i dagens Israel. Sammanställningen av artiklar redigerad av Feige & Shiloni (2008) som bäst beskriver förändringen som inträffade i den israeliska arkeologiska disciplinen som uppstod på 1960-talet och som fortsätter att bilda disciplinen till denna dag. Eftersom nya generationer av israeliska judar föddes i Israel och inte hade något behov av arkeologi för att bekräfta sina rötter i landet har israelisk arkeologi upphört att spela en roll i social integration. Den växte bort från att hantera nationella frågor och fokuserade på sin professionella utveckling inom akademien och inom ramen för Israel Antiquities Authority (Feige 2008:9). Disciplinen har uppenbarligen utvecklat en större självmedvetenhet genom att utveckla en mer kritisk hållning till dess tidigare nationalistiska berättelser. Mer generellt verka många sekulära israeler vara ”självssäkra nog att acceptera en historisk kompromiss med palestinierna i en pragmatisk stämning av postsionistisk öppenhet” (Elon 1997:45). Den motsvarande nedgången av nationalism och kollektivt identitetsskapande är relevant för processen att öka disciplinär professionalism och vetenskaplig kritik som ständigt utmanar sanningshalten i bibliska berättelser (Herzog 1999, 2008:157-169. Finkelstein & Silberman 2002).

Eftersom arkeologisk forskning fortsätter att undergräva förekomsten av stora bibliska personligheter och händelser i stället för att helt och hållet börja stödja dem, är professionella arkeologer som accepterar den bibliska berättelsen som en perfekt reflektion av den historiska verkligheten numera sällsynt (Feige 2007:291). Trots den avsevärda minskningen av det israeliska allmänhetens intresse för arkeologi tycker många israeler fortfarande att debatten om Bibelns historicitet är mycket oroande (Hallote & Joffe 2002:99). Även om den nuvarande vanliga israeliska arkeologin som en akademisk disciplin nästan helt saknar en nationalistisk komponent har arkeologin i Israel en mängd olika ”intressegrupper” eller ”konsumenter” som utnyttjar, manipulerar och tillägnar sig den för deras behov. Religiösa-nationalistiska grupper, sionist-messianska bosättare på Västbanken, politiker, statliga och professionella institutioner politiserar, nationaliserar och idealiserar arkeologi kontinuerligt (Greenberg 2007:20-26).

Dessa grupper framkallar i allmänhet en negativ reaktion från både sekulära israeler i allmänhet och professionella arkeologer i synnerhet där den senare gruppen inte är villiga att mata nationalistiska manipulationer eller acceptera kritik om att de också är ideologidrivna eller partiska (Dahari 2009). Ett exempel på en sektor i det israeliska samhället som anpassar arkeologin till dess behov är den före detta fundamentalistiska religiösa organisationen Gush Emunim som syftar till att uppmuntra etableringen av judiska bosättningar på Västbanken som en del av ett nationalistiskt och ideologiskt företag (Feige 2007:277-298). Denna grupp var mycket intresserad av arkeologin och hoppades på dess stöd för deras anspråk på legitimitet över Västbanken som en del av det utlovade heliga landet, en strävan som fortfarande är mycket framträdande bland bosättare idag.

Men försöket att tillägna sig arkeologi som en del av en nationell diskurs är inte bara de extrema messianska gruppernas lott utan demonstreras också av det kontroversiella och provocerande tillkännagivandet från den israeliska premiärministern att två stora religiösa platser på Västbanken skulle läggas till Israels nationella kulturarvlista (friedman & Lazaroff 2010), följt av Israels ettåriga lansering för nationellt kulturarv med ett femårigt projekt som främjar judiska platser i Israel och på Västbanken (Berg 2013). Denna typ av ’missbruk’ av arkeologi kan sträva

efter att vinna politisk vinst men kan också härledas från ekonomiska överväganden ”i enlighet med någons uppfattning om vad som säljer” (Silberman 1995:260).

Som Baram påpekar (2007:299-325) har Israels behov av att stärka sin turistindustri överträffat dess nationalistiska och ideologiska behov. Som ett resultat av detta manipuleras det arkeologiska förflutna för att locka turister, speciellt med västerländskt ursprung. Turism är ett politiskt redskap eftersom det betonar vissa teman i ett lands kulturarv och förringar andra. Den som dominerar turismutvecklingsagendan har makten att ”injicera specifika kulturella eller politiska perspektiv i sitt lands olika platser som tillsammans skapar en övergripande och otvivelaktigt subjektiv bild i landet (Cohen-Hattab2004:62. Killebrew 2010:123-141). Men precis som vissa intressegrupper utnyttjar arkeologiska platser och fynd för sina egna nationalistiska, religiösa, politiska eller ekonomiska agendor utnyttjar arkeologer också dessa typer av ”konsumenter” för sin egen vinning (Yekutiella 2008:223). Denna manipulativa ömsesidighet är uppenbar när arkeologer som samlar in pengar för sin forskning, underlättas av denna grupp eller annans intressen i specifika arkeologiska teman.

För att öka sina chanser att få projektfinansiering ”kan arkeologer välja ett ämne som intresserar dem och som samtidigt är attraktivt för den nationalistiska eller religiösa diskursen ” (Yekutiella 2008:224). Kontroversiella finansieringsförhållanden förekommer ofta i universitetsprojekt men också i Israel Antiquities Authority (IAA), vilket framgår av den tvivelaktiga finansieringen av högerextrema eller ultraortodoxa religiösa organisationer (EL’ad respektive Western Wall Heritage Foundation) av IAA-utgrävningar i östra Jerusalem (Emek 2013). Många akademiska utgrävningar i själva Israel finansieras även av individer, välgörenhetsorganisationer eller universitetsavdelningar med tydliga judisk-kristna anknytningar. Men även om arkeologisk forskning från senare perioder har fått lite ekonomiskt stöd tidigare på grund av bristande intresse har detta gradvis förändrats vilket exempel vittnas av mer osmanska forskningsprojekt (Baram 2002:12-29).

Finansiering och turismprioriteringar återkommer också tydligt i kulturarvsförvaltning på Västbanken, till exempel vilket framgår av valet av nationalparker som förvaltas av Israel National Parks Authority (INPA) som får medel från regeringen. Shomron-Sebastia (urgamla huvudstad i kunariket Israel), NebiSamwil (den bibliska Samuels grav), Herodium (palatset och graven av kung Herodes) och Qumran (bebodd av en judisk sekt under den romerska perioden) är alla platser med starka judiska anknytningar. De andra fyra arkeologiska platserna som förvaltas av INPA är kristna, två kloster, den barmhärtige samariten och Dopplatsen vid Jordanfloden (INPA 2012) Judea och Samaria (döda havet och judisk öken). Andra platser som förvaltas av bosättningsorganisationer och lokalt råd som Shiloh åtnjuter också statlig finansiering förutom andra sponsringskällor (Emek 2012).

När man undersökte historien om utgrävningar på Västbanken sedan år 1967 grävde utländska expeditioner nästan uteslutande ut på bibliska/judiska eller kristna platser, vilket också antyds av namnen på många av dessa utgrävningsinstitutioner, t.ex. Associates for Biblical Research, Judaic Christian Institute Greek Patriarchate, Southern Baptist Theological Sminary, German Institute of Archaeology). Koloniala ”lämningar” kan också spåras i SOA:s auktoritet och allmänna uppförande (Greenberg & Keinan 2007:16-20). SOA kan välja var man ska gräva ibland utan någon egentligen motivering (Rjoob 2010) och är det enda organ som utfärdar grävstillstånd och är inte skyldig att publicera sina resultat. Utan att vara föremål för ett bredare offentligt ansvar är SOA:s institutionella makt nästan absolut. Denna kontroll över kunskap är helt i takt med ett bredare kolonialt beteende mest uppenbart framhåvt av tidigare stabsofficeren (Yitzak Magen) som antydde att han var arkeologins räddare från palestinsk plundring och oprofessionell arkeologisk praxis.

Greenberg tolkade hans anmärkningar som en ”direkt fortsättning på kolonialistisk arkeologi, som ”räddade” Greklands antikviteter från grekerna och Egypten från egyptierna” (Rapoport 2006). För att summera israeliska forskningsintressen medan den israeliska arkeologiska disciplinen inte längre är nationalistisk, har arkeologiska ansträngningar ”konsumenter” som kan avleda och tolka vetenskapliga resultat för att anpassa deras ideologiska, politiska eller religiösa hållning. De påtagliga resultaten av israeliska arkeologiska och kulturella prioriteringar så som de manifesteras på Västbanken är (a) val av arkeologiska aktiviteter av SOA som en statlig förlängning av Israel såväl som val av utgrävning av akademiska institutioner och (b) val av nationalparker som ska förvaltas av INPA, lokala råd och bosättningsorganisationer. Det är uppenbart att de bibliska och judiska berättelserna fortfarande undersöks och presenteras oproportionerligt på Västbanken vilket ytterligare främjar en långvarig obalans med andra kulturella och historiska narrativ.

8.10 Palestinska forskningsintressen

Palestinska arkeologiska stipendier kan spåras tillbaka till år 1920, men inrättandet av institution för antikviteter och Palestina Oriental Society, båda bemannade mestadels av utlänningar såväl som palestinier och judar. Den palestinska rösten var mer framträdande i den sistnämnda organisationen med artiklar publicerade i Journal of Palestine Oriental Society (JPOS) som fokuserade på levande kulturella traditioner som folklöre, muslimska helgedomar, kult och ursprunglig arkitektur (Glock 1994:74-76). Men med den ökande dominansen av judar i synnerhet inom de lokala arkeologiska skolorna och deras växande politiska dominans i allmänhet hade palestinsk vetenskap stagnerat. Etableringen av staten Israel år 1948 och det nutida arabisk-israeliska kriget resulterade i förstörelsen av hundratals palestinska byar, flyktingströmmar utanför den nyetablerade staten och en brist på arabiska akademiska institutioner, vilket allt detta hindrade palestinskt stipendium från att utvecklas ytterligare.

Den israeliska ockupationen av Västbanken år 1967 var en vändpunkt för palestinerna. Det markerade uppvaknandet av deras intresse för sin egen nationella identitet, symboliserat av påtagligt och immateriellt kulturarv som folklig arkitektur, arkeologiska och historiska platser, heliga platser och lokala traditioner som folksånger och dans, broderier samt keramik. Deras koppling till landet och den kollektiva identiteten förstärktes av detta kulturarv som blev väsentligt för bildning av deras identitet och dess skydd blev därmed en stor nödvändighet (Al-Ju’beh 2008a:2-3). Det är anmärkningsvärt att palestinska identitetssymboler förlitar sig mer på rörliga (lösa) föremål än på orörligt kulturarv på grund av att många av dem är flyktingar. Personliga föremål som tagits av flyktingar kan ses som förfäders minnen som förmedlar generationskontinuitet och sociokulturell symbolik (Parkin 1999:303-320). Sådana föremål förutom immateriella palestinska traditioner är en del av ett palestinskt kulturarv som inkluderar ”kufiyyah, broderi, traditionella sånger, dabka, husnyckel, bilder, registreringsdokument, palestinskt pass (brittiskt mandat), karta över Palestina, bild av Klippdomen och många berättelser om platser som är fulla av nostalgi” (Al-Ju’beh 2008b:30).

1970- och 1980-talen markerade början av folklorerörelsen vilket återspeglades i etableringen av lokala kulturarvsorganisationer och forskningscentra som syftar till att studera lokalt palestinskt kulturarv och traditioner. Den främsta utlösande faktorn för dessa initiativ var det ökade upplevda hotet mot den palestinska identiteten efter ockupationen år 1967 (de Cesari 2010a:631). Dessutom markerade etableringen av den första avdelningen för arkeologi, vid ett palestinskt universitet år 1977, början på akademisk palestinskt arkeologiskt stipendium.

Efter Osloöverenskommelserna har de palestinska ansträngningarna för att främja sin kollektiva berättelse ökat. Detta är uppenbart i olika aspekter av kulturarvsproduktion. Till exempel har många publikationer fokuserat på palestinsk arkitektur och deras traditionella dekorativa inslag (Amiry & Sobeh 2000. Amiry & Rahhal 2003. Amiry & Tmari 2003. Khasawneh 2001. Sharif-

Safadi 2008), medan andra publikationer diskuterar lokalt hantverk såsom traditionell keramikproduktion (Salem 1999:66-82). Andra manifestationer av denna betoning på det lokala traditionella kulturarvet kan ses i ”restaurering eller rekonstruktion av byggnadsstilar före Nakba, återupplivande av folktraditioner, materialisering av minnet från före Nakba-eran genom vetenskapligt studerade volymer, romaner, samlingar, memorering av frihetsmartyrer (Bshara 2007:5). En mängd olika palestinska icke-statliga organisationer har etablerats under tidens lopp som syftar till att lyfta fram och ta itu med dessa olika aspekter av det lokala kulturarvet. Att känna sig utesluten av framträdandet av bibliska/judiska-kristna teman i lokal historisk och arkeologisk forskning var den palestinska inställningen till de israeliska/judiska berättelserna till en början att undvika diskussioner om relevanta historiska perioder eller endast behandla dem minimalt (Killebrew et al. 2006:18), samtidigt som man fokuserar på islamisk historia och arkeologi.

Sedan Osloöverenskommelserna har tendensen i palestinska undersökningar varit att ”diskontera, excitera eller helt revidera frågorna om det forntida Israel och all judisk närvaro” (Hallote & Joffe 2002:112). Detta bestämda motstånd mot den mest framträdande västisraeliska historiska berättelsen tillsammans med främjandet av den lokala ursprungsberättelse som kan ses som en kamp mot kolonial ”kunskap” och dess produktion (de Cesari 2010a, 2010b). Det palestinska kulturarvspraxis kan ses som en form av politisk handling mot ockupationen och kränkningarna av internationella lagar samt överenskommelser av israeliska arkeologiska institutioner som syftar till att legitimera lokal kultur, traditioner och rättigheter i landet. Det palestinska kulturarvet utvecklades ”främst som en reaktion på förstörelsen av mer än 400 palestinska byar och städer i efterdyningarna av kriget år 1948” (Al-Ju’beh 2008b:21). Man kan preliminärt föreslå att denna reaktion härrör från två motiv: för det första ett antikolonialt motstånd mot den israeliska ockupationen och mot västerländsk hegemoni över historisk, arkeologisk och kulturell kunskap och för det andra återuppbyggnaden och återställandet av det palestinska förflutna, kollektivt minne och social identitet (de Cesari 2010a). Det finns även en känsla av att det är brådskande att skydda det lokala kulturarvet inför den israeliska expansionen på Västbanken.

Följaktligen tar palestinska universitet, icke-statliga organisationer och statliga organ upp en annan berättelse om det förflutna än olika sammanlänkande diskurser som främjats sedan 1800-talet av europeiska, amerikanska och israeliska forskare. En aspekt av palestinsk forskningstyp har varit studiet av explicit islamiskt kulturarv, delvis för att motverka bristen på intellektuell diskussion om islamiska traditioner och den upplevda bristen på koppling mellan dessa traditioner och dagens samhällen (Glock 1994:77). Ett huvudfokus för islamisk arkeologi av palestinska forskare ligger på islamisk konsthistoria. Att ta itu med denna aspekt av påtagligt islamiskt kulturarv innebär att erkänna det avancerade konstnärliga och arkitektoniska hantverket som fanns under islamiska perioder, vederbörligen tillhandahålla en typ av kulturarv som ”framkallar stolthet” (Glock 1994:77) och som därför främjas i syfte att skapa en bredare känsla av kulturell respekt. Intresset för islamiska perioder manifesteras i universitetsprojekt såväl som palestinska icke-statliga organisationers aktivitet på Västbanken.

Efter etableringen av avdelningen för arkeologi vid Birzeit-universitetet var ett av forskningsområdena som fördes fram mamluk och ottomansk arkeologi. Att forska om muslimska samhällens senaste förflutna gav ”fysiska bevis för en historia och traditioner som fortfarande lever” (Ziadeh 2007:335). Trots att utgrävningarna följer samtida teoretiska ansatser som processuell arkeologi och direkt historisk ansats är det uppenbarligen politiska (Ziadeh 2007:339). Ett annat exempel på främjandet av islamiska studier är inrättandet av det högre institutet för islamisk arkeologi i Jerusalem vid al-Quds universitet år 1992. Forskarna som grundade detta institut insåg ”bristen på lokala institutioner där unga palestinier kunde utbildas för att bedriva forskning som fokuserade på de islamiska perioderna” (Sayej 2010:63).

En illustration av lokala icke-statliga organisationer som förespråkar kopplingen mellan islamiskt kulturarv och dagens lokala samhällen kan ses i Hebrons restaureringskommittés utformning av en översiktsplan för Gamla stan i Hebron som betonar dess ”koppling till Abraham-mosken” (Qawasme 2006:163). En faktor som bidrar till utformningen av en palestinsk arkeologisk agenda är den traditionella islams förakt för kulturlämningar från den förislamiska eran eller okunnighetens tidsålder jahiliyyah. Syftet är att förhindra muslimer från att anta pre-monoteistiska livsstilar och religioner, islamisk tradition ”uppmuntrar till att muslimer lösgör sig från det avlägsna förflutna” (Ziadeh 2007:331). Men i motsats till islamisk mytologi finns det också ett palestinskt tillvägagångssätt som strävar efter att visa motsatsen, en etnisk/kulturell fortsättning från kanaanéer eller filistéer till moderna samhällen (Hallote & Joffe 2002:112). Som svar på israeliska påståenden om att de åtnjöt större legitimitet som invånare i landet eftersom de på något sätt hade bott där före palestinierna finns ett påstående om företräde från den palestinska delen baserat på påståendet att deras kultur kan spåras tillbaka till brons- och järnåldern. Detta argument för kulturell kontinuitet underbyggs vanligtvis med hänvisning till gamla namnen på städer, byar eller traditionella palestinska jordbruksmetoder som har sitt ursprung i det mer avlägsna förflutna (Yahya 2005:68).

En annan framträdande aspekt av palestinsk arkeologi är fokus på etnoarkeologi, ett tillvägagångssätt som går hand i hand med mer forskning och utgrävningar av den ottomanska perioden (Ziadeh 1999, 2000. Nairouz 2008). Antropologisk och etnografisk forskning av levande traditioner främjades av Glock (1982) i de tidiga faserna av arkeologiska institutionen vid Birzeit University som ett alternativ till den bibliska inställningen till studier av det förflutna (Salem 1999:66). Ett exempel på sådana studier av lokalt traditionellt hantverk är studiet av traditionell palestinsk keramik produktion (Glock 1982. Salem 1999). Genom att sammanföra några av dessa olika ståndpunkter diskuterar Ziadeh (2007) detta behov av en palestinsk arkeologi som kan vara direkt relevant för den palestinska nationella kampen för identitet och legitimitet. Enligt henne har akademiska försök att skapa sådana etniska kopplingar mellan det förflutna och nuet baserat på den arkeologiska dokumentationen varit misslyckade och äventyrar disciplinär professionalism genom att vara politiska och nationalistiska (Ziadeh 2007:326-326). Således även om den uppmuntrades av palestinska forskare under ett tag är denna typ av diskurs nu i allmänhet inte godkänd bland palestinska akademiker.

Utanför den akademiska sfären återspeglar aktiviteter av palestinska icke statliga organisationer palestinsk medvetenhet, uppskattning och växande intresse för deras etnografiska kulturarv. Den palestinska föreningen för kulturutbyte (Palestinian Association for Cultural Exchange (PACE) har till exempel varit involverad i projekt som bevarar och främjar traditionellt hantverk (PACE 2009). Benägenheten till lokala traditioner och etnografi vittnar också om etablering av lokala etnografiska museer.

En annan framstående prioritet för palestinsk kulturarvsförvaltning är fokus på traditionell folklig arkitektur och dess restaurering. Det palestinska kulturarvets fortsättning är beroende av bevarandet av traditionella byggnader eftersom denna ursprungliga typ av arkitektur är ett uttryck för palestinskt kulturell identitet (Yousef 1997). I sin artikel om urbana och landsbygdsarkitektoniska traditioner i Palestina betonar Fethi (1997) vikten av att fortsätta med linjen av tidigare arkitekturtraditioner när man planerar modern palestinsk arkitektur. Denna arkitektoniska kontinuitet symboliserar den kulturella kontinuiteten hos det palestinska folket. Således bör moderna bostäder utformas för att ”spegla den nyligen framväxande palestinska statens kulturella och nationella ambitioner” och skulle ”hjälpa till att skapa en känsla av tillhörighet och nationell stolthet” (Fethi 1997:393). Renässansen för traditionell palestinsk arkitektur av privata och offentliga byggnader såväl som heliga platser gör palestinier stolta över sitt förflutna och därför är pågående ansträngningar för att restaurera denna typ av arkitektur politiskt drivna (Bshara 2007:5).

På grund av denna viktiga koppling mellan sin kulturella identitet och traditionell arkitektur har palestinierna varit mycket aktiva i att bevara historiska byggnader vilket gör det möjligt för dem att uttrycka den kontinuerliga relationen mellan sig själva och landskapet. Många restaureringsprojekt fokuserar på historiska stadskärnor, de gamla kärnorna i forntida städer eftersom de manifesterar ”dragen av arabisk-islamiska städer” (Abdelhamid & Amad 2005:29). Den palestinska DACH och icke-statliga organisationer främst Riwaq Hebron Rehabilitation Committee (HRC) och Centre for Cultural Heritage Preservation har genomfört restaureringsprojekt på Västbanken. Ett av huvudmålen för HRC, en organisation som har engagerat sig i restaureringsprojekt sedan år 1996 är att ”bevara kulturarvet som ett nyckelelement för att behålla den kollektiva identiteten för folket i Hebron (Qawasme 2006:159). HRC:s uppdrag anses vara både avgörande och brådskande inför byggnaden av den judiska bosättningen i Gamla stan i Hebron. HRC strävar efter att återbefolka försummade områden i Gamla stan med palestinska invånare genom att ta itu med både samhällets behov och restaureringen av det byggda kulturarvet (Qawasme 2006:162) för att ”motverka det israeliska politiska trycket” (Qawasme 2006:159). I denna mening är HRC:s uppdrag ett politiskt och antikolonialt motstånd som kämpar för att återta ”staden genom att göra om dess utrymme och återställa dess identitet och förflutna (de Cesari 2010b:18).

Den fysiska restaureringen av det byggda kulturarvet i Hebron uppfattas som en restaurering och vitalisering av den palestinska identiteten. Riwaq, en annan organisation som ägnar sig åt bevarande och bevarande av traditionella byggnader deltar också i den nationella strävan att omedelbart bevara det som finns kvar av palestinsk folklig arkitektur och ” ”det palestinska av platsen” (de Cesari 2010b:630). Det är intressant att notera att palestinska icke-statliga organisationers fokus på bevarandet av traditionell arkitektur naturligtvis låg på strukturer från den ottomanska perioden vilket försummade bevarandet av arkeologiska platser med bara ett undantag (Al-Houdalieh 2010:47). Ett annat exempel på palestinskt intresse i senare tid är arkeologiska undersökningar av palestinska flyktingläger. Vid sidan av etnoarkeologi främjades även studier av palestinska byar och flyktingläger av Glock på 1970- och 1980-talen då flera undersökningar genomfördes i flyktingläger (Ziadeh 2007:334).

Denna typ av forskning är betydelsefull för palestinska samhällen eftersom den bidrar till att förstå ”den verkliga världen i Palestina idag” (Glock 1994:82). På senare tid har PACE varit involverad i projekt som dokumenterade flyktingläger (PACE 2009). Som nämnts i början av det avsnittet är immateriellt kulturarv en viktig aspekt av det samtida palestinska kulturarvet. Studiet av muntlig historia är inbäddat i den palestinska akademiska agendan.

Några muntliga historiprojekt nämndes av Ricks (1999:30-32) som en metod för att återvinna palestinsk historia (Yahya et al. 1994. Damen & Damen 1997). PACE är även involverad i att dokumentera palestinska muntliga historier (Rogan 2007. Al-Houdalieh 2010:47-48). På senare tid har det funnits ett överflöd av initiativ som syftar till att fira minnet av Nakba (”katastrofen”), förstörelsen av palestinska byar, utvisning och flykt av cirka 700 000 palestinska flyktingar år 1948 (Kalidi 1992. Sa’adi & Abu-Lughod 2007). Bland dessa är ”personliga minnen och offentliga projekt av berättande, muntlig historisk, forskning och filmer, romaner, pjäser och många minnesböcker av byn skrivna av flyktingar” (de Cesari 2010a:632).

Dessa påminnelser och minnessträvanden betyder nationell överlevnad genom att stärka palestinskt kollektivt minne (de Cesari 2010b:19). För att summera palestinska forskningsintressen är det uppenbart att olika typer av kulturarv främjas av palestinska institutioner, ett kulturarv som stärker en känsla av stolthet och kollektiv identitet inför israelisk dominans över historiska berättelser och kulturell kunskapsproduktion. De påtagliga resultaten av palestinska arkeologiska och kulturella prioriteringar är: (a) många restaureringsprojekt av traditionell arkitektur som genomförs av organisationer som skapats för detta ändamål och

mycket färre bevarandeprojekt av arkeologiska platser, (b) främjande av lokala traditioner genom kampanjer för allmänhetens medvetenhet och byggande av lokala museer. Medan begreppet universellt kulturarv främjas av DACH (Mota-DACH 2005) och av flera palestinska forskare finns det en tydlig betoning på studien av arkeologi, historia, kultur och traditioner som är mer relevanta för de lokala palestinska samhällena.

8.10.1 Delanalys

Flera intressanta insikter uppstår från översikten av israeliska och palestinska forskningsintressen och prioriteringar för kulturarvsförvaltning särskilt med avseende på några av de teoretiska begreppen. Med hänvisning till teoretiska föreställningar och social identitet är det uppenbart att kollektiva/nationella identiteter främjas genom arkeologi och kulturarvspraktik från båda sidor. Israeler och palestinier använder arkeologi och kulturarv för att legitimera sin bosättning i landet. I själva verket är båda sidor engagerade i en kamp för kulturell identitet som en aspekt av den bredare israelisk-palestinska konflikten. Israeliska forskningsintressen är identitetsdrivna även om det inte finns någon avsiktlig uteslutning av islamiska perioder från arkeologiska undersökningar är det uppenbart att det ligger fortfarande mycket mer tonvikt på bibliska perioder som brons- och järnåldern och platser som har anknytning till judisk historia. Palestinier främjar i allmänhet alla typer av kulturarv som har direkt anknytning till dagens palestinska samhällen. Skapandet och upprätthållandet av ett kollektivt minne är viktigt för båda sidor, särskilt palestinerna på grund av det nyare minnet av Nakba. Kulturarvet används som ett medel för att förena identiteten för ”olika palestinska grupper utspridda över hela Mellanöstern och resten av världen” (Al-Ju’beh 2008b:30). På liknade sätt användes israelisk arkeologi i dess tidiga faser för att skapa en gemensam identitet bland diasporiska judar som anlände till Israel från olika bakgrunder.

Den huvudsakliga skillnaden mellan israelisk och palestinsk forskning och kulturarvsförvaltningsprioriteringar är tidsmässiga medan palestinier har en allmän tendens att fokusera på det nära förflutna och dess koppling till nuet, i stället fokuserar israeler på det mer avlägsna förflutna. Palestinas ökade betoning på osmansk arkeologi och arkitektur är logiskt eftersom palestinerna till nyligen inte har ”kontrollerat sina egna arkeologiska kulturarv” (Glock 1994:80). Glock (1994:80) hävdade också att även om palestinska agendor ”genereras med sikte på deras behov, värderingar och intressen” (Glock 1994:80), är den israeliska arkeologiska agendan som härstammar från västerländska judisk-kristna idéer inte det.

Han försökte motbevisa påståendet att palestinsk arkeologi är ”den andra sidan av myntet” av israelisk arkeologi (Glock 1994:83), däremot är båda politiskt motiverade. I själva verket är det inte förvånande att den ”oppositionshållning” som utvecklats av palestinska forskare och yrkesverksamma (Rosen 2005:46. Ziadeh 2007:329. Starzmann 2010:13) valda i viss mån att ”anta den kontrollerandes språk och metoder” (Scham 2001:201).

Den koloniala historien om arkeologiska undersökningar i Israel/Palestina har påverkat arkeologiska och historiska discipliner på två komplementära sätt, främjandet av en korpus av kulturell kunskap samt den judisk-kristna bibliska versionen av historien som samtidigt tystnat en annan del av det islamisk-palestinska förflutna. Koloniala ansträngningar i form av arkeologiska expeditioner till Palestina sökte förstärkning för sina kulturell-religiösa västerländska identiteter genom att autentisera bibliska berättelser på fältet samtidigt som de generellt ignorerade och försummade palestinsk historia. Som en ockupationsmakt och som en fortsättning på kolonial kontroll använder Israel fortfarande sin politiska dominans för att främja sina intressen på marken med undersökningar, utgrävningar och förvaltning av specifika arkeologiska platser. Obalansen i politisk makt mellan lokala palestinska samhällen och västervärlden/Israel resulterade i en asymmetri i arkeologisk och kulturell kunskapsproduktion samt i en serie avståndspunkter mellan mer privilegierade och mer röstbefriade berättelser.

Som demonstrerats i detta avsnitt är palestinskt motstånd mot de nuvarande maktförhållandena den asymmetriska kontrollen över kunskap och israeliska brott mot internationell rätt uppenbart inte bara på den politiska nivån, utan också på den kulturella nivån. De fyra modellerna av 'Archaeology of the Disenfranchised' som föreslagits av Scham (2001) gäller för hur palestinier utövar arkeologi och kulturarvsförvaltning. Inslag av reaktion, motstånd, stolthet och en känsla av brådska att återvinna det lokala kulturarvet har alla varit uppenbara i palestinska forskningsprioriteringar sedan början av det palestinska kulturarvspraxis och etableringen av lokala kulturarvsinstitutioner. Tyngdpunkten på etnografiska studier är till exempel ett inslag i modellen för "de koloniserades arkeologi" som Scham (2001) beskriver. Det palestinska förhållningssättet att motstå den israeliska versionen av det förflutna och genom att främja etnografiska undersökningar passar in i Schams (2001) "reaktions/motståndsmo- dell" och överensstämmer med liknade förhållningssätt i det postkoloniala Egypten och Grekland med växande fokus på islamisk kultur i Egypten (Hassan 1998) och om den bysantinska perioden i Grekland.

Arvsmodellen för återhämtning (Heritage Recovery Model) är tillämplig på etableringen av den palestinska folkrörelsen på 1970-talet såväl som restaureringsprojekt av folklig arkitektur av organisationer som Riwaq och HRC. Det finns en känsla av att det är angeläget att återfå det lokala kulturarvet inför den israeliska dominerande kulturdiskursen och det stärkta greppet om landområden på Västbanken. En känsla av stolthet härrör från att ta itu med monumentala och konstnärliga aspekter av islamisk arkeologi och från att bevara traditionell arkitektur i synnerhet eller palestinskt kulturarv i allmänhet därför är "arvstolthetsmodellen" (Heritage pride model) också relevant här. Denna selektivitet är ett direkt resultat av de sociopolitiska sammanhang som forskare och institutioner verkar inom. Tilldelningen av värderingar till vissa arkeologiska särdrag såsom islamiska eller judiska lämningar görs av de som känner sig anslutna till det som dessa lämningar symboliserar för dem. Som sett i fallet med Israel har finansieringsorgan en viktig roll i främjandet av kulturarv som ligger dem nära till hjärtat. Medan många om inte de flesta israeliska arkeologer är omedvetna om att deras yrkesval styrs av denna personliga agenda eller en annan, används de av sponsorer som öppnar sina plånböcker med ett tydligt syfte att främja sina ideologiska, politiska eller religiösa åsikter. På liknande sätt medan vissa palestinska forskare förespråkar idén om ett universellt delat kulturarv väljer andra att främja de typer av kulturarv som är värdefulla för deras samhällen. Dessa motstridiga diskurser om identitet, influerade av den sociopolitiska bakgrunden hos dem som utövar arkeologi eller kulturarvsförvaltning resulterar i främjandet av olika typer av kulturarv och olika arkeologiska berättelser samtidigt som man försummar eller ignorerar andra typer.

I stor utsträckning passar israeliska och palestinska tillvägagångssätt för kulturarvsförvaltning in i modellerna för konventionella metoder (CA) respektive ("tillvägagångssättet levande kulturarv") Living Heritage Approach (LHA) presenterade av Baillie & Poullos (Baillie 2009. Poullos 20010. Baillie 2012). CA-modellen som ofta används av yrkessamma inom västerländskt/kolonialt kulturarv är baserad på specialiserade experter och ser kulturarvet som "universellt" och ibland som en handelsvara. Detta tillvägagångssätt skiljer det förflutna från nuet och framtiden samt skapar därför en diskontinuitet mellan dagens människor och deras tidigare kulturarv. Denna typ av kulturarv är statiskt, "säkert död" och frikopplat från samtida samhällen. LHA-modellen hänvisar till ett kulturarv som fortsätter in i nuet och behåller sina ursprungliga värden och funktion, ett kulturarv som är dynamiskt och människocentrerat med fokus på samhällets autentiska associationer till det. Denna typ av kulturarv, som är en religiös plats, ett föremål eller en tradition har starkare sociala band och är ibland förknippad med ett levande minne och är i allmänhet mer betydelsefull för samhället samt det visar på en kontinuitet mellan dåtid, nutid och framtid. Generellt sett passar det palestinska

kulturarvspraxis in i modellen med levande kulturarv medan israelisk praxis passar mer in i den konventionella modellen.

Dessa tillskrivningar är dock inte avgörande och slutgiltiga. Till exempel upplever vissa moderna israeliska samhällen såsom bosättare på Västbanken eller religiösa judar, asociala/religiösa/emotionella kopplingar till arkeologiskt kulturarv även om detta är en annan koppling som palestinierna kan uppleva till sin omgivning. Kulturarv är dynamiska på det sättet att de kan "flytta in och ut ur en 'levande' stat" (Baillie 2009:499) de kan återupplivas och återförenas med samtida samhällen, vilket görs av judiska bosättare (Baillie 2009:498). Men generellt och som visas i det här avsnittet passar CA-modellen den vetenskapligt avancerande, expertdrivna israeliska arkeologiska disciplinen medan LHA-modellen är tillämplig på kulturarvsinitiativ som observerats i det palestinska samhället som ett försök att bevara dess identitet genom dess kulturarv.

Detta avsnitt har beskrivit det juridiska, rättsliga och institutionella sammanhanget för utövandet av arkeologi och kulturarvsförvaltning på Västbanken. Denna granskning visade både skillnader och likheter mellan palestinska och israeliska organisationer vilket ofta tydligt återspeglade deras relativa ställning i termer av sociopolitisk och kulturell makt. Enligt min mening även om initiativ för arkeologiska och kulturella kulturarv kan härröra från olika motiv är resultaten ganska likartade, främjandet av ett kulturarv som är viktig för det samhälle inom vilket det praktiseras. På samma sätt tror jag att israelisk arkeologi tjänar behoven, värderingarna och intressena för olika sektorer i det israeliska samhället också i denna mening är den inte annorlunda från palestinsk arkeologi. Denna granskning visade på både skillnader och likheter mellan israeliska och palestinska organisationer vilket ofta tydligt återspeglade deras relativa ställning i termer av sociopolitisk och kulturellmakt. Ockupanten och den ockuperade ser olika på arkeologi och kulturarvsförvaltning och koloniala och nationalistiska ansträngningar återspeglas fortfarande i dagens kunskapsproduktion och intressefrämjande. Israeliska och palestinska arkeologer uppfattar också det arkeologiska landskapet på Västbanken på olika sätt eftersom de närmar sig det från mycket olika sociopolitiska och disciplinära bakgrunder. Detta har oundvikligen en betydande inverkan på alla aspekter av deras forskning, från forskningsfrågor som ställs till de metoder som används för datainsamling till den tolkning de föredrar.

9. Konklusion

Den första forskningsfrågan "Använder Israel verkligen arkeologin som ett vapen i detta markkrig om att utöka den judiska närvaron i Västbanken, särskilt området Silwan/Siloam?", till en början omfattade det bara materiella konstruktioner men utvidgades sedan till att omfatta militära operationer. I början förklarade forskningsresultatet att bosättningar, infrastruktur och säkerhets muren har en negativ inverkan på palestinskt kulturarv (Rjoob 2010:75-87). Ytterligare forskning visade att dessa antaganden var korrekta, eftersom dessa konstruktioner hade stor inverkan på de palestinska levnadsförhållanden såväl som på palestinskt kulturarv. Dessutom hur israelisk arkeologi på Västbanken följer med konstruktionsprocessen av israeliska säkerhetsarrangemang, särskilt i form av felaktiga "räddningsutgrävningar". De israeliska IDF:s militära operationer som genomförs i städer i Västbanken för med sig en enorm förstörelse av kulturarvet. Dessa handlingar ledde och leder till förstörelse, skador och möjligen plundring av kulturarvet.

Enligt en rapport från Human Rights Watch tillåter Israel inte de palestinska myndigheterna att få tillgång till områdena Nabi Samwil, Silwan eller Khirbet Zanuta. Å andra sidan bör den stödja de behöriga nationella myndigheterna i det ockuperade landet för att skydda och bevara dess kulturella egendom. Detta betyder att Israel misslyckas med att verkställa

Haagkonventionen från 1954. Al-Houdaleh & Saunders (2009) identifierade den ökande urbaniseringen i Ramallahprovinsen när det gäller privat bostadsbyggande som är ett växande hot mot kulturarvsplatserna i Ramallah. Detta föresatte platser av kulturell, historisk och arkeologisk betydelse i en allvarlig fara. Enligt Al-Houdalieh & Saunders (2009) lider kulturarvet av hot som vandalism, plundring och förstörelse genom krigsföring.

Önskemål om modernitet, innovation och framsteg står i motsättning till historiskt bevarande och skydd. De israeliska militära myndigheterna under militär order 418 inrättade den högre planeringskommittén som helt tog över kontrollen över markanvändningen såväl som planeringen på Västbanken. Hädanefter har stadsplaneringen åtföljts av en icke-objektiv översiktsplan som systematiskt ignorerade de palestinska behoven och som var inkonsekvent, ganska spontan när det gäller konsekvenserna av byggandet på miljö och kulturarvet. Efter Osloöverenskommelserna hade den palestinska myndigheten bara kontroll över stadsplaneringen i zon A som uppgick till 18,2 procent av territoriet och delvis i zon B. Med urbaniseringens uppsving ökade den palestinska befolkningen från mer än 1 miljon år 1950 till 3,8 miljoner år 2005.

Al-Houdalieh & Saunders (2009) drar slutsatsen att frånvaron av full palestinsk suveränitet på Västbanken och avsaknaden av ordentlig institutionell och rättslig infrastruktur har främjat urbaniseringen på Västbanken. Detta var bara ett av flera fall som symboliserar det pågående hotet från urbaniseringen som leder till att gamla, historiska strukturer överges för att användas för nyare konstruerade byggnader.

Nybyggare uppmuntrades åtminstone delvis av regeringen att "skapa plats" eller äga kullarna (Abu El-Haj 2001:16-18). De lockades av modernt byggda, relativt billiga hus i ett vackert, heligt landskap och löftet om att bo nära vacker natur. Med utlovande om skydd, tjänster och möjligheten att skydda mark åt Israel, var det ingen överraskning att många migrerade till de nybyggda bosättningarna eller byggde sina egna bosättningar som Ma'aleh Adumim, samt uppförde på arkeologiska utgrävningar nära Tel Rumeida och Hebron (Abu El-Haj 2009:134-135). Dessutom var säkerhetsbarriärkursen en effekt av många utvecklingar på marken och inte en enkel politik som härrörde från ovan (Gordon 2008:213). Israel införlivade nya områden i delar av barriären där fastighetsinvestorer hade ett stort intresse av att utveckla sina egna fastighetsprojekt.

Följaktligen sammanfattade Weizman (2009) att barriärens väg hade omfattat militär logik genom att stödja bosättningsrådets såväl som fastighetsutvecklarnas intressen som ville investera i utvecklingen av Västbanken. Weizman (2009) drar slutsatsen att Israel inte uttryckligen riktar sig mot det palestinska kulturarvet. Detta skulle undermineras av Weizman (2009) som genomförde en intervju med Brigadier General (Ret.) Shimon Naveh, grundaren och tidigare chef för IDF Operational Theory Research Institute. Naveh hävdade att urban krigsföring är det senaste postmoderna sättet att föra krig, men det skulle vara kaotiskt och förutsägbart eftersom det finns många oväntade händelser. Strider kan därför inte planeras i detalj och beslut måste fattas i stridszonen med beaktande av de flesta faktorer i realtid.

Weizman (2009) hävdar att civila i den här situationen kan bli stridande och stridande kan i sin tur bli civila. Israeliska IDF:s 'Operation Defensive Shield' blev en experimentell arena för urban krigsföring. I det här överfallet dog hundratals civila, såväl kulturarv som infrastruktur förstördes enligt Weizman (2009:204-208). IDF var tvungen att anpassa sig till gerillataktiken och förändra de traditionella militära organisationsformerna. Detta sätt att strida på utvecklades först år 1953 av Ariel Sharon för straffexpeditioner till palestinska byar och flyktingläger, som användes senare av Sharon för att bekämpa uppror i Gaza år 1971-1972, samt ansökte om att genomföra operationer under den andra intifadan (Weizman 2009: 204-208).

Omfattningen av den andra forskningsfrågan har breddats till: Vad är status Quo för utövandet av arkeologi och förvaltning av kulturarvet i Västbanken?

Den ursprungliga hypotesen var att det finns flera internationella konventioner i detta respektive, såsom Haagkonventionen från år 1954 eller världskulturarvskonventionen förutom riktlinjer för utgrävningar (UNESCO, 1972). Fokus lades på ”konventionen om skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt”. Artiklar såväl som åsikter om tillämpligheten av denna konvention i Västbanken analyserades. Fallstudierna visade att Israel inte rullade ut sitt eget rättssystem på OPT utan använde t.ex. den fortfarande existerande jordanska lagen, med ytterligare justeringar på grund av militära order för att utnyttja palestinskt kulturarv efter att Israel blev ockupationsmakten i Västbanken. Israel har bekräftat 1954:års konvention om skydd av kulturell egendom i händelse av väpnad konflikt (UNESCO, 1954), har även anslutit sig till ”protokoll till konventionen om skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt” (UNESCO, 1954), men inte till det andra protokollet till Haagkonventionen från år 1954 om skydd av kulturegendom i händelse av väpnad konflikt år 1999 (UNESCO, 1999). Enligt den genomförda forskningen skulle Haagkonventionen från år 1954 kunna vara tillämplig, särskilt eftersom israeliska tjänstemän och advokater anser att denna tillämplighet är given.

Dessutom beslutade ICJ (ICJ 2014:90-101) att OPT är under militär ockupation och omfattas av Haagreglerna och den fjärde Genèvekonventionen (Aust 2010:243-244). Ändå finns det fortfarande olika uppfattningar om tillämpligheten som motiveras med hänvisning till otillräckliga definitioner av kulturarv, avsaknaden av en tydlig definition av begreppet ockupation samt juridiska resonemang som t.ex. hänvisar till Västbankens rättsliga status före den israeliska närvaron när den var del av Jordanien.

Ändå finns det stadgarna för ICTY (ICTY, 2009) och ICC (ICC, 1998) som hänvisar till Haagkonventionen från år 1954 och förbjuder förstörelse och plundring av kulturegendom. Konceptet med denna uppsats krävde en diskussion om internationell rätt. Såvida inte en internationell domstol tar upp dessa fall, finns det inga definitiva svar möjliga och det finns meningsskiljaktigheter om tillämpligheten av internationell rätt i OPT. Till exempelvis hänvisar Forrest (2010) till Chamberlain (2005) som anser att det är lämpligt att artikel 5 i Haagkonventionen från år 1954 (UNESCO, 1954) är tillämplig i de fall där Israel godkänner utgrävningsprojekt i Västbanken, inklusive Jerusalem, påpekar att alla arkeologiska projekt, såsom de nämnda ”räddningsutgrävningarna” är förbjudna utan medgivande från Palestinas nationella myndigheter.

I motsats till detta finns O’Keefe (2006) som inte ser ett sådant förbud mot genomförande, sponsring eller godkännande av arkeologiska utgrävningar av ockupanten utan medgivande från de nationella myndigheterna. Dessutom finns det icke-bindande ”rekommendation om internationella principer som är tillämpliga på arkeologiska utgrävningar” som handlar om utgrävningar i ockuperade områden. Artikel 32 kräver att i fall av väpnad konflikt bör varje medlemsstat som ockuperar en annan stats territorium avstå från att utföra arkeologiska utgrävningar i det ockuperade territoriet (UNESCO, 1956). Därmed kan legitimiteten för arkeologin i Västbanken och tolkning av artikel 5 vara diskutabel. Det finns mer detaljerade skyldigheter när det gäller arkeologiska utgrävningar och avlägsnande av kulturegendom i 2:a protokollet till Haagkonventionen från år 1954 för skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt 1999 (UNESCO, 1999) eftersom det finns artikel 9 som handlar om skyddet av kulturegendom i ockuperat område.

Den undertecknades inte av Israel, så anklagelserna måste grundas på 1954:års konvention och dess protokoll som inkluderar de presenterade bristerna. Fokus har lagts på Haagkonventionen

om skydd av kulturessendom vid väpnad konflikt och har tillämpats samt utvärderats på flera fall som presenterades i denna uppsats. Mer framgångsrika åtgärder för att stoppa eller påverka israeliska säkerhetsverksamhet har dock identifierats. Till exempel var internationella interventioner från UNESCO, klagomål och överklaganden utfärdade av EU och ICOMOS, Israel samt den israeliska Högsta domstolen, som i sin regel från år 2003 beslutade mot rivningen av de 22 husen för ett IDF-projekt var framgångsrika. De israeliska militära myndigheterna fortsatte dock med förstörelsen av några byggnader.

Den palestinska myndigheten, EU (Diez & Albert 2008:177-185), internationella domstolen (ICJ 2004), FN:s generalförsamling (A/RES/66/78, 2012) och FN:s säkerhetsråd (S/RES/478, 1980) betraktar östra Jerusalem som en del av Västbanken men som ockuperat av Israel. Tvärtom är det Israel som betraktar hela Jerusalem som dess oskiljaktiga huvudstad och suveräna territorium. Israel betraktas som en ockupationsstat av internationella domstolen (ICJ 2014), FN:s generalförsamling (A/RES/78, 2012) och FN:s säkerhetsråd (S/RES/578, 1980). Dessutom är det Richard Falk som kallade till FN-kommittén på grund av Israels ockuperade närvaro ” en förolämpning mot internationell rätt (Middle East Monitor, 2013). Den israeliska högsta domstolen (HCJ 7957/04, 2004, 2005) (HCJ 2056/04) har vid flera tillfällen beslutat att Israel håller Västbanken under ”krigslysten ockupation” (HCJ 2056/04).

Slutligen följer svaret här på den tredje forskningsfrågan: Vilka effekter har politisk, ideologisk och social bakgrund på skapandet av arkeologi i Västbanken? Det arkeologiska kulturarvet, såväl som andra typer av kulturarv, representerar ett sätt genom vilka samhällen i Israel/Palestina man förhåller sig till de förflutna och därför till sina kulturella, religiösa eller nationella identiteter. Skapandet och upprätthållandet av kollektiva identiteter på båda sidor har haft en betydande inverkan på israeliska och palestinska forskningsintressen och de värden de vill främja. Man kunde även observera att obalansen i israeliska och palestinska maktrelationer återspeglas av de typer av data som valts för registrering.

Om man tittar på den bredare bilden av kulturarvsförvaltning, särskilt i konfliktsituationer, betonar postkoloniala och nationalistiska teorier behovet av att främja reflexivitet, transparens och ansvarsskyldighet.

Arkeologer och kulturarvsutövare är kapabla att omvandla arkeologisk praxis och kulturarvsförvaltning till positiva sociopolitiska drivkrafter, genom att ta mer inkluderande, ansvarsfulla, kritiska och etiska tillvägagångssätt för studier och förvaltning av det förflutna. Särskilt i en region som Västbanken bör kulturarvpersonal vara mer medvetna om sin förmåga att främja ömsesidigt förtroende och att uppmuntra dialog mellan israeliska och palestinska organisationer och samhällen (Grennberg 2009. Perring & Van der Linde 2009). Den uppenbara maktobalansen mellan israeliska och palestinska institutioner bör åtgärdas på olika sätt, genom en omprövning och omvärdering av disciplinära metoder såsom forskning, undersökningar, utgrävningar, tolkning och presentation av arkeologi och kulturarv, för att säkerställa att olika berättelser och kulturella värden tas med (Mizrachi 2010. Emek 2012. Hamilakis 1999), på lämpligt sätt. Det är vår skyldighet att ”förhålla och utmana institutionella regimer för ’produktion av sanningar’, belysa och avslöja kopplingarna mellan kunskap och makt och inta en kritisk hållning i de nuvarande globala slagfälten av kulturell produktion och konsumtion”.

Dessa postkoloniala, nationalistiska tillvägagångssätt för självkritik och reflexivitet, samt behovet av att utmana strukturella ojämlikheter bör utvidgas till metoderna för dokumentation och datahantering, som är en integrerad del av kulturarvsförvaltningen. Inventarieskapare bör vara medvetna om sin roll som förmedlare och tolkare av kulturell kunskap, eftersom de formar

kulturarvsakter och har en betydande inverkan på informationen som förs vidare till kommande generationer (Cook & Schwartz 2002:183). Inventeringarnas kraft 'arkivmakt' bör ytterligare lyftas fram och bli öppna för dialog och kritik. Inkluderandet av palestinierna, som har varit mindre dominerande kunskapsproducenter i denna region, i dokumentation och upprättandet av inventeringar kan ses som en moralisk plikt, som syftar på att rätta till obalansen i maktförhållandena. Betyder detta att israeliska arkeologer borde tappa intresset för järnåldern eller den judiska förflutna? Svaret på denna fråga har nära anknytning till frågor om social identitet och subjektivitet, som behandlas i avsnitt 3.

Enligt min åsikt, är det allas rätt att intressera sig för forskning och främja den typ av kulturarv de känner sig mest anknutna till. Det är också helt omöjligt att skilja arkeologiskt arbete från politik, trots att många yrkesverksamma uppfattar sitt arbete som objektivt "vetenskapligt". Även om subjektivitet alltid kommer att vara en del av arkeologin och av kulturarvet, bör den åtminstone vara tydlig och förstådd. Glock (1995) presenterade sju förslag för att kontrollera kulturell fördom i samband med Västbanken. Glock (1995) betonade vikten av reflexivitet, vilket inkluderar att vara medveten om våra forskningsval och prioriteringar samt att vara frispråkig när det gäller våra syften och antaganden. Ett annat steg framåt skulle vara att identifiera luckor de nuvarande arkeologiska forskning (t.ex. perioder från det förflutna som inte har undersökts tillräckligt) och agera för att fylla i dessa kunskapsluckor.

Det är även tydligt att ytterligare forskning är nödvändig inom områdena arkeologisk, kulturarvsdokumentation och datahantering. Senaste symposier, konferenser, seminarier och andra debatter speglar den växande betydelsen av dokumentationsteori och praktik. Medan den akademiska sfären av kulturarvsstudier har blomstrat, har inte många studier utförts specifikt på arkeologiska och andra kulturarvsinventeringar. När det gäller Västbanken är det viktigt att göra en mer grundlig forskning om palestinska tillvägagångssätt för dokumentation och datahantering, särskilt ur en palestinsk synvinkel. Mer kunskap, erfarenhet och bättre tillgång till information behövs för att undersöka de palestinska institutionernas praxis och uppfattningar om lokalsamhällen.

Vidare forskning kan inkludera ytterligare frågeformulär, personliga intervjuer, såväl som fler fallstudier och jämförande analyser av inventarieanvändning. En mer djupgående forskning med fokus på specifika aspekter av dokumentation skulle också kunna äga rum, särskilt de frågor som inte har behandlats tillräckligt av denna nuvarande forskning, såsom databevarande och hållbarhet. För att undersöka dessa typer av frågor kommer tillräcklig tillgång till information att vara avgörande, särskilt när det gäller statliga organisationer som DACH och SOA. Detta skulle möjligen kräva förberedande åtgärder för att etablera en god relation som skulle säkerställa fullt samarbete mellan dessa och andra organisationer.

10. Sammanfattning

Syftet med denna forskning var att visa i vilken utsträckning arkeologi är och kan användas för politiska, religiösa, nationalistiska eller kapitalistiska ideologier. Med hjälp av litteraturen tror jag att jag har lyckats visa omfattningen av den arkeologiska forskningen i Västbanken och dess effekter på de israelisk-palestinska relationerna för en och dess inflytande på den övergripande sociopolitiska atmosfären i landet. Arkeologi används som ett ideologiskt instrument i vissa sociopolitiska miljöer som i allmänhet är nationalism. På grund av känsligheten och mångsidigheten i den kunskap arkeologin som en vetenskap kan tillhandahålla är det lätt att manipulera den och att ordna den i ett lämpligt sammanhang. I konflikt eller postkonfliktområden är tendensen att arkeologin blir ett ideologiskt verktyg. Processen som ledde fram till och händelserna som följde skapandet av den israeliska staten krävde, och kräver fortfarande ”fakta på plats”, något för att legitimera staten Israel och dess nuvarande politiska handlingar.

Är Israel demokratins fäste och ledstjärna i Mellanöstern? Den har mäktiga domstolar, icke-statliga organisationer och media som är villiga att gå upp mot regeringsbeslut som går för långt. Ändå är Israel ockupant av palestinska områden, enligt internationella beslut och visar en stark fixering vid sin säkerhet. Denna avhandling har visat rikedom i internationell rätt men också dess nackdelar, t.ex. finns det otillräckliga definitioner och bestämmelser eller faktum att stater ibland inte känner sig bundna av den. Palestina har blivit medlem i UNESCO även om det inte är allmänt erkänt som en stat. Den undertecknade UNESCO:s konventionen och dess instrument bör tillhandahålla en ram för kontroll och skydd av Palestinas kulturarv. Numera har Palestina tillgång till internationell finansiellt och vetenskapligt samarbete för att skydda kulturarvet. Palestina är utrustad för att söka återlämnade av olagligt borttagna eller omsatta kulturogendomar, detta för att hävda kontroll över sitt kultur- och naturarv samt att det inkluderar nationella kulturarvsplatser.

Palestina har deklarerat att de accepterar internationella brottsmålsdomstolens jurisdiktion. Dessutom kan den undersöka potentialen för rättstvister och andra rättsliga åtgärder i utländska inrikes jurisdiktioner för att uppnå och underlätta återlämnade av försvunna eller överförda föremål. Tredjeländer och internationella aktörer, såsom EU kan kontaktas för att betona Israels efterlevnad av UNESCO:s konventioner och för att respektera internationella och inrikes rättsliga förpliktelser. Vid en viss tidpunkt i framtiden måste israeler såväl som palestinier ta ställning till frågor som rör kulturarvet som inte bör stå i konflikt med en permanent frihet i denna region.

Arkeologi kan ge ett robust och livskraftigt alternativ till nationalistiska och exklusiva läsningar av historien. Västbankens materiella kvarlevor är så varierande och motsägelsefulla att endast genom att ignorera stora delar av dem kan en enda berättelse erbjudas.

När man väl inser att motstridiga berättelser kan samexistera och att det inte finns någon enhetlig historisk sanning, då börjar det förflutnas strypgrepp om nuet att försvagas. Arkeologi handlar om sammanhang, både tidigare handlingar och nuvarande praxis. Arkeologi berättar för oss att ingenting är evigt, att allt är föremål för förändring och att mest bestående mänskliga presentationerna ofta är de som tagits bort från historiens rampljus. Den berättar för oss om betydelsen av samhällen och social organisation, och den varnar för farorna med ideologier som får samhällen att tappa de objektiva villkoren för deras existens ur sikte.

Långt ifrån bekräftelsen av tidigare övertygelser, utmanar den bästa typen av arkeologi, vad vi tror att vi vet om världen och mänskligheten.

Källförteckning

Abu El-Haj, N. (1998). "Translating Truths: Nationalism, the Practice of Archaeology, and the Remarkings of Past and Present in Contemporary Jerusalem." *American Ethnologist* 25. 166-88.

Abu El-Haj, N. (2001). *Facts on the Ground: Archaeological practice and territorial self-fashioning in Israeli society*. Chicago: The University of Chicago Press.

Abu El-Haj, Nadia (2002). *Facts on the Ground: Archaeological Practice and Territorial Self-Fashioning in Israeli Society*. The University of Chicago Press.

Agnew, John (2011). Landscape and National Identity in Europe: England versus Italy in the Role of Landscape in Identity Formation. In *Landscapes, Identities and Development*, (eds.), Zoran Roca, Paul Claval & John Agnew, pp. 37-50. Ashgate Publishing Company, Burlington.

Al-Houdalieh, S. H. (2009). Archaeology Programs at the Palestinian Universities: Reality and Challenges. *Archaeologies*.

Al-Houdalieh, S. H. (2010). Archaeological Heritage and Related Institutions in the Palestinian National Territories 16 Years After Signing the Oslo Accords. *Present Past*.

Amiry, S. & Rahhal, F. (2003). *Manateer: Watchtowers and Mansions of Jerusalem*. Ramallah. Riwaq.

Amiry, S. & Sobeh, L. (2000). *Traditional Floor Tiles in Palestine*. Ramallah: Riwaq.

Amiry, S. & Tamari, V. (2003). *The Palestinian Village Home*, 2nd ed. Ramallah: Riwaq.

Anderson, Benedict (1991). *Imagined Communities: reflections on the origin and Spread of nationalism*; Verso, New York.

Anderson, Benedict. (1993). *Imagined Communities* (London: Verso).

Anfinset, N. (2006). Aspects of Excavation, Cooperation and Management: The Joint Palestinian-Norwegian Excavation at Tell el-Mafjar, Jericho. In *Tell es-Sultan/Jericho in the Context of the Jordan Valley: Site Management, Conservation and Sustainable Development. Proceedings of the International Workshop Held in Ariha 7th-11th February 2005 by the Department of Antiquities and Cultural Heritage – ministry of Tourism and Antiquities, UNESCO Office – Ramallah, Rome "La Sapienza" University*, L. Nigro & H. Taha (eds.), Rome: Rome "La Sapeinza" University, pp. 61-82. Rome "la Sapienza" Studies on the Archaeology of Palestine and Transjordan no. 2.

Antonelli, G. F. (2006). The Archaeological Site of Tell es-Sultan as a Potential World Heritage Site: Nomination Dossier, Management Planning and Other Requirements for Inscription in the World Heritage List. In *Tell es-Sultan/Jericho in the Context of the Jordan Valley: Site Management, Conservation and Sustainable Development. Proceedings of the International Workshop Held in Ariha 7th-11th February 2005 by Department of Antiquities and Cultural Heritage – Ministry of Tourism and Antiquities, UNESCO Office – Ramallah, Rome "La Sapienza" University*, L. Nigro & H. Taha (eds.), Rome: Rome "La Sapienza"

University, pp. 83-94. Rome “La Sapienza” Studies on the Archaeology of Palestine and Transjordan no. 2.

Aouragh, Miriyam (2011). Palestine Online – Transnationalism, the Internet and the Construction of Identity: L.B. Tauris, London/New York

Appadurai A., (1993). ‘Patriotism and its futures’, *Public Culture*, 5.

Ashworth, GJ., Graham, B.J & Tunbridge, J.E. (2007). *Pluralising pasts: heritage, identity and place in multicultural societies*. London: Pluto Press.

Athas, G. (2006). *The Tel Dan Inscription: A Reappraisal and a New Introduction*, (London).

Aufrecht, W.E. (2007). ‘Review: What Does the Tel Dan Inscription Say and How Do We Know It?’, *Bulletin of the American Schools of Oriental Research*, 345:63-70.

Aust, Anthony. (2010). *Handbook of International Law*, Cambridge: Cambridge University Press.

Avigad, N. (1980). *Discovering Jerusalem*, (Oxford).

Avni, G., & J. Seligman (2006). “Between the Temple Mount / Haram el-Sharif and the Holy Sepulchre: Archaeological Involvement in Jerusalem’s Holy Places.” *Journal of Mediterranean Archaeology* 19.

Bahat, D. (1986). “Does the Holy Sepulchre Church Mark the Burial of Jesus?” *Biblical Archaeology Review* 12, no 3: 26-45

Bahrani, Zainab, 2008: The Battle for Babylon. I P.G. Stone and J. Farchakh Bajjaljy (eds), *The destruction of cultural heritage in Iraq*. Woodbridge: the Boydell Press. S. 165-170.

Bar, S. & Winter, H. (2010). Canaanite Flint Blades in Chalcolithic Context and the Possible Onset of the Transition to the Early Bronze Age: A Case Study from Fazaal 2. *Tel Aviv* 37.

Bar, S., Bar Oz, G., Boaretto, E., Cohen, O., Dan, E., Raban-Gestel N., Rosenberg, D., & Winter, H. (2008). Ein Hilu – A Chalcolithic Site on the Desert Fringes of Samaria. *Mitekufat Heaven: Journal of the Israel Prehistoric Society* 38.

Baram, U. (2002). The Development of Historical Archaeology in Israel: An Overview and Prospects. *Historical Archaeology* 36(4).

Baram, U. (2007). Appropriating the Past: Heritage, Tourism, and Archaeology in Israel. In *Selective Remembrances: Archaeology in the Construction, Commemoration, and Consecration of National Pasts*, P. L. Kohl, M. Kozelsky, & N. Ben Yehuda (eds.), Chicago: University of Chicago Press.

Barr, J. (2011). *A line in the Sand: Britain France and the Struggle that Shaped the Middle East*, (London).

Barrett, John C. (1994). *Fragments from Antiquity: an Archaeology of Social Life in Britain, 2900-1200BC*. Blackwell Publishers, Cambridge, Massachusetts.

- Bechhofer Frank, McCrone David, Kiely Richard, Stewart Robert (1999). Constructing National Identity: Arts and Landed Elite in Scotland; *Sociology* 33:515.
- Ben Yehuda, N. (1995). *The Masada Myth: Collective Memory and Mythmaking in Israel*. Madison, WI: University of Wisconsin.
- Ben Yehuda, N. (2002). *Sacrificing Truth: Archaeology and the Myth of Masada*. Amherst, NY: Humanity Books.
- Ben-Dror, Elad (2007). "The Arab struggle against partition" in *Middle Eastern Studies*, Vol. 43, No. 2.
- Bender, Barbara & Winer Margot. (2003). *Contested Landscapes: Movement, Exile and Place*. Berg, Oxford, UK; New York.
- Bender, Barbara. (1993). Introduction: landscape – meaning and action. In *Landscape, Politics, and Perspectives*, (eds.), Barbara Bender, pp. 1-17. Berg Publisher, Providence, Rhode Island.
- Benson, Michael T & Harry S (1997). *Truman and the Founding of Israel*. Westport.
- Bergh, Stefan (2002). Knocknarea: the ultimate monument: megaliths and mountains in Neolithic Cuil Irra, north-west Ireland. In *Monuments and Landscape in Atlantic Europe*, (eds.), Christopher Scarre, pp 139-151. Routledge, New York.
- Berhardson, Magnus T. (2010). Archaeology and Nationalism in Iraq, 1921-2003. In *Controlling the Past, Owning the Future: The Political Uses of Archaeology in the Middle East*, (eds.), Ran Boytner, Lynn Swartz Dodd, & Bradley J. Parker, pp. 55-67. The University of Arizona Press, Tucson.
- Berkovitz, S. (2001). *The Temple Mount and the Western Wall in Israeli Law*, The Jerusalem Institute for Israel Studies Series 90. Jerusalem JIIS and the Jerusalem Foundation.
- Bernbeck, R. & Pollock, S. (2005). Producing and Disseminating Knowledge About the Ancient Near East. In *Archaeologies of the Middle East: Critical Perspectives*, 2 ed. S. Pollock & R. Bernbeck (eds.), Oxford: Blackwell. Blackwell Studies in Global Archaeology.
- Bickerston, Ian (2009). *A History of the Arab-Israeli Conflict*. London: Reaktion Publishers.
- Bickerton, Ian and Carla Klausner (2007). *A History of the Arab-Israeli Conflict*. 6th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- Bliss, F.J. & Dickie A.C. (1898). *Excavations at Jerusalem. 1894-1897*, London.
- Bourdieu, Pierre (1977). *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge University Press. Cambridge.
- Boytner Ran, Lynn Swartz Dodd & Bradley J. (2010). *Controlling the Past, Owning the Future: The Political Uses of Archaeology in the Middle East*, The University of Arizona Press.
- Bradley, Richard. (1998). *The Significance of Monuments*. New York: Routledge.

Broshi, M. (1977). "Evidence of Earliest Christian Pilgrimage to the Holy Land Comes to Light in Holy Sepulchre Church." *Biblical Archaeology Review* 3, no. 4. 42-44.

Broshi, M. (1987). Religion, Ideology and Politics and their Impact on Palestinian Archaeology. *Israel Museum Journal* 6.

Broshi, M., & Barkay, G. (1985). "Excavations in the Chapel of St. Vartan in the Holy Sepulchre." *Israel Exploration Journal* 35. 108-28.

Burnham, Bonnie & Urice Stephen K., (2008): Preventing Looting after Armed Combat: The way Forward for U.S. Nongovernmental Cultural Heritage Organizations. I Rothfield, L. *Antiquities under siege : Cultural heritage protection after the Iraq war*. Lanham, MD: AltaMira Press. S. 257-274.

Caplan, Neil (1997). *Futile Diplomacy Volume Three*. London/Portland.

Cleveland, W. (2004). *A History of the Modern Middle East* 3rd ed. Oxford, Westview press.

Cohen-Hattab, k. (2004). Zionism, Tourism, and the Battle for Palestine: Tourism as a Political-Propaganda Tool. *Israel Studies*.

Cohen, Michael J (1990). *Truman and Israel*. Berkeley/Los Angeles/Oxford. *Conservation and Management of Archaeological Sites* 11 (3-4), 214-235.

Cook, T. & Schwartz, J.M. (2002). Archives, Records, and Power: From (Postmodern) Theory to (Archival) Performance. *Archival Science* 2(1-2), 171-185.

Convention (II) (1899). with Respect to the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land, 9 July 1899.

Convention (IV) (1907). Respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land, 18 October 1907.

Coüasnon, C. (1974). *The Church of the Holy Sepulchre, Jerusalem*, The Schweich Lectures, London: Oxford University Press.

Crumley, Carole L. (1999). Sacred Landscapes: constructed and conceptualized. *In Archaeologies of Landscape: Contemporary Perspectives*, (eds.), Wendy Ashmore & A. Bernard Knapp, pp. 269-276. Blackwell Publishers, Malden, Massachusetts.

Damen, R. & Damen, D. (1997). *Al-Tatahjr fi Thakirat al-Tafulah (The Expulsion in Childhood Memories)*. Ramallah: The National Palestinian Committee for Education, Culture and the Sciences.

Davis, M.C. (2008). *Dame Kathleen Kenyon: Digging Up the Holy Land*, (California).

Davis, T. W. (2004). *Shifting Sands: The Rise and Fall of biblical Archaeology*, (London).

De Cesari, C. (2010a). Creative Heritage: Palestinian Heritage NGOs and Defiant Arts of Government. *American Anthropologist* 112 (4), 625-637.

- De Cesari, C. (2010b). Hebron, or Heritage as Technology of Life. *Jerusalem Quarterly*.
- Dever, W. (1990). *Recent Archaeological Discoveries and biblical Research*, (London).
- Diaz-Andreu, Margarita & Timothy Champion. (1996). Nationalism and archaeology in Europe: and introduction. *In Nationalism and Archaeology in Europe*, (eds.), Margarita Diaz-Andreu & Timothy Champion, pp. 1-23. Westview Press, Inc Boulder.
- Diaz-Andreu, Margarita. (1995). Archaeology and Nationalism in Spain. *In Nationalism, Politics, and the Practice of Archaeology*, (eds.), Philip L. Kohl & Clare Fawcett, pp. 35-56. Cambridge University Press, New York.
- Dietler, Michael. (1998). A Tale of Three Sites: The Monumentalization of Celtic Oppida and the Politics of Collective Memory and Identity. *World Archaeology* 30,1.: 72-89.
- Dietler, Michael. (1994). "Our Ancestors the Gauls": Archaeology, Ethnic Nationalism, and the Manipulation of Celtic Identity in Modern Europe. *In American Anthropologist*. 96,3:584-605.
- Dodd, Lynn Swartz & Ran Boytner. (2010). Filtering the Past: Archaeology, Politics, and Change. *In Controlling the Past, Owning the Future: The Political Uses of Archaeology in the Middle East*, (eds.), Ran Boytner, Lynn Swartz Dodd & Bradley J, PP. 1-26. The University of Arizona Press, Tucson
- Drijvers, Jan Wilhelm (1992). *Helena Augusta: The Mother of Constantine the Great and the Legend of Her Finding of the True Cross*. BRILL DUNBABIN, Katherine M.D. 1999. *Mosaics of the Greek and Roman World*. Cambridge University Press.
- Dumper, M. (2002). "The Christian Churches of Jerusalem in the Post-Oslo Period," *Journal of Palestine Studies* 31, no 2.
- Dumper, M., & C. Larkin (2012). "The Politics of Heritage and the Limitations of International Agency in Divided Cities: The Role of UNESCO in Jerusalem's Old City." *Review of International Studies* 38.
- Efrat, Elisha, (2006). *The West Bank and Gaza Strip, Geography of occupation and disengagement*, London: Routledge.
- El-Hasan, Hasan Afif (2010). *Is the Two-State Solution Already Dead? A Political and Military History of the Palestinian-Israeli Conflict*. New York: Algora Publishing.
- Eliade, M. (1958). *Pattern in Comparative Religion*. London: Sheed & Ward, 1958.
- Elon, A. (1997). Politics and Archaeology. *In The Archaeology of Israel: Constructing the Past, Interpreting the Present*, N. A. Silberman & D. Small (eds.), Sheffield Academic Press
- Eriksen, Thomas Hylland (1993). *Ethnicity and Nationalism: Anthropological Perspectives*. Boulder: Pluto Press.

Eshel, I. & Prag, K. (1995). *Excavations by K.M. Kenyon in Jerusalem 1961-1967: Volume IV: The Iron Age Cave Deposits on the South-east Hill and Isolated Burials and Cemeteries Elsewhere*, (Oxford).

Farchakh, Bajjaly, Joanne, 2008: Who Are the Looters at Archaeological Sites in Iraq? I Rothfield, L. *Antiquities under siege : Cultural heritage protection after the Iraq war*. Lanham, MD: AltaMira Press. S. 49-56.

Feige, M (2003). The vision of the broken bones: Haredim vs archaeologists in the City of David, 1981. In: Sivan, E & K. Kaplan (eds), *Israeli Haredim: integration without assimilation*. Van Leer Institute, Jerusalem.

Feige, M. (2007). Recovering Authenticity: West Bank Settlers and the Second Stage of National Archaeology. In *Selective Remembrances: Archaeology in the Construction, Commemoration, and Concertation of National Pasts*, P. L. Kohl, M. Kozelsky, & N. Ben Yehuda (eds.), Chicago: University of Chicago Press.

Feige, M. (2008). Introduction. In *Archaeology and Nationalism in Eretz-Israel (Qardom Lahfor Bo)*, M. Feige & Z. Shiloni (eds.), Be'er-Sheva: The Ben-Gurion Research Institute for the Study of Israel and Zionism, Ben-Gurion University of the Negev.

Feige, M. & Shiloni, Z. (eds.) (2008). In *Archaeology and Nationalism in Eretz-Israel (Qardom Lahfor Bo)*. Be'er-Sheva: The Ben-Gurion Research Institute for the Study of Israel and Zionism, Ben-Gurion University of the Negev.

Finkelstein, I., and N. A. Silberman (2001). *The Bible Unearthed: Archaeology's New Vision of Ancient Israel and the Origin of Its Sacred Texts*. New York and London: Free Press, 2001

Finkelstein, & Silberman, Neil Asher (2002). *The Bible Unearthed: Archaeology's New Vision of Ancient Israel and the Origin of its Sacred Texts*. The Free Press New York.

Finkelstein, I., Koch, I. & Lipschis, O. (2011). 'The Mound on the Mount: A Possible Solution to the 'Problem with Jerusalem'', *The Journal of Hebrew Scriptures*, 11(12):1-24.

Flapan, Simha (1987). *The Birth of Israel*. London/Sydney.

Forrest, Craig. (2010). *International Law and the Protection of Cultural Heritage*, New York: Routledge.

Forrest, Craig. (2010). *International Law and the Protection of Cultural Heritage*, Picture: Applicable international law, p. 427, New York: Routledge.

Foster, B.; Foster, K.P. and Gerstenblith, P., (2005): *Iraq beyond the headlines: history, archaeology, and war*. World Scientific.

Fowler, Chris. (2008). Landscape and Personhood. In *Handbook of Landscape Anthropology*, (eds.), Bruno David & Julian Thomas. Left Coast Press, Inc. Walnut Creek, California.

- Francioni, Francesco & Scheinin, Martin. (2008). *Cultural Human Rights*, Leiden: Nijhoff.
- Frumkin, A. & Shimron, A. (2006). 'Tunnel engineering in the Iron Age: geoarchaeology of the Siloam Tunnel, Jerusalem', *Journal of Archaeological Science*, 33: 227-37.
- Gadot, Y. & Uziel, J. (2017). 'The Monumentality of Iron Age Jerusalem Prior to the 8th Century BCE', *Journal of the Institute of Archaeology of Tel Aviv University*, 44(2):123-40.
- Gazit, S. (2003). *Trapped Fools: Thirty Years of Israeli Policy in the Territories*. London, England; Portland, OR: Frank Cass Publisher.
- Geertz C., (1963). 'The integrative revolution. Primordial sentiments and civil politics in the new states', in C. Geertz (ed.), *Old Societies and New States*, London, The free Press of Glencoe.
- Gellner, E. (1994). *Encounters with Nationalism*. Blackwell, Cambridge, Massachusetts.
- Gellner, E. (1997). *Nationalism* (New York: New York University Press).
- Gellner, E. (2006). *Nations and Nationalism*. Cornell University Press, New York.
- Gerner, D. J. (1991). *One Land, two peoples: The conflict over Palestine*. Boulder, CO: Westview Press.
- Geva, H. (1984). "The Camp of the Tenth Legion in Jerusalem: An Archaeological Reconsideration," *Israel Exploration Journal*.
- Gibson, S. (1999). British Archaeology Institutions in Mandatory Palestine, 1917- 1948. *Palestine Exploration Quarterly*.
- Gibson, S. (2000). 'Conrad Schick (1822-1901): The Palestine Exploration Fund and an 'Archaic Hebrew' Inscription from Jerusalem', *Palestine Exploration Quarterly*, 132(2):113-22.
- Gibson, S., & J. Taylor. (1994). *Beneath the Church of the Holy Sepulchre, Jerusalem: The Archaeology and Early History of Traditional Golgotha*. (London: Palestine Exploration Fund).
- Giddens, Anthony (1987). *The Nation-State and Violence*. Berkeley: University of California Press.
- Glock, A. (1994). Archaeology as Cultural Survival: The Future of the Palestinian Past. *Journal of Palestine Studies*.
- Glubb, John Bagot (1957). *A Soldier with the Arabs*. London.
- Gordon, Neve. (2008). *Israel's occupation*, Berkeley/Los Angeles: University of California Press.
- Graves-Brown, Paul, S. Jones, C. Gamble (1996). *Cultural Identity and Archaeology : The Construction of European Communities*. Routledge, London.

- Greenberg, R. (2007). Contested sites: archaeology and the battle for Jerusalem. *Jewish Quarterly* 208, 20-26.
- Greenberg, R. (2007). Contested Sites: Archaeology and the Battle for Jerusalem. *Jewish Quarterly*.
- Greenberg, R. (2008b). 'The Rock of Our Existence': A Parable of Archaeology-State Relations in Israel. In *Archaeology and Nationalism in Eretz-Israel (Qardom Lahfor Bo)*, M.
- Greenberg, R. (2009). Towards an Inclusive Archaeology in Jerusalem: The Case of Silwan/The City of David. *Public Archaeology* 8(1), 35-50.
Feige & Z. Shiloni (eds.), Be'er-Sheva: The ben-Gurion Research Institute for the Study of Israel and Zionism, Ben-Gurion University of the Negev.
- Greenberg, R. (2009). "Towards an Inclusive Archaeology in Jerusalem: He Case of Silwan/He City of David," *Public Archaeology* 8.
- Greenberg, R. & Keinan, A. (2007). *The Present Past of the Israeli-Palestinian Conflict: Israeli Archaeology in the West Bank and East Jerusalem Since 1967*. Tel Aviv: The S. Daniel Abraham Center for International and Regional Studies, Tel Aviv University.
- Greenberg, R. & Keinan, A. (2009). *Israeli Archaeological Activity in the West Bank 1967-2007: A Sourcebook*. Jerusalem: Ostracon.
- Greenberg, R., & Y. Mizrahi. (2011). *From Shiloah to Silwan Visitor's Guide to Aciert Jerusalem (City of David) and the Village of Silwan*. Jerusalem: Emek Shaveh.
- Gutfeld, O. (2008). Hyrcania. In *The New Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holy Land: Supplementary Volume*, E. Stern, H. Geva, & A. Paris (eds.) Jerusalem: Israel Exploration Society.
- Gür, Ash. (2010). Political Excavation of the Anatolian Past: Nationalism and Archaeology in Turkey. In *Controlling the Past, Owning the Future: The Political Uses of Archaeology in the Middle East*, (eds.), Ran Boytner, Lynn Swartz Dodd & Bradley J. Parker, pp. 68-89. The University of Arizona Press, Tucson.
- Hague Convention 1907. *Hague Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land, 18 October 1907*. The Hague: International Conferences.
- Hall, S. (1989). "Ethnicity, Identity and Difference"; *Radical America* 23 (October-December): 12-20.
- Hallote, R.S. & Joffe, A.H. (2002). The Politics of Israeli Archaeology: Between 'Nationalism' and 'Science' in the Age of the Second Republic. *Israel Studies* 7(3).
- Hamilakis, Y. (1999). La trahison des archéologues? Archaeological Practice as Intellectual Activity in Postmodernity. *Journal of Mediterranean Archaeology* 12(1), 60-79.

- Hassan, Fekri. (1998). Memorabilia: Archaeological Materiality and National Identity in Egypt. In *Archaeology Under Fire*, (eds.), Lynn Meskell, pp. 200-216. Routledge, New York, New York.
- Hawari, M. (2010b). The Citadel of Jerusalem: A Case Study in the Cultural Appropriation of Archaeology in Palestine. *Present Pasts* 2(1), 89-95.
- Hendel, R.S. (1996). 'The Date of the Siloam Inscription: A Rejoinder to Rogerson and Davies', *The Biblical Archaeologist*, 59(4): 233-37.
- Henning, E, Van Rensburg, W & Smit, B (2004). *Finding your way in qualitative research*. Pretoria: Van Schaik.
- Herzog, Z. (1999). Deconstructing the Walls of Jericho. *Ha'aretz*.
- Herzog, Z. (2008). The Exodus from Egypt between Myth and History. In *Archaeology and Nationalism in Eretz-Israel (Qardom Lahfor Bo)*, M. Feige & Z. Shiloni (eds.), Be'er-Sheva: The Ben-Gurion Research Institute for the Study of Israel and Zionism, Ben-Gurion University of the Negev.
- Hirschfeld, Y. (2004). Excavations at 'Ein Feshkha 2001: Final Report. *Israel Exploration Journal* 54.
- Irving, S. (2017). 'A Tale of Two Yusifs: Recovering Arab Agency in Palestine Exploration Fund Excavations 1890-1924', *Palestine Exploration Fund*, 149(3): 223-36.
- Israeli, Raphael & Berkovits, Shmuel & Neria & Hier, Marvin (2010). 'The Architecture of Erasure' - Fantasy or Reality?', pp. 563-594. *Critical Inquiry*, Volume 36, No.3, Spring.
- Jankowski, James (2002). *Nasser's Egypt, Arab Nationalism, and the United Arab Republic*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publisher, Inc.
- Karner, Christian (2011). *Negotiating National Identities : between globalization, 37 the past, and 'the other'*; Ashgate Publishing Limited, Farnham, Surrey.
- Karpin, M. (2013). *Imperfect Compromise: A New Consensus Among Israelis and Palestinians*, Potomac Books.
- Katsimbini, C. (1977). "The Uncovering of the Eastern Side of the Hill of Calvary and Its Base", *Liber Annus* 27 : 197-208.
- Katz, K. (2005). *Jordanian Jerusalem: Holy Places and National Spaces*. Gainesville: University Press of Florida
- Kelly, M. (2002). 'The Holy Land: David Roberts, Dead Sea Scrolls, House of David Inscription' (Review), *American Anthropologist*, 104(3):953-957.
- Kenyon, K. M. (1974). *Digging up Jerusalem*, (New York).
- Kenyon, K.M. (1960). *Archaeology in the Holy Land*, (London).
- Kenyon, K.M. (1963). 'Excavations in Jerusalem 1962', *Palestine Exploration Quarterly*, 95:7-21.

- Kersel, M. M. & C. Luke, W. Tubb (2008). "The Trade in Palestinian Antiquities." *Jerusalem Quarterly* 33: 21-38
- Kersel, M.M. (2006). *License to Sell: The Legal Trade of Antiquities in Israel*. Phd dissertation, Department of Archaeology, University of Cambridge.
- Kersel, M.M. (2007). Transcending Borders: Objects on the Move. *Archaeologies: Journal of the World Archaeological Congress* 3(2), 81-98.
- Khalidi, Rashidi (2001). "The Palestinians and 1948: the underlying causes of failure" in Rogan and Shlaim (eds.) 2001, pp. 12-13. Cambridge.
- Khalidi, Walid (1991). *Before their Diaspora*. Washington D.C.
- Khasawneh, D. (2001). *Memories Engraved in Stones: Palestinian Urban Mansions*. Ramallah: Riwaq.
- Killebrew, A.E., Scham, S.E., Abu-Uqsa, H., Atrash, W., Be'eri, R., Hachlili, R., Abu Yusef, h.h., Nagar-Hillman, O., Raz-Rameo, V., & Weinstein-Evron, M. (2006). From Dialogue to Polylogue: Exploring the Israeli and Palestinian Past in the Present. *Archaeologies: Journal of the World Archaeological Congress*.
- Killebrew, E. Ann (1999). From Canaanites to Crusaders: The Presentation of Archaeological Sites in Israel. *Conservation and Management of Archaeological Sites*.
- Killebrew, E. Ann (2010). Who Owns the Past? The Role of Nationalism, Politics, and Profit in Presenting Israel's Archaeological Sites to the Public. In: Boytner, R., Dodd, L.S & Parker, B.J. *Controlling the Past, Owning the Future: The Political Uses of Archaeology in the Middle East*. University of Arizona Press.
- Kirkbride, Sir Alec (1976). *From the Wings*. London.
- Kletter, R. (2006). *Just Past? The Making of Israeli Archaeology*. London: Equinox.
- Kletter, R. (2020). *Archaeology, Heritage and Ethics in the Western Wall Plaza, Jerusalem: Darkness at the End of the Tunnel*, New York.
- Knapp, A. Bernard & Sophia Antoniadou. (1998). Archaeology, Politics and Cultural Heritage of Cyprus. In *Archaeology Under Fire: Nationalism, Politics, And Heritage in the Eastern Mediterranean and Middle East*, (eds.), Lynn Meskell, pp. 13-43. Routledge, New York.
- Knapp, A. Bernard & Wendy Ashmore. (1999). Archaeological landscapes: constructed, conceptualized, ideational. In *Archaeologies of Landscape: Contemporary Perspectives*, (eds.), Wendy Ashmore & A. Bernard Knapp, pp. 1-30. Blackwell Publishers, Malden, Massachusetts.
- Kohl, Philip L. (1998). Nationalism and Archaeology: on the Constructions of Nations and the Reconstructions of the Remote Past. In *Annual Review of Anthropology* Vol 27. Pp. 223-246.

- Kretzmer, David. (2012). *The Occupation of Justice: The Supreme Court of Israel and the Occupied Territories*, New York: State University of New York Press.
- Kristiansen, Kristian (1996). European origins – ‘civilization’ and ‘barbarism’. In *Cultural Identity and Archaeology: The Construction of European Communities*, (eds.), Paul Graves-Brown, Sian Jones, & Clive Gamble, pp.125-137. Routledge. New York.
- Kurtulus, Ersun (2007). “The Notion of ‘Pre-emptive War:’ The Six Day War Revisited.” *Middle East Journal* 61, no. 2.
- Küchler, Susanne (1993). Landscape as memory: the mapping of process and its representation in a Melanesian Society. In *Landscape, Politics, and Perspectives*, (eds.), Barbara Bender, pp. 85-106. Berg Publishers, Providence, Rhode Island.
- Landy, D. (2017). ‘The place of Palestinians in tourist and Zionist discourses in the ‘City of David’, occupied East Jerusalem’, *Critical Discourse Studies*, 14(3):309-23.
- Layton, Robert & Peter J. Ucko (1999). Introduction: gazing on the landscape and encountering the environment. In *Archaeology and Anthropology of Landscape: Shaping your Landscape*, (eds.), Robert Layton & Peter J. Ucko. Routledge, New York.
- Litvak, Meir (2009). *Palestinian collective memory and national identity*; Palgrave Macmillan, New York.
- Louis, William Roger (2006a). *The British Empire in the Middle East 1945-1951*. New York.
- Louis, William Roger (2006b). *Ends of British Imperialism*. New York.
- Luttwak, Edward N. and Horowitz, Daniel (1983). *The Israeli Army 1948-1973*, Cambridge, MA.
- Macalister, R A S & J G Duncan (1926). *Excavations on the Hill of Ophel, Jerusalem 1923-1925*. Annual of the Palestine Exploration Fund 4, London.
- Malkki, Liisa (1992). National Geographic: The Rooting of Peoples and the Territorialization of National Identity among Scholars and Refugees; *Cultural Anthropology*, Vol. 7, No. 1, Space, Identity, and the Politics of Difference (Feb).
- Mandaville, Peter G. (1999). Territory and translocality: Discrepant Idioms of Political Identity; *Millennium – Journal of International Studies* 28: 653.
- Marrus, Michael (1985). *The Unwanted: European Refugees in the Twentieth Century*; Oxford University Press, New York.
- Masalha, Nur (2001). *Expulsion of the Palestinians*. Washington D. C.
- Masterman, E.W.G. (1912). ‘Recent Excavations in Jerusalem’, *The Biblical World*, 39(5): 295-306.
- Meir, Golda (1975). *My Life*. New York.

- Mendelsohn, E. (1989). *A compassionate peace: A Future for Palestine, Israel, and the Middle East* (rev. ed.). New York: Farrar, Straus & Giroux.
- Milton-Edwards, Beverley (2009). *Israeli-Palestinian Conflict: A People's War*. New York: Routledge.
- Mizrachi, Y. (2010). *Archaeology in the Shadow of Conflict: The Mound of Ancient Jerusalem (City of David) in Silwan*. Jerusalem: Emek Shaveh.
- Moody, T.W. (1999). Irish History and Irish Mythology. In *Interpreting Irish History: the Debate on Historical Revisionism*, (eds.), Ciaran Brady, pp. 71-86. Irish Academic Press, Portland.
- Morris, Benny (2001). *Righteous Victims*. New York.
- Morris, Benny (2004). *The Birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited*. Cambridge.
- Morris, Benny. (2003). *The Road to Jerusalem*. London/New York.
- MoTA-DACH (2005). *Inventory of Cultural and Natural Heritage Sites of Potential Outstanding Universal Value in Palestine*, 1st ed. Ramallah: The Department of Antiquities and Cultural Heritage, Ministry of Tourism and Antiquities.
- Mufti, Malik (1996). *Sovereign Creations: Pan-Arabism and Political in Syria and Iraq*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Namdar, D., Amrani, A., BenAmi, D., Hagbi M., Szanton, N., Tchekhanovets, Y., Uziel, J., Rosen, B., Dag, A. & Gadot, Y. (2018). 'The Social and Economic Complexity of Ancient Jerusalem as seen Through Choices in Lighting Oils', *Archaeometry*, 60(3):571-93.
- Neff, Donald (2002). *Fallen Pillars: U.S. Policy towards Palestine and Israel since 1945*. Washington D.C.
- Netzer, E., Kalman, Y., Porat, R., & Chachi-Laureys, R. (2009). Herod's Tomb and a Royal Theater on the Slopes of Herodion. *Qadmoniot* 138.
- Nevo, Joseph (1996). *King Abdullah and Palestine*. Ipswish.
- Nigro, L. & Taha, H. (2006). (eds.) *Tell es-Sultan/Jericho in the Context of the Jordan Valley: Site Management, Conservation and Sustainable Development. Proceedings of the International Workshop Held in Ariha 7th-11th February 2005 by the Department of Atiquities and Cultural Heritage – Ministry of Tourism and Antiquities, UNESCO Office – Ramallah, Rome "La Sapienza" University*. Rome, Rome "La Sapienza" University. Rome "La Sapienza" Studies on the Archaeology of Palestine and Transjordan no. 2.
- Nisan, M. (1978). *Israel and the Territories: A Study in Control 1967-1977*. Ramat Gan: Turtledove Publishing.
- Noy, C. (2012). 'The political ends of tourism: Voices and narratives of Silwan/the City of David in East Jerusalem', in I. Ateljevic, N. Morgan, & A. Pritchard (eds.), *The critical turn in tourism studies: Creating an academy of hope* (Amsterdam).
- O'Keefe, Tadhg (2007). Landscape and Memory: Historiography, Theory, Methodology. In *Heritage, Memory and the Politics of Identity: New Perspectives on the Cultural Landscape*,

- (eds.), Niamh Moore & Yvonne Whelan, pp. 3-19. Ashgate Publishing Company, Burlington.
- Oslo I (1993). *Declaration of Principles on Interim Self-Government for Palestinians*. Washington, DC.
- Oslo II (1995). *Israeli-Palestinian Interim Agreement on the West Bank and the Gaza Strip*. Washington, DC.
- Oyediran, J. (1997). *Plunder, Destruction, and Despoliation. An Analysis of Israel's Violations of the International Law of Cultural Property in the Occupied West Bank and Gaza Strip*, Al-Haq, Ramallah.
- Palestine Exploration Fund, (1895). *Thirty Years' Work in the Holy Land: A Record and Summary 1865-95*, (London).
- Palumbo, Michael (1987). *The Palestinian Catastrophe*. London.
- Pappe, Ilan (1992). *The making of the Arab-Israeli conflict*. London.
- Pappe, Ilan (2004). *A History of Modern Palestine: One Land, Two Peoples*. Cambridge.
- Pappe, Ilan (2007). *The Ethnic Cleaning of Palestine*. Oxford.
- Parkin, D. (1999). Mementoes as Transitional Objects in Human Displacement. *Journal of Material Culture*.
- Patrich, J. (1993). "The Church of the Holy Sepulchre in the Light of Excavations and Restoration." In *Ancient Churches Revealed*, ed. Y. Tsafir 101-17. Jerusalem Israel Exploration Society.
- Perring, D. & Van der Linde, S., (2009). The Politics and Practice of Archaeology in Conflict. *Conservation and Management of Archaeological Sites* 11, S. 203-217.
- Podeh, Elie (1999). *The Decline of Arab Unity: The Rise and Fall of the United Arab Republic*. Brighton: Sussex Academic Press.
- Porat, R., Eshel, h., & Frumkin, A. (2009). The 'Caves of the Spear': Refuge Caves from the Bar-kokhba Revolt North of 'En-Gedi. *Israel Exploration Journal* 59. *Present Pasts* 2(1), 58-71
- Prior, M. (2001). "Holy Places, Unholy Domination: The Scramble for Jerusalem," *Islamic Studies* 40: 507-30.
- Pullan, W. & Gwiazda, M. (2009). 'Designing the biblical Present in Jerusalem's 'City of David'', in U. Staiger et al. (eds.), *Memory Culture and the Contemporary City*, London.
- Pullan, W., M. Sternberg, K. Lekos, C. Larkin, & M. Dumper (2013). *The struggle for Jerusalem's Holy Places*. New York: Routledge.

- Pundik, Ron (1994). *The Struggle for Sovereignty*. Oxford/Cambridge.
- Qawasme, K. (2006). The Hebron Rehabilitation Committee: Management of Cultural Resources in Hebron. In *Tell es-Sultan/Jericho in the Context of the Jordan Valley: Site Management, Conservation and Sustainable Development. Proceedings of the International Workshop Held in Ariha 7th-11th February 2005 by the Department of Antiquities and Cultural Heritage – Ministry of Tourism and Antiquities, UNESCO Office – Ramallah, Rome “La Sapienza University, L. Nigro & H. Taha (eds.), Rome: Rome “la Sapienza” University, pp 159-169. Rome “la Sapienza” Studies on the Archaeology of Palestine and Transjordan no. 2.*
- Quandt, William (2005). *Peace Process: American Diplomacy and the Arab-Israeli Conflict Since 1967*. Washington, D.C.: Brooking Institute Press.
- Regev, J., Uziel, J., Szanton, N. & Boaretto, E. (2017). 'Absolute Dating of the Gihon Spring Fortifications, Jerusalem, *Radiocarbon*, 59(4):1171-93.
- Reich, R. (2011). *Excavating the City of David: Where Jerusalem's History Began*, (Jerusalem).
- Reich, R. (2018). 'The Date of the Gihon Springs Tower in Jerusalem', *Journal of the Institute of Archaeology of Tel Aviv University*, 45(1):114-19.
- Reich, R. & Shukron, E. (1999). 'Jerusalem, The Gihon Spring'. *Hadashot Arkheologiyot: Excavations and Surveys in Israel*, 109: 77-8.
- Reich, R. & Shukron, E. (2002). 'Reconsidering the Karstic Theory as an Explanation to the Cutting of Hezekiah's Tunnel in Jerusalem', *Bulletin of the American Schools of Oriental Research*, 325: 75-80.
- Reich, R., Shukron, E. & Lerner, O. (2007). 'Recent Discoveries in the City of David, Jerusalem', *Israel Exploration Journal*, 57(2):153-69.
- Riwaq (2007). *Riwaq's Registry of Historic Buildings in Palestine*. Ramallah: Riwaq – Center for Architectural Conservation.
- Rjoob, A.A. (2009). *The Impact of Israeli Occupation on the Conservation on Cultural Heritage Sites in the Occupied Palestinian Territories: The Case of 'Salvage Excavations'*.
- Rjoob, A.A. (2010). *Contested Management of Archaeological Sites in the Herbon District. Present Pasts* 2(1), 75-88.
- Rjoob, A.A. (2012). *Conservation, Management and Valorization of the Cultural Heritage Sites of Jericho*. Phd Disstation, Universita degli Studi di Ferrara.
- Robertson, Lain J.M. (2012). Introduction : Heritage from Below. In *Heritage from Below* (eds.), Lain J.M. Robertson, pp. 1-18. Ashgate Publishing Company, Burlington, Vermont.
- Robertson, Lain J.M. & Tim Hall. (2007). Memory, Identity and the Memorialization of Conflict in the Scottish Highlands. In *Heritage, Memory and the Politics of Identity*, (eds.), Niamh Moore & Yvonne Whelan, pp. 19-36. Ashgate Publishing Company, Burlington.

- Robins, Philip (2004). *A History of Jordan*. Cambridge.
- Robinson, E. (1841). *Biblical Researches in Palestine*. 3 vols. (London).
- Rogan, Eugene L. And Shlaim Avi (2001). *The War for Palestine: Rewriting the History of 1948*. (eds.). Cambridge.
- Rogerson, J. & Davies, P.R. (1996). 'Was the Siloam Tunnel Built by Hezekiah?', *The Biblical Archaeologist*, 59(3):138-49.
- Rosenberg, S. G. (2009). 'The Parker Mission and Hezekiah's Tunnel', *The Anglo-Israel Archaeological Society*, 27: 79-87.
- Russell, Lynette. (2008). Imagined Landscapes: edges of the (un)known. In *Handbook of Landscape Archaeology*, (eds.), Bruno David & Julian Thomas, pp. 638-643. Left Coast Press, Inc. Walnut Creek, California.
- Sa'di, Ahmad H. & Abu-Lughod, Lila (2007). *Nakba: Palestine, 1948, and the Claims of Memory*. New York.
- Said, E. (1978). *Orientalism: Western Conceptions of the Orient*, (London).
- Salem, H.J. (1999). Implications of Cultural Tradition: The Case of Palestinian Traditional Pottery. In *Archaeology, History and Culture in Palestine and Near East: Essays in Memory of Albert E. Glock*, T. Kapitan (ed.), Atlanta, GA: Scholars Press.
- Sand, S. (2012). *The Invention of the Land of Israel: From Holy Land to Homeland*, (London).
- Sauders, R.R. (2008). Between Paralysis and Practice: Theorizing the Political Liminality of Palestinian Cultural Heritage. *Archaeologies: Journal of the World Archaeological Congress* 4(3), 471-494.
- Sayej, G.J. (2010). *Palestinian Archaeology: Knowledge, Awareness and Cultural Heritage*.
- Scham, S. (2001). The Archaeology of the Disenfranchised. *Journal of Archaeological Method and Theory* 8(2).
- Scham, S. (2010). By the Rivers of Change: Strategies on the Heritage Front. In *Controlling the Past, Owning the Future: The Political Uses of Archaeology in the Middle East*, R. Boytner, L. Swartz Dodd, & B. J. Parker (eds.), Tucson: The University of Press.
- Seif, A. (2009). Conceiving the Past: Fluctuations in a Multi-Value System. *Conservation and Management of Archaeological Sites*.
- Seligman, J., & G. Avni. (2003). "New Excavations at the Church of the Holy Sepulchre Compound," In *One Land – Many Cultures: Archaeological Studies in Honour of Stanilao Lofreda OFM*, edited by G. C., Bottini, L. Di Segni, and L. D. Chrupcala, 153-62. Jerusalem: Franciscan Printing Press.

Shannon, Vaughn. (2003). *Balancing Act: U.S. Foreign Policy and the Arab-Israeli Conflict*. Burlington, VT: Ashgate Publishing Company.

Sharif-Safadi, S. (2008). *Wall and Ceiling Paintings in Notable Palestinian Mansions in the Late Ottoman Period 1856-1917*. Ramallah: Riwaq.

Shavit, Y. (1997). Archaeology, Political-Culture, and Culture in Israel. In *The Archaeology of Israel: Constructing the Past, Interpreting the Present*, N.A. Silberman & D. Small (eds.), Sheffield: Sheffield Academic Press.

Shay, T. (1989). Israeli Archaeology: Ideology and Practice. *Antiquity* 63.

Shilo, S. & Collins-Kreiner, N. (2019). „Tourism, Heritage and Politics: Conflicts at the city of David, Jerusalem. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 24:6, 529-540, DOI: 10.1080/10941665.2019.1596959.

Shiloh, Y. (1981). ‘The City of David Archaeological Project: The Third Season, 1980’, *The Biblical Archaeologist*, 44(3):161-70.

Shiloh, Y. (1984). *Excavations at the City of David I*. Qedem 19. Institute of Archaeology, The Hebrew University, Jerusalem.

Shils E., (1957). ‘Primordial, personal, sacred and civil ties’, *British Journal of Sociology*.

Shlaim, Avi (1987). “Britain and the Arab-Israeli War of 1948” In *Journal of Palestinian Studies*, Vol. 16, No.4 Summer.

Shlaim, Avi (1988). *Collusions across the Jordan*. Oxford.

Shlaim, Avi (1990a). *The Politics of Partition*. Oxford.

Shlaim, Avi (1995). “The debate about 1948” in *International Journal of Palestinian Studies* 27, no.3.

Shlaim, Avi (2001). *The Iron Wall*. London.

Silberman, N. A. (1998). Power, Politics and the Past: The Social Construction of Antiquity in the Holy Land. In *The Archaeology of Society in the Holy Land*, 2nd ed. T. E. Levy (ed.), London and Washington: Leicester University Press, pp. 9-23.

Silberman, N.A. (1989). *Between Past and Present: Archaeology, Ideology and Nationalism in the Modern Middle East*. New York: Henry Holt and Company.

Silberman, N.A. (1990). *Between Past and Present: Archaeology, Ideology and Nationalism in the Modern Middle East*. Doubleday, New York.

Silberman, N.A. (2001). If I Forget Thee, O Jerusalem: Archaeology, Religious Commemoration and Nationalism in a Disputed City, 1801-2001. *Nations and Nationalism* 7, 487-504.

Silberman, Neil Asher (1991). Desolation and Restoration: The Impact of a Biblical Concept on Near Eastern Archaeology. In: *Biblical Archaeologist*, June 1991. 76-87.

Silberman, Neil Asher (1995). Promised Lands and chosen peoples: the politics and poetics of archaeological narrative , In: Kohl, Philip., L, Fawcett, Clare P: Nationalism, Politics, and the Practice of Archaeology. Cambridge University Press.

Skeates, R., (2004). *Debating the Archaeological Heritage*. London: Duckworth.

Silberman, N.A. (1982). *Digging for God and Country: Exploration, Archaeology, and the Secret Struggle for the Holy Land 1799-1917*. New York.

Sluglett, P. (2008). The urban social history of the Middle East, 1750-1950. Syracuse University Press.

Slyomovics, Susan “ The Rape of Qula, a Destroyed Palestinian Village” in Sa’di, Ahmad H. & Abu-Lughod, Lila(ed.) (2007). *Nakba: Palestine, 1948, and the Claims of Memory*. New York.

Smiles, Sam. (1991). Nationalism and the Poetics of Prehistory. *In Landscape Research Vol 16, 2, pp. 3-7.*

Smith, Anthony D. (1986). *The ethnic origins of nations*; Basil Blackwell., New York.

Smith, Anthony D. (1999). *Myths and Memories of the Nation*. Oxford: Oxford University Press.

Smith, Anthony D. (2008). *The cultural foundations of nations*: Basil Blackwell Inc., Oxford.

Smith, Charles. (2007). *Palestine and the Arab-Israeli Conflict*. 6th ed. Boston: Bedford/St. Martin’s.

Sneh, A., Weinberger, R. & Shalev, E. (2010). ‘The Why, How, and When of the Siloam Tunnel Reevaluted’, *Bulletin of the American Schools of Oriental Research*, 359: 57-65.

Sorensen, Marie Lois Stig. (1996). The fall of a nation, the birth of a subject: the national use of archaeology in nineteenth century Denmark. *In Nationalism and Archaeology in Europe*, (eds.), Margarita Diaz-Andreu & Timothy Champion. Westview Press, Inc, Boulder.

Steiner, M.L. (2001). *Excavations by Kathleen M. Kenyon in Jerusalem 1961-1967*, Volume III: The Settlement in the Bronze and Iron Ages, (London).

Strang, Veronica. (2008). The social construction of water. *In Handbook of Landscape Archaeology*, (eds.), Bruno David & Julian Thomas, pp. 123-130. Left Coast Press, Inc. Walnut Creek, California.

Suwaed, M. (2016). ‘The Image of the Bedouin in Travel Literature and Western Researchers Who Visited Palestine in the Nineteenth Century’, *Digest of Middle East Studies*, 25(1): 88-108).

- Taha, H. (2002). Protection of Cultural Heritage in Palestine. *In La tutela del patrimonio culturale in caso di conflitto*, F. Maaniscalco (ed.), Naples: Massa Editore. Mediterraneum: Tutela e valorizzazione dei beni culturali ed ambientali, vol. 2.
- Taha, H. (2005a). A Decade of Archaeology in Palestine. *In Tutela, conservazione e valorizzazione del patrimonio culturale della Palestina*, F. Manisscalo (ed.), Naples: Massa Editore. Mediterraneum: Tutela e valorizzazione dei beni culturali ed ambientali, vol. 5.
- Taha, H. (2010). The Current State of Archaeology in Palestine. *Present Pasts* 2(1).
- Tessler, M. (1994). *A history of the Israeli-Palestinian conflict*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
- Teveth, S. (1987). *Ben-Gurion: The Burning Ground, 1886-1948*, Houghton Mifflin.
- The Judgment on the Fence Surrounding Alfei Menashe (HCJ 7957/04, 12 September 2004; 31 March 2005; 21 June 2005)
- Thomas, Baylis (1999). *How Israel Was Won*. Lanham/Oxford.
- Tilley, Christopher. (1994). *A Phenomenology of Landscape*. Berg Publishers, Providence, Rhode Island.
- Trigger, Bruce G. (1984). Alternative Archaeologies: Nationalist, Colonialist, Imperialist. *In Man*, New Series 19 :3, pp. 355-370.
- Tsafir, Y. (1984). *Eretz Israel from the Destruction of the Second Temple to the Muslim Conquest*. Vol. 2 Jerusalem.
- Turner, Victor (1967). *The Forest of Symbols. Aspects of Ndembu Ritual*; Cornell University Press, Ithaca, N.
- Ucko, Peter. (1995). *Theory in Archaeology: A World Perspective*. Routledge, London.
- UNESCO 1954. *Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict (Hague Convention)*. The Hague: UNESCO.
- UNESCO 1956. *Recommendation on International Principles Applicable to Archaeological Excavations*. New Delhi : UNESCO.
- UNESCO 1970. *Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property*. Paris: UNESCO.
- UNESCO 2008. *Euromed Heritage: Strengthening of Institutional and Legal Frameworks. Workshop on Inventories: Proceedings. 10-12/12/2008*. Paris: UNESCO Headquarters.
- UNESCO, *UNESCO, A world Programme*, A guide to the activities of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation, Paris: UNESCO Publication, 1949.
- United Nation 1973. *Security Council Resolution 338: cease-fire in the Middle East*.

- United Nations 1949. *Geneva Convention IV: Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War*.
- United Nations 1967. *Security Council Resolution 242: the situation in the Middle East*.
- United Nations 1979. *Security Council Resolution 465: Territories Occupied by Israel*.
- United Nations 1980. *Security Council Resolution 465: Territories Occupied by Israel*.
- Urry, J & Larsen, J. (2011). *The Tourist Gaze 3.0*, (London).
- Ussishkin, D. (2016). 'Was Jerusalem a fortified stronghold in the Middle Bronze Age? – an alternative view', *The Journal of the Council for British Research in the Levant*, 48(2): 135-151.
- Uziel, J. & Szanton, N. (2015). 'Recent Excavations Near the Gihon Spring and Their Reflection on the Character of Iron II Jerusalem', *Journal of the Institute Archaeology of Tel Aviv University*, 42(2): 233-50.
- Van Dyke, Ruth m. (2008). Memory, place, and the memorialization of landscape. In *Handbook Landscape Archaeology*, (eds.), Bruno David & Julian Thomas. Left Coast Press, Inc. Walnut Creek, California.
- Vincent, L H (1911). *Jerusalem sous terre*. London.
- Vogel, Joachim (1998), *Juristische Methodik*, Berlin/New York: de Gruyter.
- Walzer, Michael (2006). *Just and Unjust Wars: A Moral Argument with Historical Illustration*. 4th ed. New York: Basic Books.
- Weil, Simone (1987). *The Need For Roots: Prelude to a Declaration of Duties Towards Mankind*; Ark, New York.
- Weill, R (1920) *La Cite de David, 1913-1914*. Paris.
- Weizman, Eyal, (2009). *Sperrzonen, Israels Architektur der Besatzung*, Hamburg: (eds.), Nautilus Verlag.
- Whitcomb, D. (2011). Khirbet a Al – Mafjar or New Excavations at Hisham's Palace. *The Institute News & Notes*.
- Whitelam, K.W. (2009). *The Invention of Ancient Israel: The Silencing of Palestinian History*, New York
- Whitelam, Keith W (1996). *The Invention of Ancient Israel: The silencing of Palestinian history*. Routledge.
- Wilson, Mary C (1999). *King Abdullah, Britain and the making of Jordan*. Cambridge/New York/Melbourne.

Wodak, Ruth, De Cillia Rudolf, Reisigl Martin, Liebhart Karin (2009). *The Discursive Construction of National Identity*, second edition; Edinburgh University Press, Edinburgh.

Wood, B.G. (2001). Khirbet el-Maqartir, 2000. *Israel Exploration Journal* 51.

Wren, Thomas E. (2012). *Conceptions of Culture: What Multicultural Educators Need to Know*, Plymouth: Rowman & Littlefield Publishers.

Yahya, A. (2005). Archaeology and Nationalism in the Holy Land. In *Archaeologies of the Middle East: Critical Perspectives*, S. Pollock & R. Bernbeck (eds.), Oxford: Blackwell, pp. 66-77. Blackwell Studies in Global Archaeology.

Yahya, A. (2008a). Looting and 'Salvaging', How the Wall, Illegal Digging and the Antiquities Trade are Ravaging Palestinian Cultural Heritage. *Jerusalem Quarterly* 33, 39-55.

Yahya, A. (2008b). Managing Heritage in War Zone. *Archaeologies* 4(3), 495-505.

Yahya, A. (2009). Current Challenges to Palestinian Cultural Heritage. Paper delivered at *WAC Ramallah Inter-Congress: Overcoming Structural Violence*.

Yahya, A.H. (2010b). Looting and 'Salvaging' the Heritage of Palestine. *Present Pasts* 2 (1), 96-100.

Yapp, M.E. (1987). *The Making of the Modern Near East*. Essex.

Yekutieli, Y. (2008). From the Field of Nationalism to the Field of Capital: Archaeology Today 1989-1998. In *Archaeology and Nationalism in Eretz-Israel (Qardom Lahfor Bo)*, M. Feige & 355 Z. Shiloni (eds.), Be'er-Sheva: The Ben-Gurion Research Institute for the Study of Israel and Zionism, Ben-Gurion University of the Negev.

Zertal, A. (2004). *The Manasseh Hill Country Survey, Vol. I – The Shechem Syncline*. Leiden, Boston: Brill. Culture and History of the Ancient Near East.

Zertal, A. (2005). *The Manasseh Hill Country Survey, Vol. IV – From Nahal Bezeq to the Sartaba*. Tel-Aviv: IDF Publishing House and Haifa University.

Zertal, A. (2008). *The Manasseh Hill Country Survey, Vol. II – The Eastern Valleys and the Fringes of the Desert*. Leiden, Boston: Brill. Culture and History of the Ancient Near East.

Zertal, A. & Mirkam, N. (2000). *The Manasseh Hill Country Survey, Vol. III – From Nahal 'Iron to Nahal Shechem*. Tel-Aviv: IDF Publishing House and Haifa University.

Zerubavel, Y. (1995). *Recovered Roots: Collective Memory and the Making of Israeli National Tradition*. Chicago: University of Chicago Press.

Elektroniska källor

Al-Ju'beh, N. (2008a). Cultural Heritage in Palestine: Contested and Neglected Heritage – A Palestinian Position. http://www.cccb.org/rcs_gene/nazmi_aljubeh.pdf.

AL-Ju'beh, N. (2008b). Palestinian Identity and Cultural Heritage. In Temps et espaces en Palestine, R. Heacock (ed.), Beirut, Lebanon : Institut Français du Proche-Orient. Etudes contemporaines no. 25. <http://ifpo.revues.org/491>.

Available at: http://www.dft.gov.ps/index.php?option=com_dataentry&pid=12&leg_id=163 (accessed 2022-01-12).

B'tselem, 'The Separation Barrier – Statistics', 1 January 2011& 16 July 2012. http://www.btselem.org/separation_barrier/statistics.

Berg, R. (2013). Israel heritage plan exposes discord over West Bank history. BBC News Middle East. <http://www.bbc.co.uk/news/worldmiddle-east-21973708>.

Bshara, K. (2007). Palestinian Spaces of Memory and Collective Narrative. <http://odel.imageson.org/dakirat/document184.html>.

Centre for Cultural Heritage Preservation (CCHP) (2022). <http://www.cchp.ps/>.

Civil Administration (2011). Archaeology in the West Bank: Inside the Archaeology Department of the Civil Administration., Bet El: Civil Administration of Judea and Samaria. <http://www.cogat.idf.il/1331-en/Cogat.aspx>.

COGAT (2012). Coordination of Government Activities in the Territories Website. <http://www.cogat.idf.il/894-en/Matpash.aspx>.

Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 4 November 1950. <http://conventions.coe.int/traety/en/treaties/html/005.htm>.

Dahari, U. (2009). The WAC Accusation of Israeli Destruction of Archaeological Sites. Letter sent by Uzi Dahari, Assistant Director for the Israel Antiquities Authority (IAA), to Claire Smith, President of the World Archaeological Congress (WAC). Edited by Claire Smith. http://www.bibleinterp.com/articles/Dhari_letter.shtml.

Dreyfus affair. URL://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/anti-semitism/Dreyfus.html 2022-02-23.

Eisenbud, D.K. (2015). 'Archaeological Activists: El-Ad must cede control of the Temple Mount Tunnel', The Jerusalem Post 1st May. at: <https://www.jpost.com/Arab-Israeli-Conflict>

Emek, Shaveh, (2012). Israel's National Heritage Sites' Project in the West Bank: Archaeological Importance and Political Significance. <http://www.altarch.org/heritage.php>.
Emek, Shaveh, (2013). 'Elad's Settlement in Silwan', <https://alt-arch.org/en/settlers/>.

Emek, Shaveh, (2013). Archaeology in the Shadow of the Conflict. <http://www.alt-arch.org/>.

Emek, Shaveh, (2017). ‘’Salvage Excavations’’ in the West Bank for Settlers Only: An Analysis of the scope and objectives of archaeological excavations in Area C of the West Bank 2007-2014’, <http://alt-arch.org/en/wp-content/uploads/2017/08/SOA-Excavations-2007-2014.pdf>.

Friedman, R. & Lazaroff, T. (2010). Cabinet Approves PM’s Heritage Plan. Jerusalem Post. <http://www.jpost/Israel/Article.aspx?id=169312>.

ICC, Declaration accepting the Jurisdiction of the International Criminal Court, Palestine, 31 December 2014. http://www.icc-cpi.int/iccdocs/PIDS/press/Palestine_A_12-3.PDF.

ICC, Rome Statute of the International Criminal Court, 17 July 1998, Article 8 War Crimes. http://www.icc-cpi.int/nr/rdonlyres/ea9aef7-5752-4f84-be940a655eb30e16/0rome_statue_english.pdf.

ICOMOS Palestine, Destruction in the West Bank, April 2002, at <http://www.international.icomos.org/risk/2002/palestine2002.htm>.

ICOMOS Palestine, Destruction of Mamluk-era houses for settlers’ road through Hebron’s Old City, at <http://www.international.icomos.org/risk/2004/palestine2004.pdf>.

ICOMOS, Assi, Eman, 2002, Recovery Efforts for Protection of Cultural Heritage in the Historic City of Nablus, at <http://www.international.icomos.org/madrid2002/actas/227.pdf>.

ICOMOS, Palestine, Wenzel, Fritz, Case Study: The Church of the Nativity in Bethlehem, at <http://www.international.icomos.org/risk2001/pale2001.htm>.

ICRC, Convention (II) with Respect to the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land, Hague, 9 July 1899. <http://www.icrc.org/ihl/INTRO/150?OpenDocument>.

ICRC, Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex. Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land, Hague, 18 October 1907. <http://www.icrc.org/ihl/INTRO/195>.

ICRC, Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (Fourth Geneva Convention), Geneva, 12 August 1949, Commentary - Art. 49. Occupied territories. <http://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nfs/Comment.xsp?viewComeents=LookUpComART&articleUNID=77068F12B8857C4DC12563CD0051BDBO>.

ICRC, Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (Fourth Geneva Convention), Geneva, 12 August 1949. <http://www.icrc.org/igl/INTRO/380>. INPA 2012. Israel National Parks Authority Website. <http://www.parks.org.il/>

Jordanian Law of Antiquities 1966. *Jordanian Temporary Law no. 51 on Antiquities* (online).

Journal of Hebrew Scriptures 4, (Article 5). Available at: <http://www.jhsonline.org/Articles/article27.pdf> .

Kletter, R. (2003). A Very General Archaeologist. Moshe Dayan and Israeli Archaeology. Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory

(ICJ 2004), advisory opinion, paras. 90-101.

<http://www.icj.org/docket/index.php?p1=3&p2=4&case=131&code=mwp&p3=5>,
<http://www.icj-icj.org/docket/files/131/1677.pdf>.

Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory (ICJ 2004), <http://www.icj-icj.org/docket/index.php?pr=71&code=mwp&p1=3&p2=4&p3=6&ca>.

Levy, Elinor, Ynet & Peace Now, Peace Now: Israel approved 14,000 settlement homes during peace talks, 29 April 2014,
<http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L45144477,00.html>.

Middle East Monitor, 30 October 2013, *UN human rights rapporteur says world court should question Israeli occupation*. <https://www.middleeastmonitor.com/news/middle-east/8048-un-human-rights-rapporteur-says-world-court-should-question-israeli-occupation>.

Mosaic Centre of Jericho (MCJ) (2022). <http://www.mosaiccentre-jericho.com>.

Myth 2013 Merriam-Webster.com. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/myth>.

Nigro, L. & Taha, H. (2011). Tell es-Sultan/Jericho – Ariha (Palestinian National Authority): Preliminary Report on the 7 th Season of Archaeological Investigations and Restorations at Tell es-Sultan/Jericho by Rome “La Sapienza” University and the Palestinian MOTA-DACH – March 2011.
<http://www.lasapienzatojericho.it/Results2011/results2011.htm>.

PACE (2009). The Palestinian Association for Cultural Exchange Website.
<http://www.pace.ps/>.

PECDAR (1999). Palestinian Economic Council for Development and Reconstruction Website; Cultural Resources Management Project.
<http://www.pecdar.ps/printnews.php?id=179>

Price, R. (2005). Qumran Plateau. Hadashot Arkheologiyot 117. http://www.hadashot-esi.org.il/report_detail_eng.asp?mag_id=110.

Rapoport, M. (2006). Buried Treasure that’s Kept in the Dark. Ha’aretz.
<http://www.haaretz.com/print-edition/features/buriedtreasure-that-s-kept-in-the-dark-1.207435>.

Riwaq (2012). Riwaq Website. <http://www.riwaq.org/>

Riwaq 2011. Riwaq’s Registry of Historic Buildings in Palestine.
<http://www.riwaqregister.org/>.

Rosen, S. (2005). Coming of Age: The Decline of Archaeology in Israel Identity. *BGU: A Journal of Israeli Culture 1*.
http://web.bgu.ac.il/Eng/Centers/review/spring2005/Coming_of_Age.html.

Bildkälla

<https://www.timeout.com/israel/attractions/the-old-city-jerusalem-must-see-sites>

<https://theelders.org/news/20-years-after-oslo-facts-ground>

<https://balfourproject.org/britains-legacy-to-the-tortured-ottoman-empire/>

<https://cejspr.com/2020/11/18/the-parallel-lives-of-david-ben-gurion-and-abdullah-bin-hussein/>

<https://news.missouristate.edu/2013/12/10/inaugural-missouri-public-affairs-hall-of-fame/>

<https://www.aljazeera.com/features/2018/6/4/the-naksa-how-israel-occupied-the-whole-of-palestine-in-1967>

<http://www.sci news.com/archaeology/science-entrance-passage-herod-is-palace-02366.html>

https://www.jerusalemshots.com/cat_en150.html

<https://www.middleeasteye.net/news/israel-palestine-silwan-explained-history-religion-exploited-displaced>